

V Bruseli 2. júla 2025
(OR. en)

11146/25

JAI 992
FREMP 183
POLGEN 69
JUSTCIV 125
CONSOM 125
DROIPEN 75
EJUSTICE 39

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 1. júla 2025

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEJ CENTRÁLNEJ BANKE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2025

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 375 final.

Príloha: COM(2025) 375 final

V Bruseli 1. 7. 2025
COM(2025) 375 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEJ
CENTRÁLNEJ BANKE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU
VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2025

1. ÚVOD

Účinné justičné systémy predstavujú nevyhnutný predpoklad uplatňovania a presadzovania práva EÚ a dodržiavania zásady právneho štátu, ako aj iných hodnôt, na ktorých je založená EÚ a ktoré sú spoločné pre členské štáty. Pri uplatňovaní práva EÚ konajú vnútroštátne sudy ako sudy EÚ. Účinné presadzovanie práv a povinností stanovených v práve EÚ zabezpečujú v prvom rade vnútroštátne sudy [článok 19 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“)].

Okrem toho sú účinné justičné systémy takisto nevyhnutným predpokladom vzájomnej dôvery a zlepšenia investičného prostredia a udržateľnosti dlhodobého rastu. Z tohto dôvodu je zlepšenie efektívnosti, kvality a nezávislosti vnútroštátnych justičných systémov jednou z priorít európskeho semestra – ročného cyklu koordinácie hospodárskych politik EÚ. V Kompase konkurencieschopnosti pre EÚ z roku 2025 ⁽¹⁾ a sprievodnej výročnej správe o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti z roku 2025 ⁽²⁾ sa pripomína, že dodržiavanie zásad právneho štátu má kľúčový význam pre fungovanie jednotného trhu, keďže zabezpečuje stabilné prevádzkové prostredie, ktoré poskytuje EÚ a jej členským štátom globálnu konkurenčnú výhodu. Právny štát zaručuje podnikateľské prostredie, v ktorom sa právne predpisy uplatňujú účinne a jednotne, ktoré umožňuje podnikom, aby pôsobili v inom členskom štáte za rovnakých podmienok ako miestne spoločnosti, a v ktorom sa rozpočty vynakladajú transparentným a objektívnym spôsobom. Dobre fungujúce a plne nezávislé justičné systémy môžu mať priaznivý vplyv na investície a majú zásadný význam pre ochranu investícií. Sú spojené s väčšou produktivitou a konkurencieschopnosťou. Dôležité sú aj na zabezpečenie účinného cezhraničného presadzovania zmlúv, správnych rozhodnutí, ako aj na riešenie sporov, čo je nevyhnutným predpokladom fungovania jednotného trhu ⁽³⁾.

V tomto kontexte sa v porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície uvádza ročný prehľad ukazovateľov merajúcich tri základné parametre účinných justičných systémov:

- efektívnosť,
- kvalitu,
- nezávislosť.

Nové a aktualizované číselné údaje zahŕňajú údaje o prístupnosti k spravodlivosti pre obeť trestných činov, obeť násilia na ženách/domáceho násilia, osoby ohrozené diskrimináciou a staršie osoby, ako aj údaje o digitalizácii súdnictva ⁽⁴⁾. V porovnávacom prehľade za rok 2025 sú ďalej rozpracované aj ďalšie ukazovatele so zreteľom na zahrnutie rozmeru jednotného trhu do správy o právnom štáte, ako oznámila predsedníčka von der Leyenová vo svojich politických usmerneniach na roky 2024 – 2029. V tomto vydaní porovnávacieho prehľadu sa pod novým názvom „Ďalšie ukazovatele relevantné pre jednotný trh“ predstavujú ukazovatele relevantné pre fungovanie jednotného trhu, pre ktoré majú účinné justičné systémy a dodržiavanie právneho štátu kľúčový význam. Predstavením nových ukazovateľov týkajúcich sa prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania,

¹ Kompas EÚ na obnovenie konkurencieschopnosti a dosiahnutie udržateľnej prosperity z roku 2025, COM(2025) 30 final.

² COM(2025) 26 final.

³ Pozri oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Identifikácia a riešenie prekážok na jednotnom trhu [COM(2020) 93] a sprievodný pracovný dokument SWD(2020) 54.

⁴ Pozri Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Digitalizácia justície v Európskej únii Súbor príležitostí [COM(2020) 710] a sprievodný pracovný dokument SWD(2020) 540.

najvyšších kontrolných inštitúcií a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže sa v ňom upevňuje rozmer podnikania a jednotného trhu.

– *Každoročný cyklus preskúmania stavu právneho štátu* –

Komisia v roku 2020 stanovila každoročný cyklus preskúmania stavu právneho štátu, aby prehĺbila svoje monitorovanie stavu právneho štátu v členských štátoch. Cyklus preskúmania stavu právneho štátu funguje ako preventívny nástroj na podporu dialógu a spoločnej informovanosti o problémoch v oblasti právneho štátu. Ťažiskom daného cyklu je výročná správa o právnom štáte, v ktorej sa uvádza syntéza významného vývoja (priaznivého aj nepriaznivého) vo všetkých členských štátoch a v EÚ ako celku. Táto správa, ktorej posledné vydanie bolo uverejnené 24. júla 2024, vychádza z rôznych zdrojov vrátane porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície ⁽⁵⁾. Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa okrem toho ďalej rozpracúva tak, aby sa v ňom zohľadňovali potreby dodatočných komparatívnych informácií, ktoré boli zistené počas prípravy správy o právnom štáte za rok 2024, s cieľom podporiť nadchádzajúce správy o právnom štáte.

Čo je porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície?

Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície je ročný komparatívny informačný nástroj. Jeho účelom je pomôcť členským štátom pri zlepšovaní efektívnosti ich vnútroštátnych justičných systémov poskytovaním objektívnych, spoľahlivých a porovnateľných údajov o viacerých ukazovateľoch dôležitých z hľadiska posudzovania i) efektívnosti; ii) kvality a iii) nezávislosti justičných systémov vo všetkých členských štátoch. Nepredstavuje celkový rebríček krajín. Skôr poskytuje prehľad fungovania justičných systémov všetkých členských štátov na základe ukazovateľov, ktoré sú v spoločnom záujme všetkých členských štátov a sú pre ne relevantné.

V porovnávacom prehľade sa nepropaguje žiadny osobitný typ justičného systému a k všetkým členským štátom sa v ňom pristupuje rovnako.

Efektívnosť, kvalita a nezávislosť sú základnými parametrami účinného justičného systému bez ohľadu na model vnútroštátneho justičného systému alebo právnu tradíciu, z ktorej vychádza. Údaje o týchto troch parametroch by sa mali vykladať spoločne, keďže sú často vzájomne prepojené (iniciatívy zamerané na zlepšenie jedného parametra môžu ovplyvniť iný).

V porovnávacom prehľade sa uvádzajú ukazovatele týkajúce sa najmä občianskoprávných, obchodných a správnych konaní, ako aj určitých trestných konaní (t. j. konaní týkajúcich sa prania špinavých peňazí a úplatkárstva na súdoch prvej inštancie) ak sú dostupné údaje. Jeho cieľom je pomôcť členským štátom v ich úsilí o vytvorenie efektívneho prostredia priaznivého pre investície, ktoré funguje v prospech podnikov aj verejnosti. Porovnávací prehľad je komparatívny nástroj, ktorý sa vyvíja v priebehu dialógu s členskými štátmi a Európskym parlamentom ⁽⁶⁾. Jeho cieľom je posúdiť základné parametre účinného justičného systému a poskytnúť relevantné ročné údaje.

Aká je metodika porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície?

Porovnávací prehľad vychádza z rôznych zdrojov informácií. Väčšinu kvantitatívnych údajov poskytuje Komisia Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ), s ktorou Komisia uzatvorila zmluvu o vypracovaní každoročnej osobitnej štúdie. Tieto údaje sa týkajú rokov 2014 – 2023 a poskytli ich členské štáty v súlade s metodikou CEPEJ. V štúdii sú uvedené aj podrobné komentáre

⁵ https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_sk

⁶ Napr. uznesenie Európskeho parlamentu z 29. mája 2018 o porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2017 [P8_TA(2018) 0216].

a prehľady o jednotlivých krajinách, ktoré poskytujú širšie súvislosti. Mali by sa vykladať spoločne s uvedenými údajmi ⁽⁷⁾.

Údaje o dĺžke konaní, ktoré zhromaždila komisia CEPEJ, ukazujú „čas rozsúdenia“, čo je odhadovaná dĺžka súdnych konaní (vypočítaná ako pomer medzi prebiehajúcimi a vyriešenými vecami v priebehu roka). Údaje o efektívnosti súdov a správnych orgánov pri uplatňovaní práva EÚ v špecifických oblastiach vyjadrujú priemernú dĺžku konania odvodenú od skutočnej dĺžky súdnych konaní. Treba mať na pamäti, že dĺžka súdnych konaní sa môže medzi regiónmi v rámci jedného členského štátu značne líšiť. Obzvlášť dlho môžu konania prebiehať v mestských centrách, v ktorých môže koncentrácia obchodných činností viesť k vyššej zaťažnosti.

Ďalšími zdrojmi údajov, ktoré sa týkajú rokov 2014 až 2024, sú:

- skupina kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy ⁽⁸⁾,
- Európska sieť súdnych rád (ENCJ) ⁽⁹⁾,
- Sieť predsedov najvyšších súdov Európskej únie (NPSJC) ⁽¹⁰⁾,
- Združenie štátnych rád a najvyšších správnych súdov Európskej únie (ACA – Europe) ⁽¹¹⁾,
- Rada advokátskych komôr a združení právnikov Európy (CCBE) ⁽¹²⁾,
- Európska sieť pre hospodársku súťaž (ESHS) ⁽¹³⁾,
- sieť prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania ⁽¹⁴⁾,
- Komunikačný výbor (COCOM) ⁽¹⁵⁾,
- Európske stredisko pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva ⁽¹⁶⁾,

⁷ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk

⁸ S cieľom pomôcť pri vypracovaní porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície a podporiť výmenu najlepších postupov týkajúcich sa účinnosti justičných systémov Komisia požiadala členské štáty, aby určili dve kontaktné osoby – jednu z oblasti súdnictva a jednu z ministerstva spravodlivosti. Táto neformálna skupina pravidelne zasadá.

⁹ ENCJ spája vnútroštátne inštitúcie v členských štátoch, ktoré sú nezávislé od orgánov výkonnej moci a zákonodarných orgánov a ktoré sú zodpovedné za podporu súdnych orgánov pri nezávislom výkone spravodlivosti: <https://www.encj.eu/>

¹⁰ NPSJC poskytuje fórum, ktoré európskym inštitúciám umožňuje požiadať o stanoviská najvyšších súdov a zblížiť ich podporou diskusie a výmeny názorov: <http://network-presidents.eu/>

¹¹ ACA – Europe pozostáva zo Súdneho dvora EÚ a štátnych rád alebo najvyšších správnych súdov jednotlivých členských štátov EÚ: <https://www.aca-europe.eu/index.php/en/>

¹² CCBE zastupuje európske advokátske komory a združenia právnikov v ich spoločnom záujme pred európskymi a inými medzinárodnými inštitúciami. Pravidelne pôsobí ako prostredník medzi jej členmi a európskymi inštitúciami, medzinárodnými organizáciami a inými právnickými organizáciami na celom svete: <https://www.ccbe.eu/>.

¹³ ESHS bola zriadená ako fórum na diskusiu a spoluprácu európskych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v prípadoch, keď sa uplatňujú články 101 a 102 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ). ESHS predstavuje rámec pre úzku spoluprácu, na ktorú sa odkazuje v nariadení Rady (ES) č. 1/2003. Komisia a vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže vo všetkých členských štátoch EÚ v rámci Európskej siete pre hospodársku súťaž vzájomne spolupracujú: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html.

¹⁴ Sieť prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania bola zriadená s cieľom posilniť spoluprácu medzi vnútroštátnymi prvostupňovými orgánmi zodpovednými za preskúmanie verejného obstarávania v EÚ. Úlohou skupiny je radiť Európskej komisii vo veciach týkajúcich sa vykonávania smerníc o opravných prostriedkoch a fungovania vnútroštátnych systémov opravných prostriedkov. V nadväznosti na hodnotenie účinnosti smerníc o opravných prostriedkoch [COM(2017) 28 z 24. januára 2017] Európska komisia nabáda prvostupňové orgány zodpovedné za preskúmanie verejného obstarávania, aby spolupracovali na zlepšení výmeny informácií a osvedčených postupov.

¹⁵ COCOM pozostáva zo zástupcov členských štátov EÚ. Jeho hlavnou úlohou je poskytovať stanoviská k návrhom opatrení, ktoré Komisia zamýšľa prijať v otázkach digitálneho trhu: <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C15401/consult?lang=sk>

¹⁶ Európske stredisko pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva je sieť expertov a odborných zainteresovaných strán. Pozostáva zo zástupcov verejného a súkromného sektora, ktorí spolupracujú v aktívnych pracovných skupinách: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>.

- sieť spolupráce v oblasti ochrany spotrebiteľa (CPC) ⁽¹⁷⁾,
- skupina expertov na problematiku boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (EGMLTF) ⁽¹⁸⁾,
- Eurostat ⁽¹⁹⁾,
- národné kontaktné miesta pre boj proti korupcii ⁽²⁰⁾,
- sieť generálnych prokurátorov alebo rovnocenných inštitúcií pri najvyšších súdoch členských štátov Európskej únie (sieť NADAL) ⁽²¹⁾ a
- kontaktný výbor najvyšších kontrolných inštitúcií ⁽²²⁾.

Metodika na vypracovanie porovnávacieho prehľadu sa v priebehu rokov ďalej rozvíjala a skvalitňovala v úzkej spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy, najmä použitím dotazníka (ktorý sa každoročne aktualizuje) a zberom údajov o určitých aspektoch fungovania justičných systémov.

Údaje sú čoraz dostupnejšie, najmä pokiaľ ide o ukazovatele týkajúce sa efektívnosti justičných systémov. Je to preto, že mnohé členské štáty investovali do svojich kapacít s cieľom vypracovať lepšie súdne štatistiky. Pretrvávajúce ťažkosti pri získavaní alebo poskytovaní údajov sú spôsobené buď nedostatočnými štatistickými kapacitami, alebo skutočnosťou, že vnútroštátne kategórie, v rámci ktorých sa údaje zbierajú, nezodpovedajú presne tým, ktoré sa používajú v porovnávacom prehľade. Len vo veľmi malom počte prípadov chýbajú údaje preto, lebo ich vnútroštátne orgány neposkytli. Komisia naďalej nabáda členské štáty, aby počet chýbajúcich údajov ďalej znižovali.

Ako prispieva porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície k príprave európskeho semestra a ako súvisí s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti?

Porovnávací prehľad poskytuje údaje na posúdenie efektívnosti, kvality a nezávislosti vnútroštátnych justičných systémov. Tým pomáha členským štátom zlepšovať účinnosť ich vnútroštátnych justičných systémov. Porovnávaním informácií o justičných systémoch členských štátov uľahčuje porovnávací prehľad identifikáciu najlepších postupov a nedostatkov, ako aj sledovanie výziev a dosiahnutého pokroku. V rámci európskeho semestra sa jednotlivé krajiny hodnotia prostredníctvom dvojstranného dialógu s dotknutými vnútroštátnymi orgánmi a so zainteresovanými stranami. Ak majú zistené nedostatky makroekonomický význam, analýza v rámci európskeho semestra môže viesť k tomu, že Komisia navrhne Rade prijať odporúčania pre jednotlivé krajiny na zlepšenie vnútroštátnych justičných systémov v jednotlivých členských štátoch ⁽²³⁾.

¹⁷ CPC je sieť vnútroštátnych orgánov zodpovedných za presadzovanie právnych predpisov EÚ na ochranu spotrebiteľa v EÚ a krajinách EHP: https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_sk

¹⁸ EGMLTF pravidelne zasadá s cieľom vymieňať si názory a pomôcť Komisii pri vymedzovaní politiky a navrhovaní nových právnych predpisov o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu: <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=sk&do=groupDetail.groupDetail&groupID=2914>

¹⁹ Eurostat je štatistický úrad EÚ: <https://ec.europa.eu/eurostat/>

²⁰ Komisia udržiava neformálnu skupinu kontaktných osôb, ktoré sa zaoberajú bojom proti korupcii. Pozri aj https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/anti-corruption/eu-network-against-corruption_sk

²¹ <https://attorneygeneral.mt/activities/nadal-network-conference/>

²² V kontaktnom výbore sa stretávajú riaditelia najvyšších kontrolných inštitúcií členských štátov a Európskeho dvora audítorov a výbor predstavuje fórum na diskusie a posilnenie spolupráce v oblasti auditu a súvisiacich činnostiach; <https://www.eca.europa.eu/sites/CC/sk/pages/about.aspx>.

²³ V súvislosti s európskym semestrom Rada na základe návrhu Komisie adresovala odporúčania pre jednotlivé krajiny týkajúce sa justičných systémov v roku 2019 siedmim členským štátom (HR, IT, CY, HU, MT, PT a SK) a v roku 2020 ôsmim členským štátom (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT a SK). Vzhľadom na prebiehajúce procesy Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti neboli v roku 2021 vydané žiadne odporúčania pre jednotlivé krajiny. V roku 2022 boli odporúčania pre jednotlivé krajiny týkajúce sa nezávislosti súdnictva

V rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa sprístupní viac ako 650 miliárd EUR vo forme pôžičiek a nenávratnej finančnej podpory, z ktorých bude musieť každý členský štát minimálne 20 % prideliť na digitálnu transformáciu a minimálne 37 % na opatrenia prispievajúce k cieľom v oblasti klímy. Súčasný stav je taký, že v rámci reforiem a investícií navrhnutých členskými štátmi sa tieto ciele prekročili, pričom odhadované výdavky v digitálnej oblasti dosahujú úroveň 26 % a výdavky v oblasti klímy úroveň približne 42 %. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti ponúka príležitosť na riešenie odporúčaní pre jednotlivé krajiny v súvislosti s vnútroštátnymi justičnými systémami a na zrýchlenie vnútroštátneho úsilia pri dokončovaní digitálnej transformácie justičných systémov. Platby členskými štátmi v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý je založený na výkonnosti, sú podmienené splnením míľnikov a cieľov. Navrhlo sa približne 7 100 míľnikov a cieľov. Dve tretiny z nich súvisia s investíciami a jedna tretina sa týka reforiem. Podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti musela Komisia pred prijatím plánov obnovy a odolnosti členských štátov posúdiť, či môžu prispieť k účinnému riešeniu všetkých výziev identifikovaných v príslušných odporúčaníach pre jednotlivé krajiny alebo významnému počtu týchto výziev, prípadne výziev identifikovaných v iných dokumentoch Komisie prijatých v súvislosti s európskym semestrom⁽²⁴⁾. Na základe platieb v rámci predbežného financovania a žiadostí o platbu, ktoré predložili členské štáty, a kladných posúdení Komisie v súvislosti s uspokojivým splnením príslušných míľnikov a cieľov²⁵ sa do mája 2025 členskými štátmi vyplatila celková suma 308,04 miliardy EUR vo forme grantov a úverov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V rovnakom časovom rámci Komisia ešte musí posúdiť splnenie 71 % míľnikov a cieľov.

Prečo sú účinné justičné systémy dôležité, aby bolo podnikateľské prostredie priaznivé pre investície?

Účinné justičné systémy, v ktorých sa dodržiava zásada právneho štátu, majú priaznivý hospodársky vplyv. Dodržiavanie zásad právneho štátu zabezpečuje podnikateľské prostredie, v ktorom sa právne predpisy uplatňujú účinne a jednotne a podniky môžu pôsobiť v inom členskom štáte za rovnakých podmienok ako miestne spoločnosti. Právny štát má pre fungovanie jednotného trhu kľúčový význam, keďže udržiava stabilné prevádzkové prostredie, ktoré EÚ a jej členskými štátmi poskytuje celosvetovú konkurenčnú výhodu⁽²⁶⁾. Účinné justičné systémy sú obzvlášť dôležité aj v kontexte európskeho semestra a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Keď justičné systémy zaručujú presadzovanie práv, je pravdepodobnejšie, že veritelia budú poskytovať úvery, znížia sa transakčné náklady a podniky budú s väčšou pravdepodobnosťou investovať, budú mať vyššiu dôveru a budú odrádzané od oportunistického správania. Účinný justičný systém má totiž zásadný význam pre udržateľný hospodársky rast. Vďaka nemu sa môže zlepšiť podnikateľské prostredie, podporiť inovácia, prilákať priame zahraničné investície, zabezpečiť daňové príjmy a podporiť hospodársky rast. Priaznivý vplyv dobre fungujúcich vnútroštátnych justičných systémov na hospodárstvo bol potvrdený v celom rade

vydané pre dva členské štáty (PL a HU). V roku 2024 bolo odporúčanie pre jednotlivé krajiny vydané pre jeden členský štát a týkalo sa efektívnosti, nezávislosti a integrity justičného a protikorupčného systému (SK).

²⁴ Článok 19 ods. 3 písm. b) a článok 24 ods. 3 a 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

²⁵ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície je jedným zo zdrojov informácií používaných v rámci európskeho semestra. Tieto informácie neovplyvňujú posúdenia uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktoré vykonáva Komisia.

²⁶ Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ, COM(2025) 30 final, s. 19, výročná správa o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti z roku 2025, COM(2025) 26 final, s. 3.

štúdií⁽²⁷⁾, a to aj zo strany Medzinárodného menového fondu (MMF)⁽²⁸⁾, Európskej centrálnej banky (ECB)⁽²⁹⁾, Európskej siete súdnych rád⁽³⁰⁾, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)⁽³¹⁾, Svetového ekonomického fóra⁽³²⁾ a Svetovej banky⁽³³⁾.

V jednej štúdií sa zistila silná korelácia medzi skrátením dĺžky súdnych konaní [meranej podľa času rozsúdenia⁽³⁴⁾] a rastom spoločností⁽³⁵⁾. Okrem toho podľa tejto štúdie vyššie percento spoločností, vnímajúcich justičný systém ako nezávislý, koreluje s vyšším obratom a vyšším rastom produktivity podnikov⁽³⁶⁾.

V ďalších prieskumoch sa zdôraznil význam efektívneho vnútroštátneho justičného systému pre investičné rozhodnutia spoločností a schopnosť riešiť spory v oblasti práv duševného vlastníctva. V jednom prieskume napríklad 93 % veľkých spoločností uviedlo, že systematicky a priebežne skúmajú podmienky právneho štátu (vrátane nezávislosti súdnictva) v krajinách, v ktorých investujú

- ²⁷ *Justice and finance: Does judicial efficiency contribute to financial system efficiency?* (2024) (Spravidlivosť a financie: Prispieva efektívnosť súdnictva k efektívnosti finančného systému?) Muhammad Atif Khan a, Muhammad Asif Khan, Mohammed Arshad Khan, Shahid Hussain, Veronika Fenyves: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214845023001709>; Chemin, M.: *Judicial efficiency and firm productivity: Evidence from a world database of judicial reforms* (Efektívnosť justície a produktivita podnikov: dôkazy z celosvetovej databázy reforiem súdnictva), 2020, *The Review of Economics and Statistics* 102(1): s. 49 – 64, <https://direct.mit.edu/rest/article/102/1/49/58536/Judicial-Efficiency-and-Firm-Productivity-Evidence>; Kapopoulos, P. a Rizos, A.: *Judicial efficiency and economic growth: Evidence based on European Union data* (Efektívnosť justície a hospodársky rast: dôkazy založené na údajoch Európskej únie), 2024, *Scottish Journal of Political Economy* 71(1): s. 101 – 131, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/sjpe.12357?msocid=1a8244b340af65701f02511641c36474>.
- ²⁸ MMF, Regionálny hospodársky výhľad, november 2017, *Europe: Europe Hitting its Stride* (Európa: Naplno fungujúca Európa), s. xviii, s. 40, 70: <https://www.imf.org/~/media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>
- ²⁹ ECB, *Structural policies in the euro area* (Štrukturálne politiky v eurozóne), jún 2018, *ECB Occasional Paper Series* č. 210: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>
- ³⁰ Európska sieť súdnych rád a Montaigneovo centrum pre právny štát a výkon spravodlivosti Utrechtskej univerzity, *Economic value of the judiciary – A pilot study for five countries on volume, value and duration of large commercial cases* (Ekonomická hodnota justície – Pilotná štúdia v piatich krajinách o objeme, hodnote a trvaní veľkých obchodných konaní), jún 2021: <https://pgwrk-websitemedia.s3.eu-west-1.amazonaws.com/production/pwk-web-encj2017-p/Reports/Economic%20value%20of%20the%20judiciary%20-%20pilot%20study.pdf>
- ³¹ Pozri napríklad *What makes civil justice effective?* (Vďaka čomu je občianska justícia účinná?), politické poznámky ekonomického oddelenia OECD z 18. júna 2013, ako aj *The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics* (Ekonomika občianskej justície: nové údaje z jednotlivých krajín a empiria), pracovný dokument ekonomického oddelenia OECD, č. 1060 z augusta 2013.
- ³² Svetové ekonomické fórum, *The Global Competitiveness Report 2019* (Správa o globálnej konkurencieschopnosti za rok 2019), október 2019: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>.
- ³³ Svetová banka, *World Development Report 2017: Governance and the Law* (Správa o rozvoji vo svete za rok 2017: Správa a právo), kapitola 3: *The role of law* (Úloha práva), s. 83, 140: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>.
- ³⁴ Ukazovateľ „času rozsúdenia“ je počet nevriešených vecí vydelený počtom vriešených vecí na konci roka a vynásobený 365 (dňami). Ide o štandardný ukazovateľ vymedzený Komisiou Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ): http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.
- ³⁵ Vincenzo Bove a Leandro Elia: „*The judicial system and economic development across EU Member States*“ (Justičný systém a hospodársky rozvoj v členských štátoch EÚ), technická správa JRC, EUR 28440 EN, Úrad pre publikácie EÚ, Luxemburg 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf
- ³⁶ Tamže.

(³⁷). V inom prieskume viac ako polovica malých a stredných podnikov (MSP) uviedla, že vysoké náklady a zdĺhavé súdne konania patria medzi hlavné dôvody, ktoré ich odrádzajú od začatia konania na súde vo veci porušenia práv duševného vlastníctva (³⁸). Význam účinných justičných systémov pre fungovanie jednotného trhu, a najmä pre podniky, sa zdôrazňuje aj v oznámeniach Komisie *Identifikácia a riešenie prekážok na jednotnom trhu* (³⁹) a *Akčný plán presadzovania jednotného trhu* (⁴⁰).

Ako Komisia podporuje vykonávanie dobrých reforiem justície prostredníctvom technickej podpory?

Členské štáty môžu využívať technickú podporu Komisie, ktorá je k dispozícii prostredníctvom pracovnej skupiny pre reformy a investície (SG REFORM) v rámci Nástroja technickej podpory (⁴¹). Cieľom Nástroja technickej podpory je poskytovať členským štátom, ktoré o to požiadajú, technickú podporu na posilnenie ich inštitucionálnej a administratívnej kapacity na navrhovanie a vykonávanie reforiem. V období od roku 2021 do roku 2025 sa z Nástroja technickej podpory financovalo 36 projektov, ktoré zahŕňali 43 reforiem, na podporu 20 členských štátov pri vykonávaní ich reforiem súdnictva. V rámci Nástroja technickej podpory sa podporujú projekty, ktorých cieľom je zlepšenie kvality a účinnosti súdnictva, ako je napríklad využitie technológií na lepšie zvládanie postupov práce na veciach a zaujatie prístupu k rozdeľovaniu zaťaženia a zdrojov založeného na údajoch, uľahčenie prístupu k súdnictvu pre zraniteľné osoby a posilnenie kapacít orgánov zodpovedných za stíhanie, aby mohli účinne dostať pred súd najzávažnejšie a cezhraničné korupčné veci. Výzvou na predkladanie návrhov z roku 2025 v rámci Nástroja technickej podpory sa členským štátom poskytla platforma na podávanie žiadostí o podporu pri reformách v oblasti digitalizácie, ako je napríklad používanie technológií na riešenie problémov s hromadnými žalobami a zautomatizovanie rutinných úloh s cieľom znížiť manuálnu prácu a chybovosť, aby sa sudcovia a administratívni pracovníci mohli sústrediť na náročnejšie úlohy. Nástroj technickej podpory dopĺňa aj iné nástroje, konkrétne Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, keďže z neho možno poskytovať členským štátom podporu pri vykonávaní plánov obnovy a odolnosti. Plány obnovy a odolnosti zahŕňajú opatrenia na zlepšenie účinnosti súdnictva, konkrétne prostredníctvom digitalizácie, znížením počtu nevybavených vecí, zlepšením riadenia súdov a konaní a reformou súdnych máp.

Ako program Spravodlivosť prispieva k podpore účinnosti justičných systémov?

Programom Spravodlivosť s celkovým rozpočtom vo výške približne 305 miliónov EUR na roky 2021 – 2027 sa podporuje ďalší rozvoj európskeho priestoru spravodlivosti, ktorý vychádza zo zásady právneho štátu vrátane nezávislosti, kvality a efektívnosti justičného systému, pričom je založený na vzájomnom uznávaní a vzájomnej dôvere a na justičnej spolupráci. V roku 2024 sa poskytlo približne 41,2 milióna EUR na financovanie projektov a iných činností v rámci troch špecifických cieľov programu:

³⁷ The Economist Intelligence Unit, Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law (Riziko a návratnosť – Priame zahraničné investície a zásada právneho štátu), 2015, http://www.biicl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, s. 22.

³⁸ Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO): Porovnávací prehľad v oblasti duševného vlastníctva MSP z roku 2016: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive_summary_en.pdf

³⁹ COM(2020) 93 a SWD(2020) 54.

⁴⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Dlhodobý akčný plán, ako v úzkej koordinácii s členskými štátmi zlepšiť vykonávanie a presadzovanie pravidiel jednotného trhu [COM(2020) 94], najmä opatrenia 4, 6 a 18.

⁴¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/tsi>
Nariadenie o Nástroji technickej podpory bolo prijaté v marci 2021. Podľa jeho článku 5 sa má podporovať „ inštitucionálna reforma a efektívna a na služby orientovaná verejná správa a elektronická verejná správa, zjednodušenie pravidiel a postupov, audit, posilňovanie kapacity na čerpanie finančných prostriedkov Únie, podpora administratívnej spolupráce, účinný právny štát, reforma súdnictva, budovanie kapacít orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a protimonopolných orgánov, posilnenie finančného dohľadu a posilnenie boja proti podvodom, korupcii a praniu špinavých peňazí“ (doplnené zvyraznenie).

- 11,1 milióna EUR sa poskytlo na podporu justičnej spolupráce v civilných a trestných veciach, ako príspevok k účinnému a súdržnému uplatňovaniu a presadzovaniu nástrojov EÚ a na podporu pripojenia sa členských štátov k európskemu informačnému systému registrov trestov pre štátnych príslušníkov tretích krajín (ECRIS-TCN),
- 15,9 milióna EUR sa poskytlo na odbornú prípravu odborníkov pracujúcich v oblasti práva zameranú na občianske právo, trestné právo a právo týkajúce sa základných práv v EÚ, právnych systémov členských štátov a právneho štátu,
- 14,2 milióna EUR sa poskytlo na podporu prístupu k spravodlivosti (vrátane elektronickej justície), na ochranu práv obetí a práv osôb podozrivých alebo obvinených zo spáchania trestného činu a na podporu vývoja a používania digitálnych nástrojov a vedenie a rozširovanie portálu elektronickej justície (spoločne s programom Digitálna Európa).

Prečo Komisia monitoruje digitalizáciu vnútroštátnych justičných systémov?

Digitalizácia justície je kľúčovým predpokladom dosiahnutia vyššej účinnosti justičných systémov a efektívnym nástrojom na uľahčenie prístupu k spravodlivosti a zvýšenie kvality súdnictva. Digitálne nástroje posilňujú aj justičnú spoluprácu. V nadväznosti na pandémiu COVID-19 členské štáty urýchlili modernizačné reformy v tejto oblasti. V oblasti justície sa takisto čoraz častejšie využíva umelá inteligencia (⁴²).

Od roku 2013 sú súčasťou porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície komparatívne informácie týkajúce sa digitalizácie justície v jednotlivých členských štátoch, ako napríklad online prístupu k rozsudkom alebo elektronickej podaní a ich spracovania.

Nariadenie (EÚ) 2023/2844 o digitalizácii justičnej spolupráce a prístupu k spravodlivosti v cezhraničných občianskych, obchodných a trestných veciach(⁴³) oprávňuje fyzické a právnické osoby elektronicke komunikovať s príslušnými justičnými orgánmi v súvislosti s cezhraničnými konaniami, ako aj elektronicke platiť súdne poplatky. Nariadenie takisto tvorí právny základ pre uskutočňovanie videokonferencií v prípade cezhraničných občianskoprávných, obchodných a trestnoprávných vecí. Zriaďuje sa aj digitálny komunikačný kanál, ktorý sa má používať na výmenu údajov medzi príslušnými justičnými orgánmi. V tomto kontexte sa v porovnávacom prehľade v oblasti justície monitoruje pokrok, ktorý členské štáty dosiahli pri vykonávaní nariadenia a využívaní videokonferencií.

Údaje z porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa použijú aj v nadchádzajúcej stratégii na používanie digitálnych technológií s cieľom dosiahnuť väčšiu efektívnosť, odolnosť a bezpečnosť občianskych a trestných justičných systémov v EÚ (⁴⁴).

⁴² Umelá inteligencia môže prispievať k efektívnejšiemu justičnému systému tým, že pomáha sudcom a odborníkom v oblasti justície sústrediť sa na to, čo je podstatou ich práce. Využíva sa napríklad pri sledovaní konaní, predkladaní dokumentov alebo vykonávaní opakovaných úloh, ako aj pri vyhľadávaní právnych predpisov a judikatúry.

⁴³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2844 z 13. decembra 2023 o digitalizácii justičnej spolupráce a prístupu k spravodlivosti v cezhraničných občianskych, obchodných a trestných veciach a o zmene niektorých aktov v oblasti justičnej spolupráce, PE/50/2023/REV/1 (Ú. v. EÚ L 2023/2844, 27.12.2023).

⁴⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14517-Digital-Justice-strategy-for-2025-2030_sk

2. HLAVNÉ ZISTENIA VYPLÝVAJÚCE Z POROVNÁVACIEHO PREHLADU EÚ V OBLASTI JUSTÍCIE ZA ROK 2025

Efektívnosť, kvalita a nezávislosť sú základnými parametrami účinného justičného systému. V porovnávacom prehľade sa uvádzajú ukazovatele pre každý z týchto parametrov.

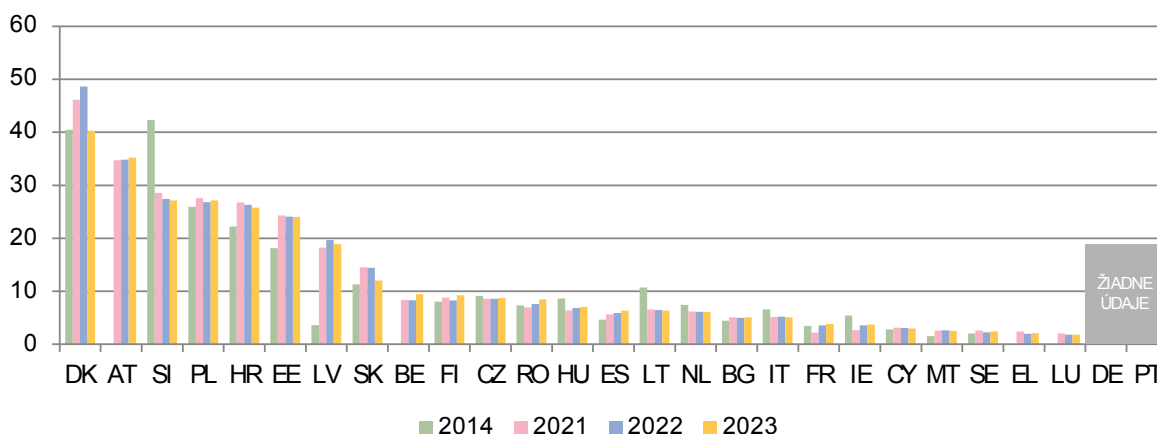
2.1. Efektívnosť justičných systémov

V porovnávacom prehľade sa uvádzajú ukazovatele efektívnosti konaní vo všeobecných oblastiach – v občianskoprávných, obchodných a správnych veciach – a v špecifických oblastiach, v ktorých správne orgány a sudy uplatňujú právo EÚ (⁴⁵).

2.1.1. Vývoj zaťaženia

Zaťaženosť vnútroštátnych justičných systémov sa znížila v piatich členských štátoch, pričom v dvoch z nich bolo toto zníženie v porovnaní s predchádzajúcim rokom výrazné. V 20 členských štátoch sa zaťaženosť zvýšila alebo sa nezmenila. Celkovo je naďalej v jednotlivých členských štátoch výrazne rôznorodá (obrázok č. 1).

Obrázok č. .: Počet nových občianskoprávných, obchodných, správnych a iných konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/100 obyvateľov) [zdroj: štúdia CEPEJ (⁴⁶)]

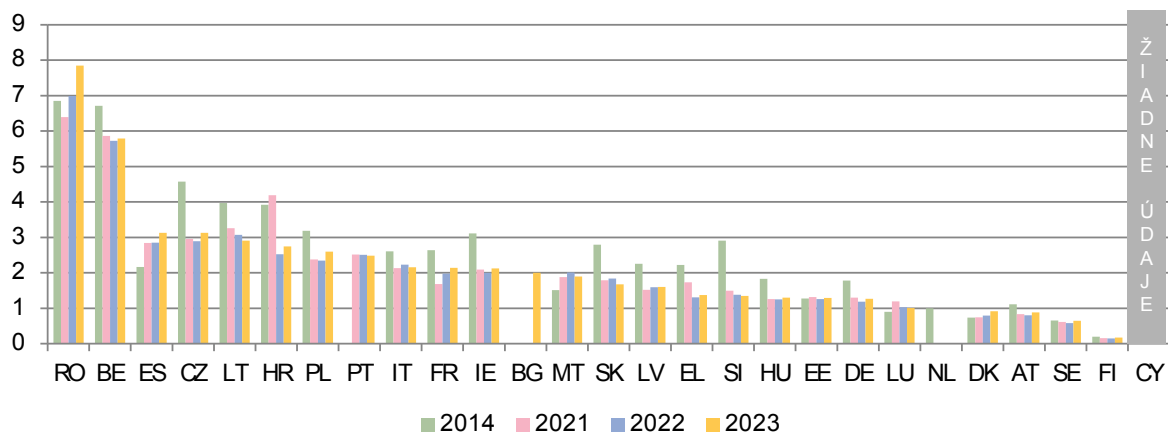

(*) Podľa metodiky CEPEJ táto kategória zahŕňa všetky občianskoprávne a obchodné sporové a nesorové konania, nesorové katastrálne konania a konania vo veciach obchodného registra, iné konania vo veciach registrov, iné nesorové konania, správne konania a iné trestné konania.

⁴⁵ Pre efektívnosť justičného systému je dôležitý aj výkon súdnych rozhodnutí. Porovnateľné údaje však nie sú ľahko dostupné. Podrobnejšie informácie o situácii v jednotlivých členských štátoch sú uvedené v štúdiu z roku 2024 o fungovaní justičných systémov v členských štátoch EÚ – profily krajín, ktorú pre Komisiu vypracoval sekretariát CEPEJ: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_sk.

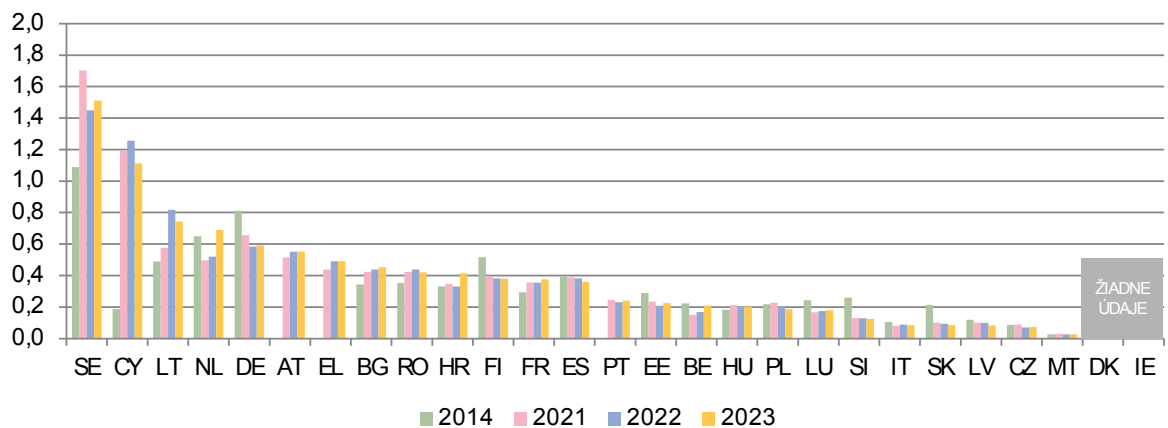
⁴⁶ Štúdia z roku 2024 o fungovaní systémov súdnicstva v členských štátoch EÚ, ktorú pre Komisiu vypracoval sekretariát CEPEJ: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk#documents

Obrázok č. .: Počet nových občianskoprávných a obchodných sporových konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/100 obyvateľov) (zdroj: štúdia CEPEJ)

(*) Podľa metodiky CEPEJ sa občianskoprávne/obchodné sporové konania týkajú sporov medzi účastníkmi konania, napr. zmluvných sporov. Občianskoprávne/obchodné nesporové konania sa týkajú konaní, v ktorých nedochádza k popretiu uplatneného nároku, napr. k podaniu odporu proti platobnému rozkazu.

Obrázok č. .: Počet nových správnych konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/100 obyvateľov) (zdroj: štúdia CEPEJ)

(*) Podľa metodiky CEPEJ sa správne konania týkajú sporov medzi jednotlivcami a miestnymi, regionálnymi alebo vnútroštátnymi orgánmi. **DK** a **IE** nezaznamenávajú správne konania samostatne. Zmeny metodiky v **EL**, na **SK** a v **SE**.

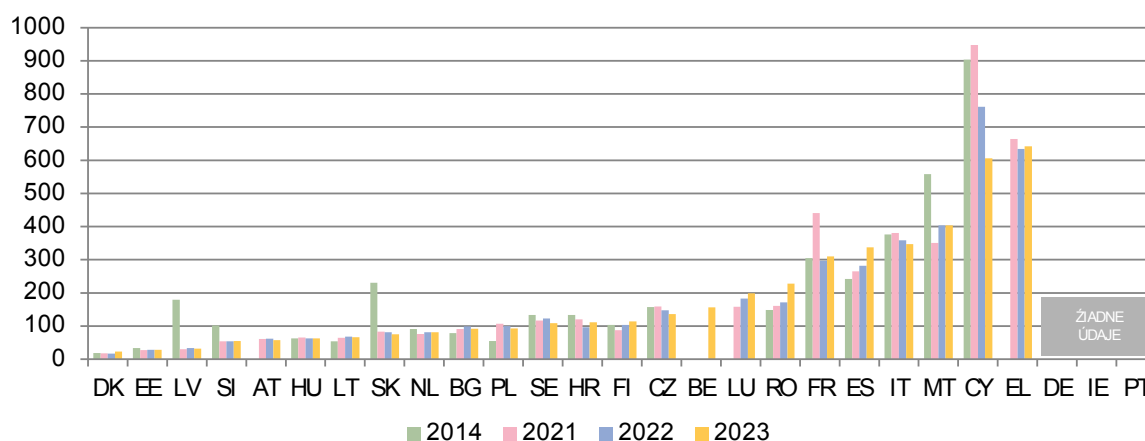
2.1.2. Všeobecné údaje o efektívnosti

Ukazovatele efektívnosti konaní vo všeobecných oblastiach občianskoprávných, obchodných a správnych konaní sú: i) odhadovaná dĺžka konaní (čas rozsúdenia); ii) miera vyriešenia vecí a iii) počet prebiehajúcich konaní.

– *Odhadovaná dĺžka konaní* –

Odhadovaná dĺžka konaní predstavuje odhadovaný čas (v dňoch) potrebný na vyriešenie vecí na súde, čiže čas, ktorý potrebuje súd na vynesenie rozhodnutia v prvej inštancii. „Čas rozsúdenia“ predstavuje odhadovaný minimálny čas, ktorý potrebuje súd na vyriešenie vecí pri zachovaní svojich aktuálnych pracovných podmienok. Tento ukazovateľ sa vypočíta ako počet nevyriešených vecí vydelený počtom vyriešených vecí na konci roka a vynásobený 365 (dňami) ⁽⁴⁷⁾. Čím vyššia je hodnota, tým vyššia je pravdepodobnosť, že prijatie rozhodnutia bude súdu trvať dlhšie. Príslušné údaje sa týkajú najmä konaní na súdoch prvej inštancie a porovnávajú sa s údajmi za roky 2014, 2021, 2022 a 2023, ak sú k dispozícii ⁽⁴⁸⁾. Na obrázku 6 je znázornený čas rozsúdenia v občianskoprávných a obchodných sporových konaniach v roku 2023 na súdoch všetkých inštancií a na obrázku 8 čas rozsúdenia v správnych konaniach na súdoch všetkých inštancií.

Obrázok č. .: Odhadovaný čas potrebný na vyriešenie občianskoprávných, obchodných, správnych a iných konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: štúdia CEPEJ)

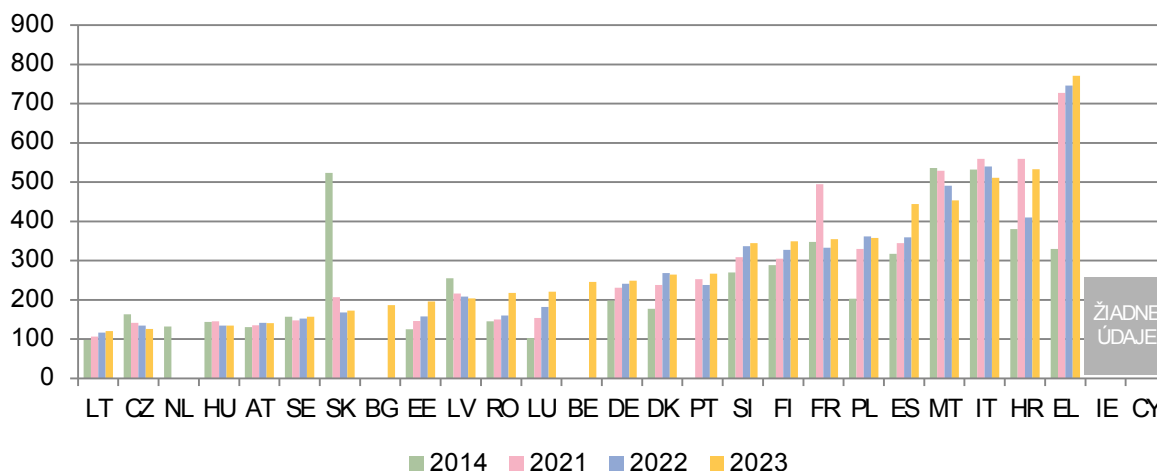

(*) Podľa metodiky CEPEJ táto kategória zahŕňa všetky občianskoprávne a obchodné sporové a nesorové konania, nesorové katastrálne konania a konania vo veciach obchodného registra, iné konania vo veciach registrov, iné nesorové konania, správne konania a iné trestné konania. Zmeny metodiky na SK. Prebiehajúce konania zahŕňajú súdy všetkých inštancií v CZ a do roku 2016 aj na SK. V LV je prudký pokles dôsledkom reformy súdneho systému, kontrol chýb a čistenia údajov v informačnom systéme. V PT nadobudol 1. septembra 2013 účinnosť nový Občiansky súdny poriadok, ktorým sa vytvoril nový režim presadzovania práva. Je založený na novej paradigme, v ktorej sa hovorí, že súdne konania sa musia jasne odlišovať od mimosúdnych konaní. Zhromažďovanie údajov sa však doteraz nepodarilo zodpovedajúcim spôsobom prispôsobiť a nebolo možné poskytnúť údaje potrebné do tohto obrázku.

⁴⁷ Dĺžka konaní, miera vyriešenia vecí a počet prebiehajúcich konaní sú štandardnými ukazovateľmi, ktoré vymedzila komisia CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

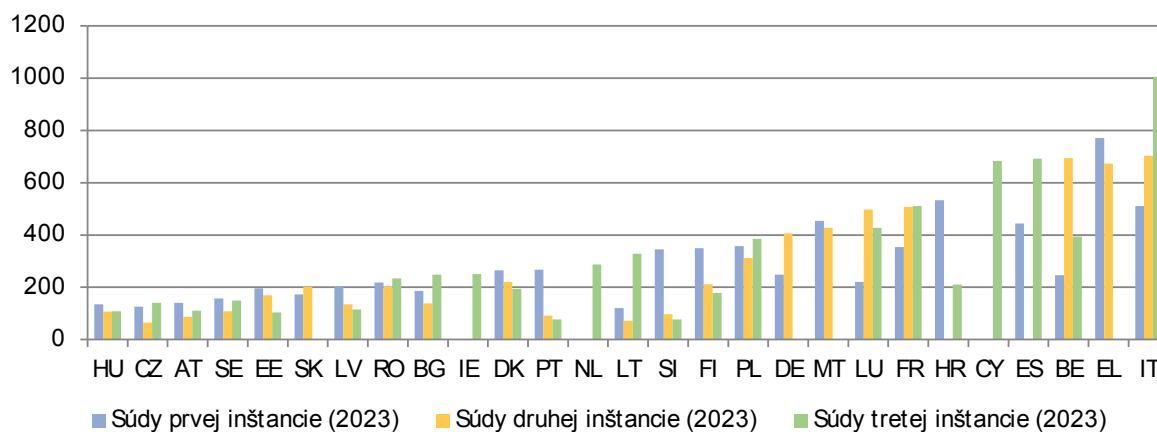
⁴⁸ Roky boli vybrané tak, aby poskytovali obraz o deväťročnom období počnúc rokom 2014, ale aby zároveň nebolo číselných údajov príliš veľa. Údaje za roky 2010, 2012, 2013, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020 sú k dispozícii v správe CEPEJ.

Obrázok č. .: Odhadovaný čas potrebný na vyriešenie občianskoprávných a obchodných sporových konaní na súdoch prvej inštancie v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: štúdia CEPEJ)

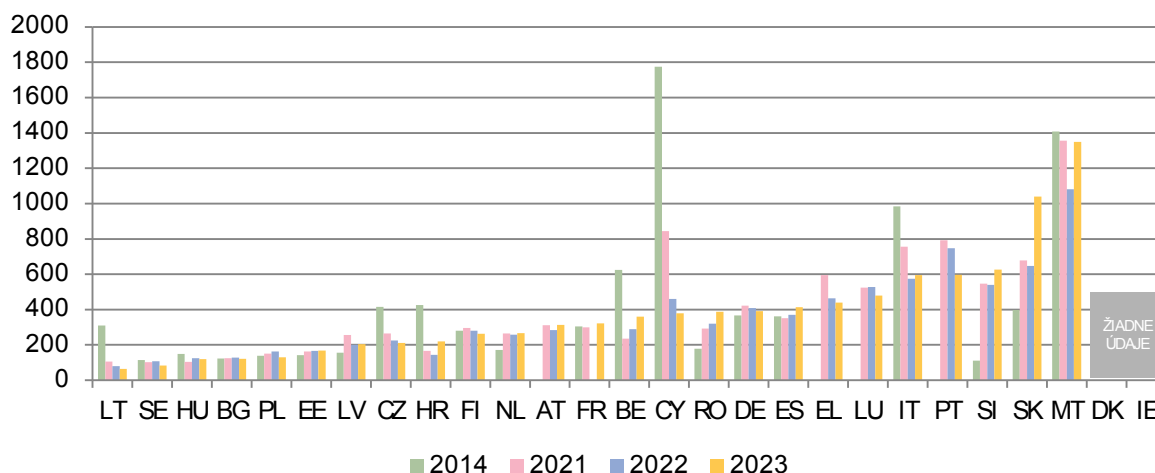
(*) Podľa metodiky CEPEJ sa občianskoprávne/obchodné sporové konania týkajú sporov medzi účastníkmi konania, napr. zmluvných sporov. Občianskoprávne/obchodné nesporové konania sa týkajú konaní, v ktorých nedochádza k popretiu uplatneného nároku, napr. k podaniu odporu proti platobnému rozkazu. Zmeny metodiky v **EL** a na **SK**. Prebiehajúce konania zahŕňajú súde všetkých inštancií v **CZ** a do roku 2016 aj na **SK**. **VIT** malo na čas rozsúdenia vplyv dočasné spomalenie súdnej činnosti v dôsledku prísnych reštriktívnych opatrení na riešenie pandémie COVID-19. Údaje za **NL** zahŕňajú aj nesporové konania.

Obrázok č. .: Odhadovaný čas potrebný na vyriešenie občianskoprávných a obchodných sporových konaní na súdoch všetkých inštancií v roku 2023 (*) (prvá, druhá a tretia inštancia/dni) (zdroj: štúdia CEPEJ)

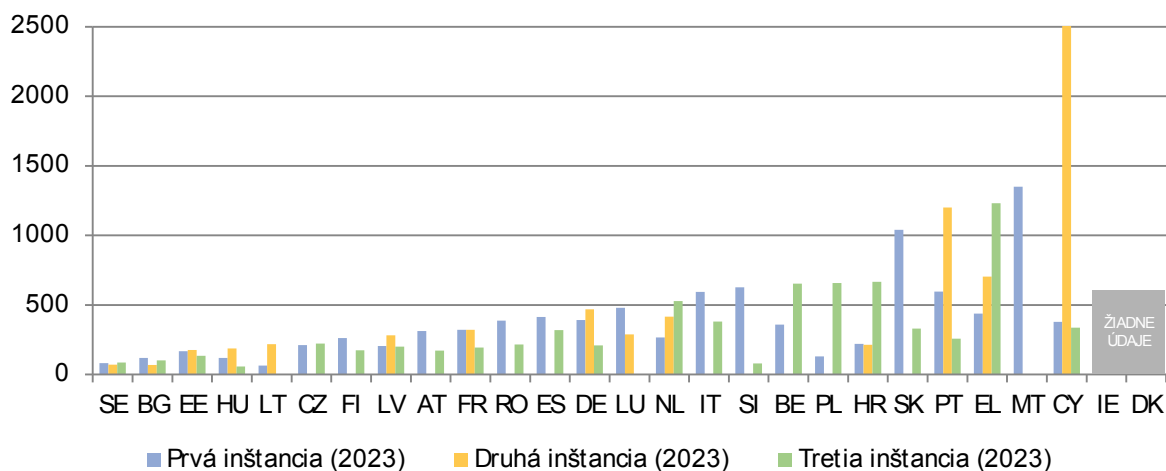
(*) Poradie členských štátov na tomto obrázku je určené podľa inštancie súdu s najdlhším trvaním konania v jednotlivých členských štátoch. Žiadne údaje nie sú k dispozícii o súdoch prvej a druhej inštancie na **CY**, v **NL** a **IE**, o súdoch druhej inštancie v **HR** a **ES** ani o súdoch tretej inštancie v **EL** a na **SK**. V **DE** a na **MT** neexistuje súd tretej inštancie. Prístup k súdu tretej inštancie môže byť v niektorých členských štátoch obmedzený.

Obrázok č. .: Odhadovaný čas potrebný na vyriešenie správnych konaní na súdoch prvej inštancie v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: štúdia CEPEJ)

(*) Podľa metodiky CEPEJ sa správne konania týkajú sporov medzi jednotlivcami a miestnymi, regionálnymi alebo vnútroštátnymi orgánmi. Zmeny metodiky v **EL** a na **SK**. Prebiehajúce konania zahŕňajú súde všetkých inštancií v **CZ** a do roku 2016 aj na **SK**. **DK** a **IE** nezaznamenávajú správne konania samostatne.

Obrázok č. .: Odhadovaný čas potrebný na vyriešenie správnych konaní na súdoch všetkých inštancií v roku 2023 (*) (prvá a príp. druhá a tretia inštancia/dni) (zdroj: štúdia CEPEJ)

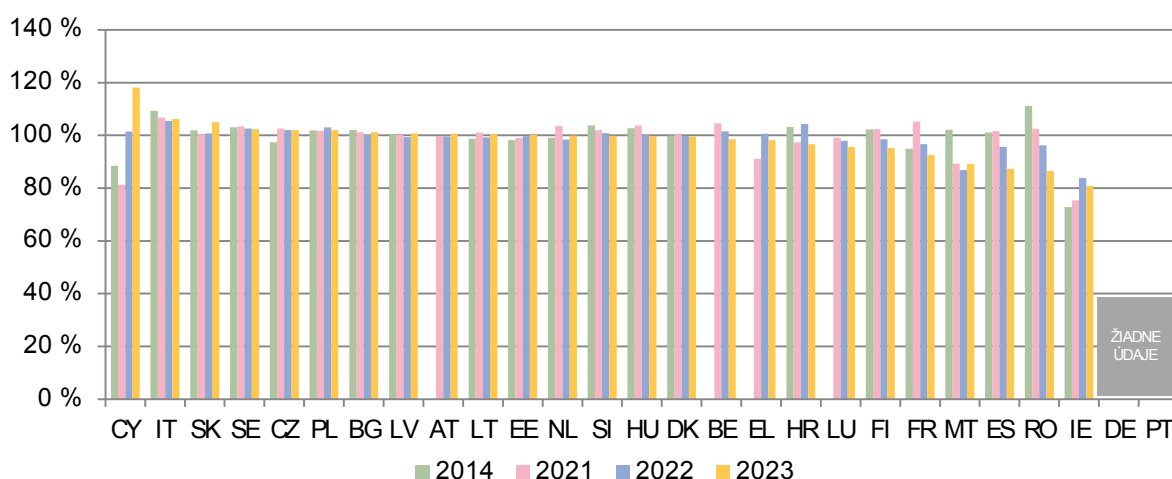

(*) Hodnoty niektorých členských štátov boli na účely prezentácie znížené (**CY** v prípade druhej inštancie = 5,429). Poradie členských štátov na tomto obrázku je určené podľa inštancie súdu s najdlhším trvaním konania v každom členskom štáte. Žiadne údaje nie sú k dispozícii o súdoch druhej inštancie v **BE**, **CZ**, **HU**, na **MT**, v **AT**, **PL**, **RO**, **SI**, **SK** a vo **FI** a o súdoch tretej inštancie v **LT**, **LU** a na **MT**. Najvyšší správny alebo iný najvyšší súd je jedinou odvolacou inštanciou v **CZ**, **IT**, **AT**, **SI** a vo **FI**. Súd tretej inštancie pre tento druh konaní neexistuje v **LT**, **LU** a na **MT**. Najvyšší správny súd je prvou a jedinou inštanciou pre určité konania v **BE**. V niektorých členských štátoch môže byť obmedzený prístup k súdu tretej inštancie. **DK** a **IE** nezaznamenávajú správne konania samostatne. Organizácia justičného systému na **CY** prešla v júli 2023 významnou reformou vrátane zriadenia odvolacieho súdu a tretej inštancie.

– Miera vyriešenia vecí –

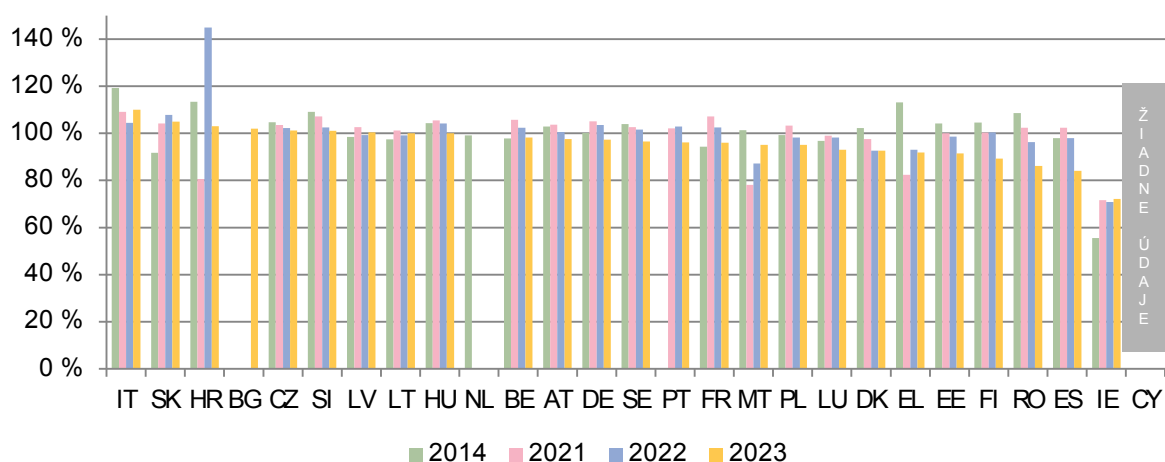
Miera vyriešenia vecí je pomer medzi vyriešenými vecami a novými vecami. Miera sa ňou, či sa súd stíha zaoberať novými vecami. Keď sa miera vyriešenia vecí približne rovná 100 % alebo je vyššia, znamená to, že justičný systém je schopný vyriešiť prinajmenšom toľko vecí, koľko bolo predložených nových vecí. Keď je miera vyriešenia vecí nižšia ako 100 %, znamená to, že súdy riešia menej vecí, ako je počet nových vecí.

Obrázok č. : Podiel vyriešenia občianskoprávných, obchodných, správnych a iných konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/% – hodnoty nad 100 % znamenajú, že sa vyrieši viac vecí, než bolo predložených nových, a hodnoty pod 100 % znamenajú, že sa vyrieši menej vecí, než bolo predložených nových) (zdroj: štúdia CEPEJ)

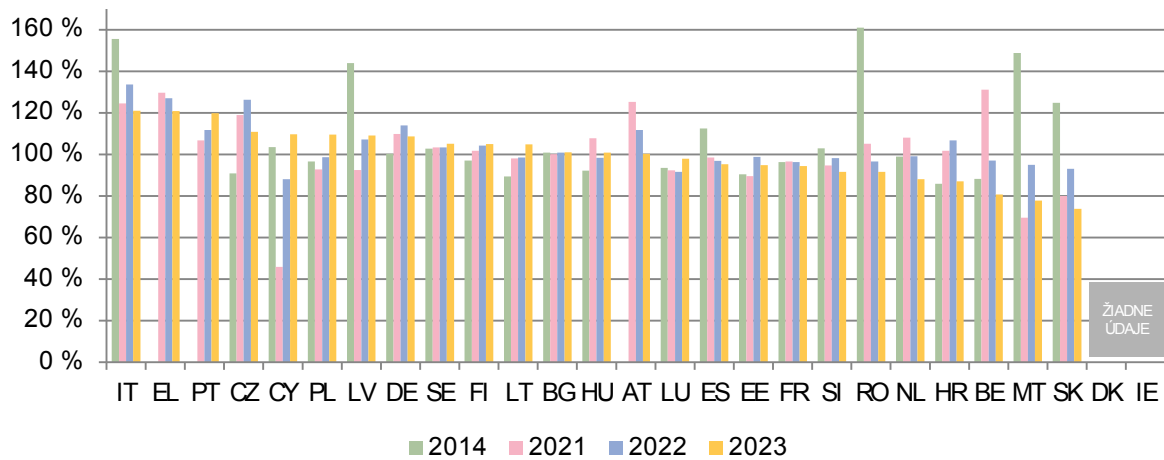
(*) Podľa metodiky CEPEJ táto kategória zahŕňa všetky občianskoprávne a obchodné sporové a nesorové konania, nesorové katastrálne konania a konania vo veciach obchodného registra, iné konania vo veciach registrov, iné nesorové konania, správne konania a iné trestné konania. Zmeny metodiky na SK. V IE sa predpokladá, že v dôsledku metodiky je počet vyriešených vecí podhodnotený.

Obrázok č. : Podiel vyriešenia občianskoprávných a obchodných sporových konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/%) (zdroj: štúdia CEPEJ)

(*) Zmeny metodiky v EL a na SK. V IE sa predpokladá, že v dôsledku metodiky je počet vyriešených vecí podhodnotený. Údaje za NL zahŕňajú aj nesorové konania.

Obrázok č. .: Podiel vyriešenia správnych konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/%) (zdroj: štúdia CEPEJ)

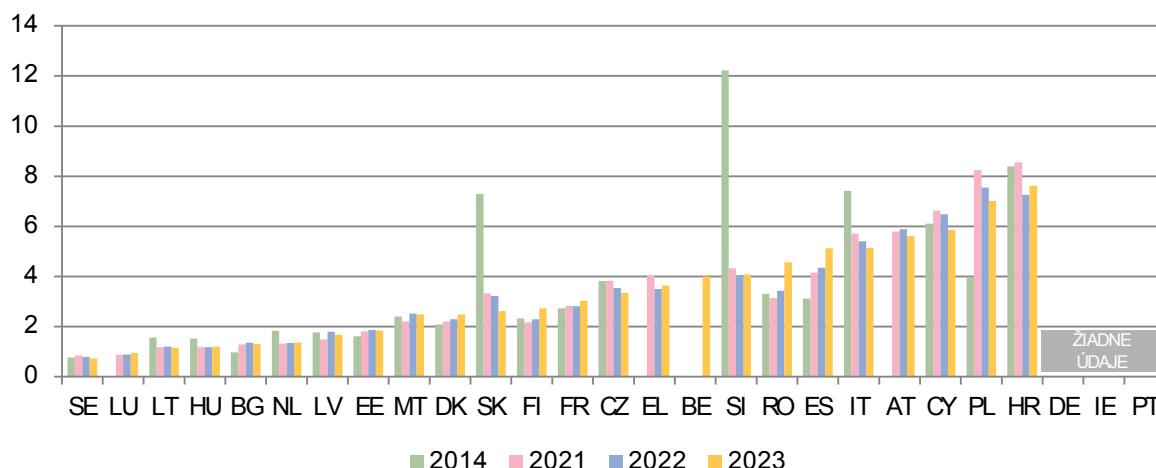

(*)Zmeny metodiky v **EL** a na **SK**. **DK** a **IE** nezaznamenávajú správne konania samostatne. Na **CY** sa počet vyriešených vecí zvýšil v dôsledku spoločného súdenia rôznych vecí, stiahnutia 2 724 konsolidovaných vecí a vytvorenia správneho súdu v roku 2015.

–Prebiehajúce konania –

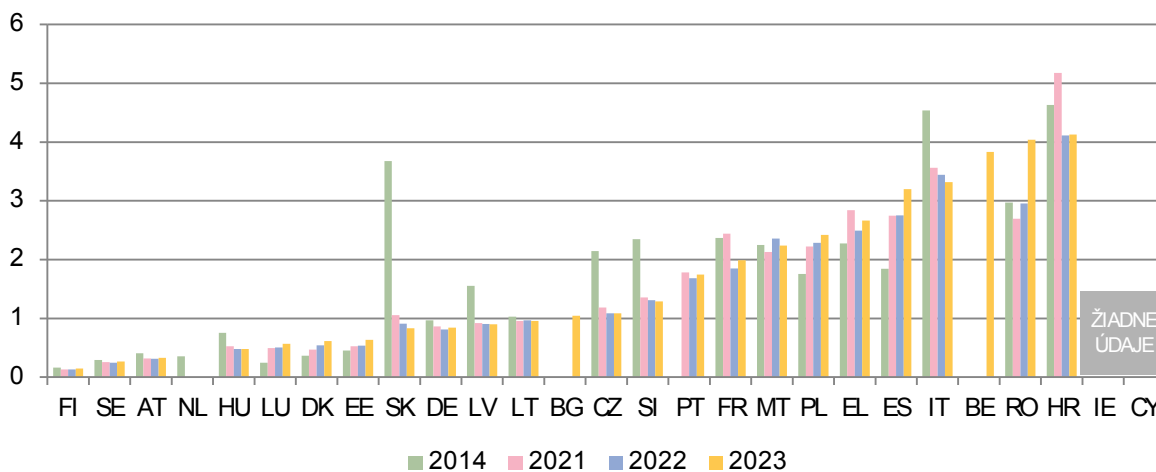
Počet prebiehajúcich konaní je počet vecí, ktoré na konci príslušného roka ešte treba riešiť. Má to vplyv aj na čas rozsúdenia.

Obrázok č. .: Počet prebiehajúcich občianskoprávných, obchodných, správnych a iných konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/100 obyvateľov) (zdroj: štúdia CEPEJ)

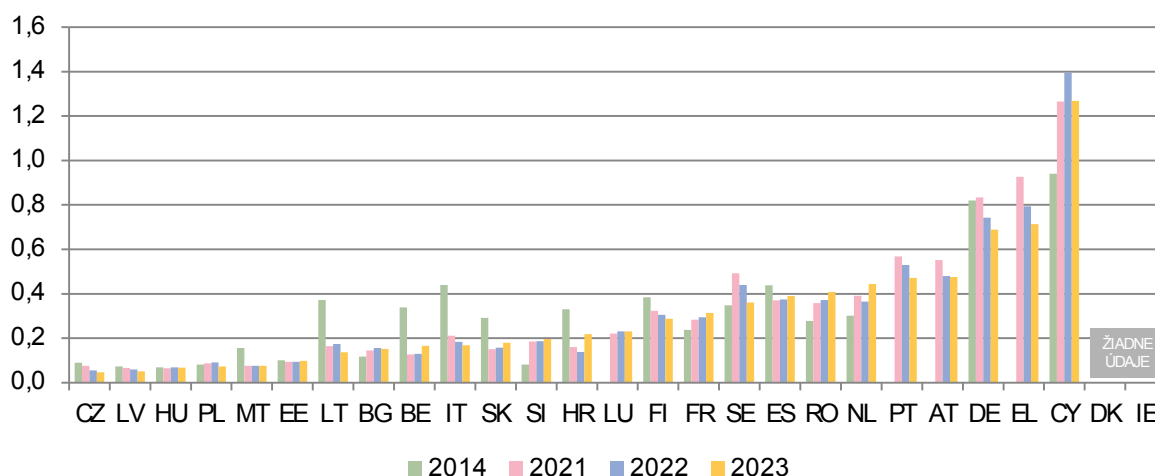
(*) Podľa metodiky CEPEJ táto kategória zahŕňa všetky občianskoprávne a obchodné sporové a nesorové konania, nesorové katastrálne konania a konania vo veciach obchodného registra, iné konania vo veciach registrov, iné nesorové konania, správne konania a iné trestné konania. Zmeny metodiky na SK. Prebiehajúce konania zahŕňajú konania na súdoch všetkých inštancií v CZ a do roku 2016 aj na SK.

Obrázok č. .: Počet prebiehajúcich občianskoprávných a obchodných sporových konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/100 obyvateľov) (zdroj: štúdia CEPEJ)

(*) Zmeny metodiky v EL a na SK. Prebiehajúce konania zahŕňajú konania na súdoch všetkých inštancií v CZ a do roku 2016 aj na SK. Údaje z NL zahŕňajú mimosúdne konania.

Obrázok č. ..: Počet prebiehajúcich správnych konaní v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/100 obyvateľov) (zdroj: štúdia CEPEJ)

(*) Zmeny metodiky v **EL** a na **SK**. Prebiehajúce konania zahŕňajú konania na súdoch všetkých inštancií v **CZ** a do roku 2016 aj na **SK**. **DK** a **IE** nezaznamenávajú správne konania samostatne.

2.1.3. Efektívnosť v špecifických oblastiach práva EÚ

Údaje v tomto oddiele dopĺňajú všeobecné údaje o efektívnosti justičných systémov. Ukazujú priemernú dĺžku konaní⁽⁴⁹⁾ v špecifických oblastiach práva EÚ. Porovnávací prehľad za rok 2025 vychádza z predchádzajúcich údajov o hospodárskej súťaži, elektronických komunikáciách, ochrannej známke EÚ, spotrebiteľskom práve a boji proti praníu špinavých peňazí a korupcii.

Týchto šesť oblastí EÚ sa vybralo vzhľadom na ich význam pre jednotný trh a podnikateľské prostredie. Prehľad efektívnosti správnych orgánov pokračuje v tomto vydaní porovnávacieho prehľadu s aktualizovanými obrázkami o oblasti hospodárskej súťaže a ochrany. Dlhotrvajúce prietahy v súdnom a správnom konaní môžu mať vo všeobecnosti negatívny vplyv na práva vyplývajúce z práva EÚ, napr. keď už nie sú dostupné vhodné prostriedky nápravy alebo nemožno vymôcť náhradu za vážne finančné škody. Obzvlášť v prípade podnikov môžu administratívne omeškania a neistota v určitých prípadoch viesť k značným nákladom a ohroziť plánované alebo existujúce investície⁽⁵⁰⁾.

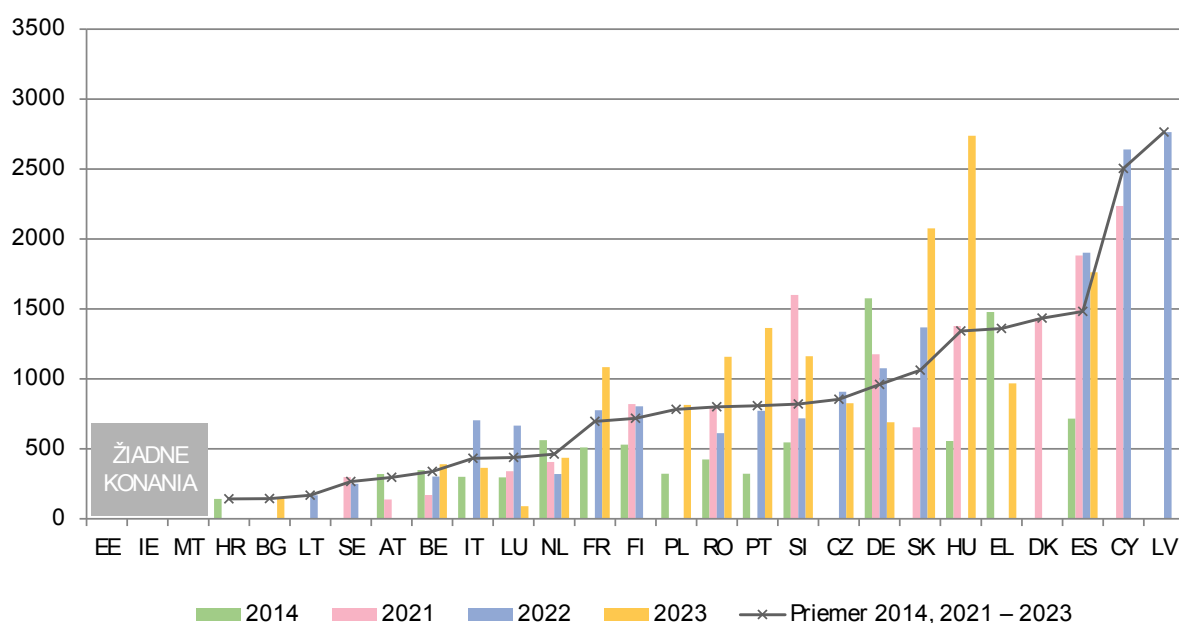
⁴⁹ Dĺžka konaní v špecifických oblastiach sa počíta v kalendárnych dňoch odo dňa, keď sa na súd podala žaloba alebo odvolanie (alebo bolo vznesené konečné obvinenie), do dňa, keď súd prijal konečné rozhodnutie (obrázky č. 15 – 22). Hodnoty sú zoradené na základe váženého priemeru údajov za rok 2014 a roky 2021 – 2023 v prípade obrázkov č. 15, 17, 18 a 19 a za rok 2014 a roky 2021 – 2023 v prípade obrázkov č. 20 a 21. V prípade obrázka č. 16 sa údaje vzťahujú na roky 2021 – 2023. V prípade obrázka č. 22 sa údaje vzťahujú na roky 2021 – 2023. Ak neboli k dispozícii údaje za všetky roky, priemer vypočítaný na základe všetkých konaní, vzorky konaní alebo vo veľmi malom počte krajín na základe odhadov zohľadňuje dostupné údaje uvedené v grafe.

⁵⁰ Obrázok č. 18 dokumentu Retention and Expansion of Foreign Direct Investment, Political Risk and Policy Responses (Udržanie a zvýšenie priamych zahraničných investícií, politické riziko a politické opatrenia), 2019, skupina Svetovej banky.

– Hospodárska súťaž –

Účinné presadzovanie práva hospodárskej súťaže je nevyhnutným predpokladom atraktívneho podnikateľského prostredia, keďže zaručuje rovnaké podmienky pre podniky. Podporuje hospodársku iniciatívnosť a efektívnosť a vedie k širšiemu výberu pre spotrebiteľov, nižším cenám a lepšej kvalite. Na obrázku č. 15 je znázornená priemerná dĺžka konaní v prípadoch odvolania proti rozhodnutiam vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže podľa článkov 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) (⁵¹). Na obrázku č. 16 je uvedená priemerná dĺžka konaní pred vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže uplatňujúcimi články 101 a 102 ZFEÚ.

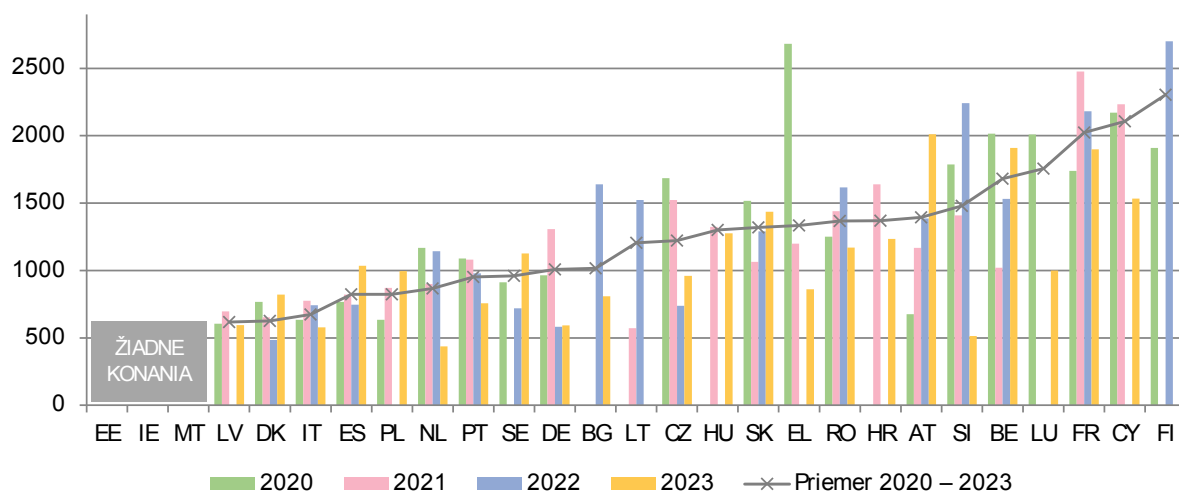
Obrázok č. .: Hospodárska súťaž: priemerná dĺžka súdneho preskúmania v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: Európska komisia a Európska sieť pre hospodársku súťaž)

(*) Priemer je vážený počtom konaní v príslušnom roku. **AT:** údaje z rokov 2014 a 2021 zahŕňajú rozhodnutia súdu pre hospodársku súťaž vo veci samej, a nie súdne preskúmanie týchto rozhodnutí Najvyšším súdom. Od porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície za rok 2024 sa rozhodnutia súdu pre hospodársku súťaž započítavajú do dĺžky konaní pred vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže (pozri nižšie). **IT:** na roky 2014, 2021 a 2022 bol použitý odhad dĺžky. Prázdny stĺpec môže znamenať, že členský štát neoznámil za daný rok žiadne konania. Počet konaní je vo viacerých členských štátoch nízky (menej než päť ročne). To môže spôsobiť veľkú závislosť ročných údajov od jedného konania, ktoré je mimoriadne dlhé alebo krátke (napr. v **LU**, kde bolo len jedno konanie). **ES:** Počet odvolaní zodpovedá počtu spoločností, ktoré podali odvolanie voči jednotlivým rozhodnutiam CNMC. **IE:** Netýka sa rokov 2020, 2021 a 2022, keďže CCPC nemal do roku 2023 právomoc prijímať rozhodnutia príslušného typu, ktoré mohli podliehať súdnemu preskúmaniu.

⁵¹ Pozri nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy (Text s významom pre EHP) (Ú. v. ES L 1, 4.1.2003, s 1 – 25), najmä články 3 a 5.

Obrázok č. ..: Hospodárska súťaž: priemerná dĺžka konaní pred vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže v rokoch 2021 – 2023 (*) (v dňoch) (zdroj: Európska komisia a Európska sieť pre hospodársku súťaž)

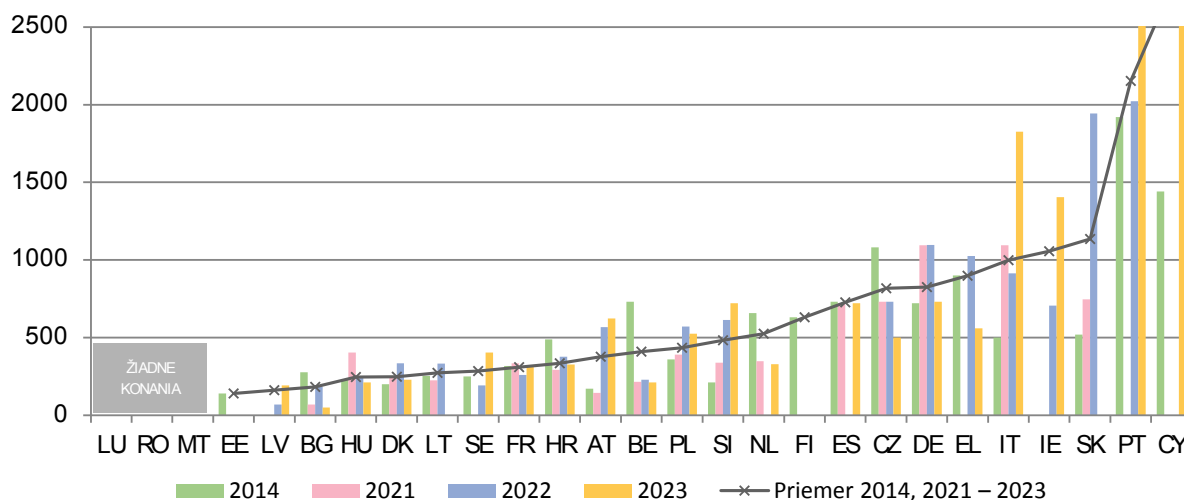
(*) Priemer je vážený počtom konaní v príslušnom roku. Od porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície za rok 2024 sa priemerná dĺžka konaní pred vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže vypočítava takto: počet dní medzi prvým formálnym vyšetrovacím opatrením a prijatím konečného rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže (správneho orgánu alebo, v členských štátoch s justičným systémom, súdu, ktorý má právomoc prijať rozhodnutie o zákaze a/alebo uložiť či potvrdiť pokuty). Z tohto dôvodu údaje na uvedenom obrázku od vydania z roku 2024 nemožno porovnávať s údajmi uverejnenými v predchádzajúcich porovnávacích prehľadoch EÚ v oblasti justície. Tento spôsob výpočtu umožňuje získať porovnateľné údaje na úrovni EÚ výhradne na účely porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície a môže sa líšiť od nahlasovaných údajov na vnútroštátnej úrovni v niektorých členských štátoch. V **CZ** a na **SK** existuje dvojinštančné správne konanie. V prípade odvolania rozhodnutia v konaní na prvom stupni preskúmava útvary orgánu druhej inštancie, čím sa môže konanie predĺžiť. **DK**: V roku 2021 po transpozícii smernice o ESHS+ prešlo Dánsko od systému čisto trestnoprávneho presadzovania k systému, v rámci ktorého môže dánsky orgán na ochranu hospodárskej súťaže odteraz priamo požiadať o uloženie pokuty na civilnom súde a prijímať rozhodnutia o urovnaní v rámci vlastných správnych konaní. To viedlo od roku 2022 k nárastu počtu rozhodnutí. V prípade **AT**, **DK** a **FI** dĺžka konaní zahŕňa spoločné trvanie konania v správnych orgánoch a vo vnútroštátnych súdnych orgánoch na ochranu hospodárskej súťaže. **AT**: Údaje zahŕňajú konania týkajúce sa rozsiahleho kartelu v stavebníctve. Vzhľadom na rozsah stále vedeného a postupne uzatváraného konania v tejto veci, ktoré odštartovalo rovnaké prvé vyšetrovacie opatrenie, sa priemerná dĺžka konania následne skreslila. **ES** a **IT**: V údajoch nie sú zahrnuté rozhodnutia o záväzkoch, ktoré prijíma vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže. **IE**: Netyka sa to rokov 2020, 2021 a 2022, keďže CCPC nemal do septembra 2023 právomoc prijímať vlastné záväzné správne rozhodnutia v protimonopolných konaniach (pred týmto dátumom mohol v takýchto konaniach prijímať opatrenia presadzovania práva len prostredníctvom súdov).

– Elektronické komunikácie –

Cieľom právnych predpisov EÚ o elektronických komunikáciách je podnecovať hospodársku súťaž, prispievať k rozvoju jednotného trhu a vytvárať investície, inovácie a rast. Priaznivé účinky na spotrebiteľov možno dosiahnuť prostredníctvom účinného presadzovania týchto právnych predpisov, ktoré môže viesť k nižším cenám a kvalitnejším službám pre koncových používateľov. Na obrázku č. 17 sa uvádza priemerná dĺžka súdneho preskúmania rozhodnutí vnútroštátnych regulačných orgánov uplatňujúcich právo Únie v oblasti elektronických komunikácií⁽⁵²⁾. Vztahuje sa na široké spektrum vecí od komplexnejších preskúmaní „analýzy trhu“ po jasnejšie otázky zamerané na spotrebiteľa.

⁵² Výpočet bol založený na dĺžke odvolacích konaní proti rozhodnutiam vnútroštátneho regulačného orgánu uplatňujúceho vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa vykonáva regulačný rámec pre elektronické

Obrázok č. : Elektronické komunikácie: priemerná dĺžka súdneho preskúmania v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: Európska komisia a Komunikačný výbor)

(*) Hodnoty niektorých členských štátov boli na účely prezentácie znížené (**PT** v roku 2023 = 2,830; **CY** v roku 2023 = 3,285). Priemer je vážený početom konaní v príslušnom roku. Počet konaní v jednotlivých členských štátoch sa líši. Prázdny stĺpec znamená, že členský štát neoznámil za daný rok žiadne konania. Niekedy môže obmedzený počet relevantných konaní (**CZ, DK, IE, ES, LV, AT, PT**) spôsobiť, veľkú závislosť ročných údajov od jediného konania, ktoré je mimoriadne dlhé alebo krátke; dôsledkom toho môžu byť veľké rozdiely v údajoch za rôzne roky. V **DK** je kvázisúdny orgán zodpovedný za odvolania prvej inštancie. V **ES, AT a PL** sú zodpovedné rôzne súdy v závislosti od predmetu konania.

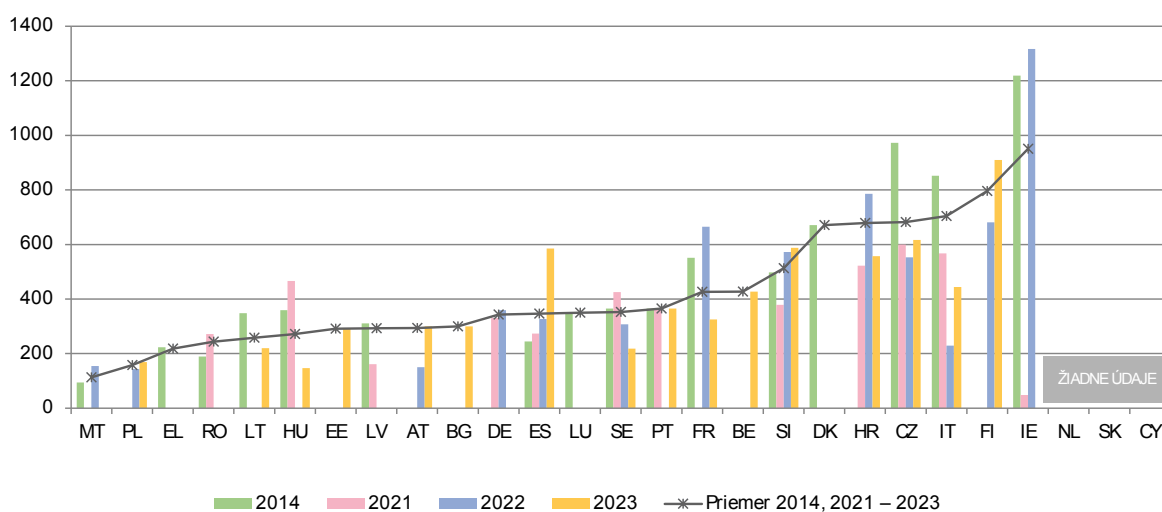
– Ochranná známka EÚ –

Účinné presadzovanie práv duševného vlastníctva je nevyhnutné na podporu investícií do inovácií. V právnych predpisoch EÚ o ochranných známkach EÚ⁽⁵³⁾ sa pripisuje významná úloha vnútroštátnym súdom a dáva sa im právomoc, aby konali ako súdy EÚ a prijímali rozhodnutia s vplyvom na jednotný trh. Na obrázku č. 18 je znázornená priemerná dĺžka konaní týkajúcich sa porušenia práv na ochrannú známku EÚ v právnych sporoch medzi súkromnými stranami.

komunikácie [smernica 2002/19/ES (prístupová smernica), smernica 2002/20/ES (smernica o povolení), smernica 2002/21/ES (rámcová smernica), smernica 2002/22/ES (smernica o univerzálnej službe), ako aj iné príslušné právne predpisy EÚ, ako je program politiky rádiového frekvenčného spektra, rozhodnutia Komisie o rádiovom frekvenčnom spektre, s výnimkou smernice 2002/58/ES o súkromí a elektronických komunikáciách].

⁵³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannej známke Európskej únie (Ú. v. EÚ L 154, 16.6.2017, s. 1 – 99).

Obrázok č. : Ochranná známka EÚ: priemerná dĺžka konaní týkajúcich sa porušenia práv ochrannej známky EÚ v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: Európska komisia a Európske stredisko pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva)

(*) Priemer je vážený počtom konaní v príslušnom roku. **FR, IT, LT, LU:** namiesto údajov z určitých rokov sa použila vzorka konaní. **DK:** údaje zo všetkých konaní týkajúcich sa ochranných znáмок (nielen ochrannej známky EÚ) v rámci vyšších obchodných a námorných súdov; v roku 2023 sa ukončilo 372 konaní týkajúcich sa práva duševného vlastníctva. 53 z nich boli civilné konania, 275 z nich sa riešili ako konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu a 44 z nich boli konania o zákaze používania ochrannej známky a konania o nariadení zabezpečovacieho opatrenia. Informácie o časoch spracovania konaní nie sú dostupné. **EL:** údaje z dvoch súdov na základe váženého priemeru dĺžky konania; **ES:** do výpočtu priemernej dĺžky sú zahrnuté konania, ktoré sa týkali iných titulov duševného vlastníctva EÚ. **PL:** Za rok 2023 sa vážený priemer počítal na základe počtu vyriešených konaní. **FI:** V roku 2023 bol Súdny dvor v jednom z dvoch konaní požiadaný o vydanie prejudiciálneho rozhodnutia. Obdobie, počas ktorého sa vec riešila na Súdnom dvore, bolo zahrnuté do výpočtu priemerného počtu dní.

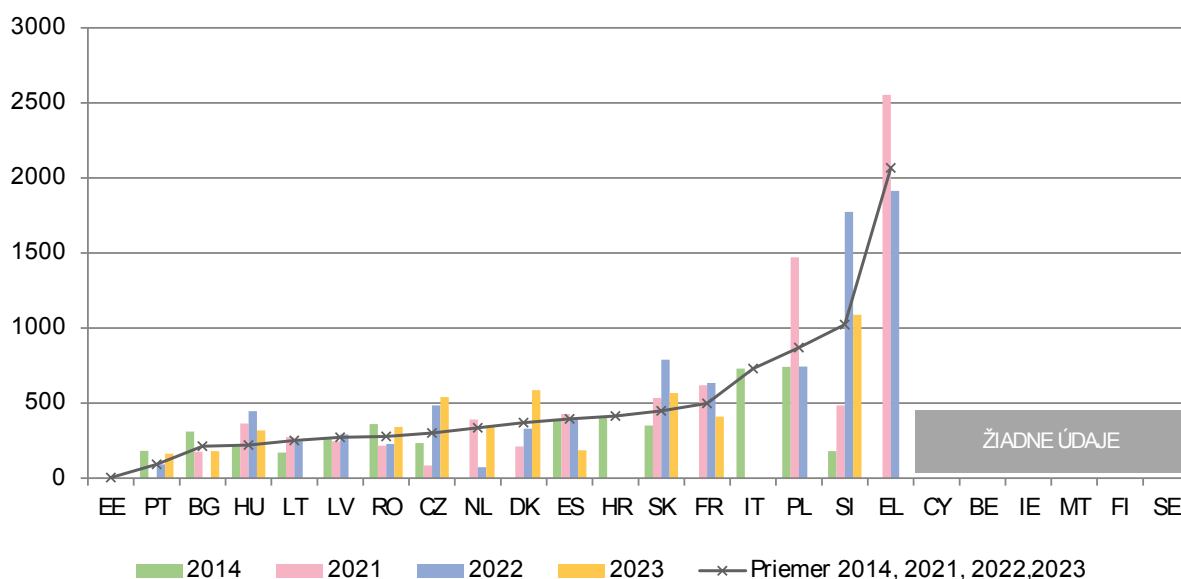
– Ochrana spotrebiteľa –

Účinným presadzovaním právnych predpisov o ochrane spotrebiteľa sa zabezpečuje ochrana práv spotrebiteľov a to, že podniky porušujúce právne predpisy na ochranu spotrebiteľov nie sú nespravodlivo zvýhodnené. Orgány a súdy na ochranu spotrebiteľa zohrávajú kľúčovú úlohu pri presadzovaní právnych predpisov EÚ o ochrane spotrebiteľa⁽⁵⁴⁾ v rámci rôznych vnútroštátnych systémov presadzovania práva. Na obrázku č. 19 je znázornená priemerná dĺžka súdneho preskúmania rozhodnutí orgánov na ochranu spotrebiteľa uplatňujúcich právo EÚ.

Účinné presadzovanie práva si môže v prípade spotrebiteľov alebo spoločností vyžadovať súčinnosť reťazca aktérov, ktorý zahŕňa nielen súdy, ale aj správne orgány. Na lepšie objasnenie tohto reťazca presadzovania práva je znázornená dĺžka konania pred orgánmi na ochranu spotrebiteľa. Na obrázku č. 20 sa znázorňuje priemerný čas, ktorý potrebovali vnútroštátne orgány na ochranu spotrebiteľa na vydanie správneho rozhodnutia v rokoch 2014 a 2021 – 2023. Rozhodnutia zahŕňajú: stanovenie porušenia hmotnoprávnych pravidiel, predbežné opatrenia, príkazy na zdržanie sa konania a podnety na začatie a ukončenie súdneho konania.

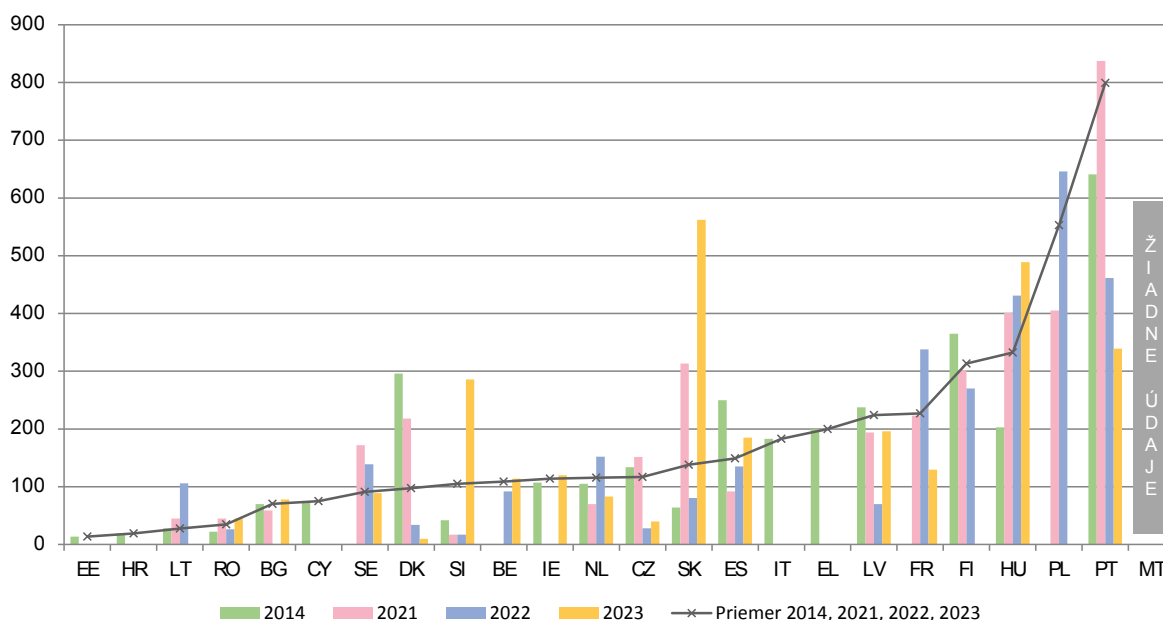
⁵⁴ Obrázky č. 20 a 21 sa týkajú presadzovania smernice o nekalých podmienkach (93/13/EHS), smernice o predaji spotrebného tovaru a zárukách (1999/44/ES), smernice o nekalých obchodných praktikách (2005/29/ES), smernice o právach spotrebiteľov (2011/83/EÚ) a ich vnútroštátnych vykonávacích predpisov.

Obrázok č. : Ochrana spotrebiteľa: priemerná dĺžka súdneho preskúmania v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: Európska komisia a sieť spolupráce v oblasti ochrany spotrebiteľa)

(*) Priemer je vážený počtom konaní v príslušnom roku. **DE, LU, AT**: scenár nemožno uplatniť, keďže orgány na ochranu spotrebiteľa nie sú oprávnené prijímať rozhodnutia o porušeníach príslušných pravidiel na ochranu spotrebiteľa. Odhad priemernej dĺžky konaní poskytli **EL** a **RO** za určité roky.

Obrázok č. : Ochrana spotrebiteľa: priemerná dĺžka konania orgánov na ochranu spotrebiteľa do vydania správneho rozhodnutia v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: Európska komisia a sieť spolupráce v oblasti ochrany spotrebiteľa)

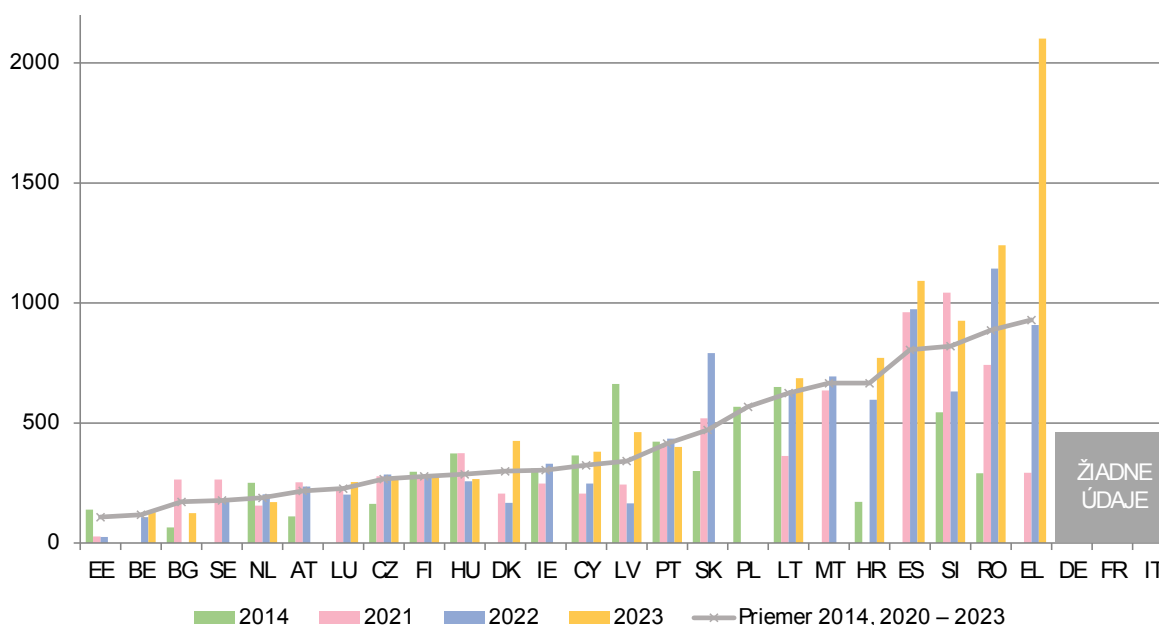

(*) Priemer je vážený počtom konaní v príslušnom roku. **DE, LU, AT**: Neuplatňuje sa, keďže orgány na ochranu spotrebiteľa nie sú oprávnené prijímať rozhodnutia o porušeníach príslušných pravidiel na ochranu spotrebiteľa. odhad priemernej dĺžky konaní poskytli **DK, EL, FR, RO** a **FI** za určité roky.

– Pranie špinavých peňazí –

Okrem toho, že sa páchatelia pripravujú o zdroje na páchanie protizákonnej činnosti a účinne sa rozložia organizované zločinecké skupiny, sú prevencia a boj proti praniu špinavých peňazí⁽⁵⁵⁾ rozhodujúce pre dobrý stav, integritu a stabilitu finančného sektora, dôveru vo finančný systém a spravodlivú hospodársku súťaž na jednotnom trhu⁽⁵⁶⁾. Pranie špinavých peňazí môže odrádzať zahraničných investorov, narúšať medzinárodné kapitálové toky a negatívne ovplyvňovať makroekonomickú výkonnosť krajiny, v dôsledku čoho dochádza k znižovaniu úrovne blahobytu, a teda odčerpávaniu zdrojov z produktívnejších hospodárskych činností⁽⁵⁷⁾. V smernici o boji proti praniu špinavých peňazí sa od členských štátov vyžaduje, aby viedli štatistiky o účinnosti svojich systémov na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu⁽⁵⁸⁾. V spolupráci s členskými štátmi sa údaje zhromaždili pomocou aktualizovaného dotazníka o súdnych aspektoch vnútroštátnych režimov boja proti praniu špinavých peňazí. Na obrázku č. 21 sa znázorňuje priemerná dĺžka konania súdov prvej inštancie, ktoré sa zaoberali trestnými činmi prania špinavých peňazí.

Obrázok č. .: Pranie špinavých peňazí: priemerná dĺžka súdneho konania v rokoch 2014, 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: Európska komisia a skupina expertov na problematiku boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu)

(*) Priemer je vážený počtom konaní v príslušnom roku. V prípade **PT**: v záujme získania informácií týkajúcich sa súborov o praní špinavých peňazí sa databáza filtrovala za každý justičný obvod na základe príslušných kritérií; pokiaľ ide o priemerný počet dní, zohľadnil sa na dátum priestupku a dátum konečného rozhodnutia alebo ukončenia konania. **CY**: v závažných veciach prerokovaných pred porotným súdom sa rozhoduje priemerne do

⁵⁵ V právnych predpisoch EÚ sa boj proti praniu špinavých peňazí upravuje prostredníctvom smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva.

⁵⁶ Odôvodnenie 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

⁵⁷ Informačný prehľad MMF, 8. marca 2018: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>

⁵⁸ Článok 44 ods. 1 smernice (EÚ) 2015/849. Pozri aj revidovaný článok 44 smernice (EÚ) 2018/843, ktorá nadobudla účinnosť v júni 2018 a ktorú musia členské štáty vykonať do januára 2020.

jedného roka. V menej závažných veciach prerokúvaných pred okresnými súdmi sa rozhoduje dlhšie. **SK:** údaje zodpovedajú priemernej dĺžke celých konaní, teda vrátane odvolacieho súdu.

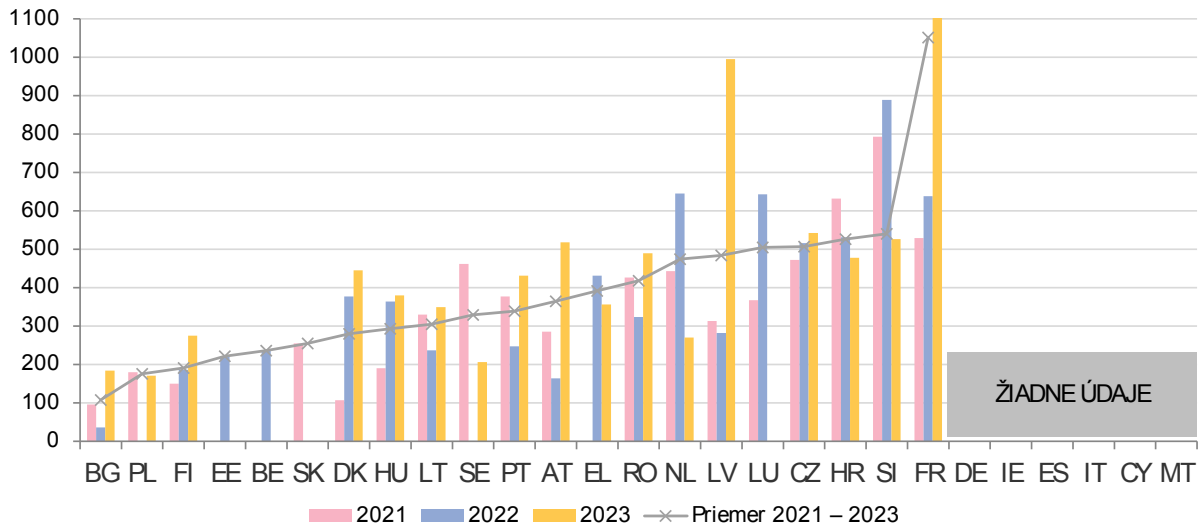
– *Boj proti korupcii* –

Korupcia je prekážkou udržateľného hospodárskeho rastu, keďže odčerpáva produktívne získané zdroje, čím oslabuje efektívnosť verejných výdavkov a prehľbuje sociálne nerovnosti. Bráni účinnému a bezproblémovému fungovaniu jednotného trhu, vytvára neistotu pri podnikaní a brzdí investície. Jej riešenie je mimoriadne zložitú, pretože na rozdiel od väčšiny trestných činov obe strany zapojené do prípadu chcú vo všeobecnosti korupciu zachovať v tajnosti. Prispieva to aj k všeobecným ťažkostiam pri kvantifikácii rozsahu korupcie v celej EÚ. Korupcia je obzvlášť závažná trestná činnosť s cezhraničným rozmerom, ako sa uvádza v článku 83 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, a možno ju účinne riešiť len spoločnými minimálnymi pravidlami v celej Európskej únii. Komisia predložila 3. mája 2023 návrh smernice o boji proti korupcii prostredníctvom trestného práva, ktorý bol sprevádzaný spoločným oznámením o boji proti korupcii (⁵⁹). Návrhom smernice sa aktualizujú a harmonizujú pravidlá EÚ týkajúce sa vymedzenia trestných činov korupcie a trestov za ne, aby sa zabezpečili prísne normy na boj proti celej škále trestných činov korupcie (t. j. úplatkárstvo, ale aj sprenevera, obchodovanie s vplyvom, zneužitie funkcie, marenie spravodlivosti a neoprávnené obohatenie v súvislosti s trestnými činmi korupcie) s cieľom lepšie predchádzať korupcii a zlepšiť presadzovanie práva. V spolupráci s členskými štátmi bol v roku 2022 vypracovaný nový dotazník na zber údajov o dĺžke súdnych konaní na súdoch prvej inštancie týkajúcich sa prípadov úplatkárstva, ktorý je uvedený na obrázku č. 22 (⁶⁰).

⁵⁹ Návrh smernice o boji proti korupcii COM(2023) 234 a spoločné oznámenie o boji proti korupcii JOIN(2023) 12 final.

⁶⁰ Tento zber údajov sa zamerával na trestné súdy prvej inštancie, ktoré zvyčajne najviac prispievajú k celkovej dĺžke trestného konania.

Obrázok č. .: Korupcia (úplatkárstvo): priemerná dĺžka súdneho konania v rokoch 2021 – 2023 (*) (prvá inštancia/dni) (zdroj: Európska komisia a národné kontaktné miesta pre boj proti korupcii)

(*) Priemer je vážený počtom konaní v príslušnom roku. Žiadna odpoveď na túto otázku od **DE, IE, ES, IT, CY, MT** a **NL**. Vo výpočte za rok 2022 začína obdobie plynúť od dátumu, keď prokuratúra predvolá žalovaného, aby sa dostavil na súd; obdobie sa končí dňom, keď sudca prvej inštancie vydá právoplatný rozsudok. Priemerná lehota na spracovanie uvedených 35 vecí je 645 dní. Treba však prihliadať na skutočnosť, že v okamihu, keď daná lehota začína plynúť, vec často nie je pripravená na pojednávanie. Preto trvá určitý čas, kým sa vec predloží na pojednávanie. Od prvého pojednávania do predloženia konečného rozsudku uplynie v priemere 194 dní.

2.1.4. Závěry týkající se efektivnosti justičních systémů

Efektivní justiční systém řídí zatíženost a nevybavené případy a vydává rozhodnutí bez zbytečného zdržování. Hlavními ukazovateli použitými v porovnávacím přehledu EÚ v oblasti justice na preskumání efektivnosti justičních systémů jsou proto **délka konání** (čas rozsudku nebo průměrný čas potřebný na vyřízení věci v dnech), **míra vyřízení věcí** (poměr vyřízených věcí k novým věcem) a počet **probíhajících konání** (které ku konci roku ještě třeba řešit).

Všeobecné údaje o efektivnosti

Porovnávací přehled EÚ v oblasti justice za rok 2025 obsahuje údaje o efektivnosti za devět let (2014 – 2023). Toto časové rozmezí se aktualizovalo z roku 2012 na rok 2014, aby se umožnila lepší dostupnost údajů a zároveň se zachovala podobná délka, aby se mohli projevit trendy. Toto časové období takisto umožňuje zohlednit skutečnost, že reformy v oblasti justice si často vyžadují čas na prokázání jejich vlivu.

Z údajů o občianskoprávných, obchodných a správných konáních od roku 2014 do roku 2023 vyplývá, že trendy byly ve většině případů příznivé. Po snížení efektivnosti zaznamenaném v roce 2020 pravděpodobně v důsledku pandemie COVID-19 se v roce 2021 a (ešte viac) v roce 2022 zaznamenal návrat k úrovním efektivnosti z roku 2019. V roce 2023 některé členské státy, které oznamují údaje, pokračovali v zlepšování své efektivnosti, zatímco v jiných zůstala úroveň efektivnosti stabilní. To svědčí o účinnosti opatření přijatých členskými státy s cílem zvýšit odolnost jejich systémů vůči budoucím narušením.

Určitý příznivý vývoj se zaznamenal v členských státech, které byly v rámci evropského semestra posouzeny jako krajiny čelící osobitným výzvám⁽⁶¹⁾.

- Z existujících údajů za tyto členské státy vyplývá, že od roku 2014 se v 16 členských státech **délka soudních konání v první instanci** v široké kategorii „všech konání“ (obrázek č. 4) skrátila nebo zůstala stabilní. V kategorii „občianskoprávných a obchodných sporových konání“ (obrázek č. 5) se v 13 členských státech délka soudních konání v první instanci nadále skracovala nebo zůstala stabilní. V porovnání s předcházejícím rokem z obrázků č. 4 a 5 vyplývá, že v osmi členských státech se délka konání v každé kategorii skrátila, v některých případech pod úroveň z roku 2020. Přibližně v 15 členských státech se délka správných konání (obrázek č. 7) od roku 2012 skrátila nebo zůstala

⁶¹ V souvislosti s evropským semestrem Rada na základě návrhu Komise adresovala doporučení pro jednotlivé krajiny týkající se justičních systémů v roce 2019 sedmi členskými státy (HR, IT, CY, HU, MT, PT a SK) a v roce 2020 osmi členskými státy (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT a SK). Vzhledem k probíhajícímu procesu Mechanismu na podporu obnovy a odolnosti nebyly v roce 2021 vydané žádné doporučení pro jednotlivé krajiny. V roce 2022 byly doporučení pro jednotlivé krajiny týkající se nezávislosti soudnictva vydané pro dva členské státy (PL a HU). V roce 2023 se navíc spomínal justiční systém v souvislosti s dvěma členskými státy (HU, PL). V roce 2023 dostalo doporučení pro danou krajinu o svém justičním systému len PL, a to na základě doporučení pro danou krajinu z roku 2022. V roce 2024 dostalo SK doporučení pro danou krajinu týkající se justičního systému a rámce boje proti korupci, HU dostalo doporučení pro danou krajinu týkající se všeobecnější právního státu, zatímco BG dostalo doporučení pro danou krajinu týkající se regulačních orgánů a jejich nezávislosti. Podle návrhu Komise z června 2025 se doporučení pro jednotlivé krajiny v případě SK, HU a BG týkají rovnakých záležitostí. Okrem toho sa v nich riešia otázky účinnosti protikorupčných opatrení v BG a legislatívneho procesu v SK, zatiaľ čo v prípade ES bolo vydané odporúčanie pre danú krajinu týkajúce sa efektivnosti súdnicstva. Viaceré plány obnovy a odolnosti zahŕňajú opatrenia na zvýšenie efektivnosti, kvality alebo nezávislosti justice.

nezmenená. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa skrátenie dĺžky správnych konaní v roku 2023 zaznamenalo v 12 členských štátoch.

- V porovnávacom prehľade sa uvádzajú údaje o **dĺžke konaní na súdoch všetkých inštancií** v občianskoprávných a obchodných sporových konaniach (obrázok č. 6), ako aj v správnych konaniach (obrázok č. 8). Z údajov vyplýva, že v piatich členských štátoch, ktoré boli identifikované ako krajiny čeliace problémom s dĺžkou konaní na súdoch prvej inštancie, fungovali efektívnejšie súdy vyšších inštancií. V ďalších piatich členských štátoch, ktoré čelia výzvam, však konania na súdoch vyšších inštancií v priemere trvajú dokonca dlhšie než na súdoch prvej inštancie.
- V širokej kategórii „všetkých konaní“ a v kategórii „občianskoprávných a obchodných sporových konaní“ (obrázky č. 9 a 10) zostal celkový počet členských štátov, v ktorých je **miera vyriešenia vecí** vyššia ako 100 %, na rovnakej úrovni ako v roku 2022. 18 členských štátov vrátane tých, ktoré čelia výzvam, v roku 2023 uviedlo vysokú mieru vyriešenia vecí (viac ako 97 %). To znamená, že súdy dokážu vo všeobecnosti zvládnuť nové veci v týchto kategóriách. V správnych konaniach (obrázok č. 11) zostala miera vyriešenia vecí v roku 2023 v 14 členských štátoch vo všeobecnosti rovnaká ako v roku 2022. Zatiaľ čo v správnych konaniach je miera vyriešenia vecí vo všeobecnosti nižšia ako v iných kategóriách konaní, 15 členských štátov naďalej dosahuje pokrok. Konkrétne sedem členských štátov čeliacich výzvam vykazuje od roku 2014 nárast miery vyriešenia vecí v správnych konaniach.
- Od roku 2014 sa situácia nezmenila alebo sa naďalej zlepšuje v štyroch členských štátoch, ktoré čelia najzásadnejším výzvam v súvislosti s **nevybavenými vecami**, a to bez ohľadu na kategóriu konaní (obrázok č. 12). V roku 2023 napriek nárastu počtu prebiehajúcich konaní sa v 10 členských štátoch počet prebiehajúcich konaní nezmenil v občianskoprávných a obchodných sporových konaniach (obrázok č. 13) a v správnych konaniach (obrázok č. 14). Napriek tomu pretrvávajú výrazné rozdiely medzi členskými štátmi, v ktorých je pomerne málo prebiehajúcich konaní, a členskými štátmi s vysokým počtom prebiehajúcich konaní.

Efektívnosť v špecifických oblastiach práva EÚ

Údaje o priemernej dĺžke konaní v špecifických oblastiach práva EÚ (obrázky č. 15 – 22) poskytujú prehľad o fungovaní justičných systémov v konkrétnych druhoch obchodných sporov.

Údaje o efektívnosti v špecifických oblastiach práva EÚ sa zbierajú na základe úzko vymedzených scenárov, takže počet relevantných konaní môže byť nízky. V porovnaní s vypočítanou dĺžkou konania uvedenou vo všeobecných údajoch o efektívnosti však tieto údaje vyjadrujú skutočnú priemernú dĺžku všetkých relevantných konaní v špecifických oblastiach v príslušnom roku. Stojí za povšimnutie, že členské štáty, v prípade ktorých zo všeobecných údajov o efektívnosti nevyplýva, že by čelili výzvam, aj tak vykazujú výrazne vyššiu priemernú dĺžku konaní v špecifických oblastiach práva EÚ. Súčasne sa môžu značne líšiť aj dĺžky konaní v rôznych špecifických oblastiach v rámci toho istého členského štátu.

Ďalší údaj zavedený v minulom roku sa zameriava na dĺžku trestných konaní, najmä tých, ktoré sa týkajú úplatkárstva, čo poukazuje na úroveň efektívnosti v tejto oblasti práva EÚ.

Napokon treba spomenúť, že v porovnávacom prehľade za rok 2025 sa naďalej uvádza prehľad o efektívnosti celkového reťazca presadzovania práva, ktorá je dôležitá pre pozitívne podnikateľské a investičné prostredie. Napríklad v konaniach týkajúcich sa práva hospodárskej súťaže je graf zameraný na dĺžku konaní pred vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže a súdneho preskúmania rozhodnutí tohto orgánu.

- Pokiaľ ide o **súdne preskúmanie konaní týkajúcich sa hospodárskej súťaže** (obrázok č. 15), hoci sa celková zaťaženosť, ktorej čelia súdy v celej EÚ, zvýšila, súdne preskúmanie sa v piatich členských štátoch skrátilo alebo jeho dĺžka zostala nezmenená, zatiaľ čo v siedmich členských štátoch sa predĺžilo. Napriek mierne priaznivému trendu sedem členských štátov uviedlo v roku 2023 priemernú dĺžku presahujúcu 1 000 dní. Pokiaľ ide o **konania pred vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže** (obrázok č. 16), 11 členských štátov uviedlo, že konania trvali kratšie než 1 000 dní. Spomedzi členských štátov, v prípade ktorých sa uvádza, že čelia problémom s efektívnosťou súdneho preskúmania konaní týkajúcich sa hospodárskej súťaže, tri členské štáty patria medzi tie najefektívnejšie, pokiaľ ide o konania pred vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže.
- V oblasti **elektronických komunikácií** (obrázok č. 17) sa zaťaženosť súdov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi znížila, pričom naďalej pokračoval priaznivý trend v súvislosti so skracovaním dĺžky konaní pozorovaný v roku 2022. V roku 2023 deväť členských štátov zaznamenalo skrátenie priemernej dĺžky konaní alebo stabilný stav v porovnaní s rokom 2022 a v siedmich došlo k predĺženiu.
- V oblasti konaní týkajúcich sa **porušení práv ochrannej známky EÚ** (obrázok č. 18) sa v roku 2023 celková zaťaženosť v porovnaní s rokom 2022 znížila. Štyri členské štáty zvládali svoje zaťaženie efektívnejšie a zaznamenali skrátené alebo stabilné dĺžky konaní, šesť však zaznamenalo jednoznačné predĺženie priemernej dĺžky konaní.
- V oblasti **práva EÚ na ochranu spotrebiteľa** možno pozorovať potenciálny kombinovaný účinok konaní reťazca presadzovania práva pozostávajúceho zo správneho konania, ako aj súdneho preskúmania (obrázky č. 19 a 20). Šesť členských štátov uviedlo, že v roku 2023 ich orgány na ochranu spotrebiteľa vydali rozhodnutie vo veci týkajúcej sa práva EÚ na ochranu spotrebiteľa v priemere za menej ako tri mesiace. V deviatich členských štátoch uvedené orgány vydali takéto rozhodnutie do jedného roka. Ak boli rozhodnutia orgánov na ochranu spotrebiteľa napadnuté na súde, trendy v oblasti dĺžky súdneho preskúmania správnych rozhodnutí sa v roku 2023 líšili, pričom v porovnaní s rokom 2022 došlo v piatich členských štátoch k predĺženiu a v piatich ďalších k skráteniu. V dvoch členských štátoch priemerná dĺžka súdneho preskúmania stále presahuje 1 000 dní.
- Účinné opatrenia na boj proti **praniu špinavých peňazí** majú zásadný význam z hľadiska ochrany finančného systému, zabezpečenia spravodlivej hospodárskej súťaže a zabránenia nepriaznivým hospodárskym dôsledkom. Neprimerane dlhé súdne konania môžu narušiť schopnosť EÚ bojovať proti praniu špinavých peňazí alebo znížiť účinnosť úsilia v tejto oblasti. Na obrázku č. 21 sa uvádzajú aktualizované údaje o dĺžke súdnych konaní v súvislosti s trestnými činmi prania špinavých peňazí. Z toho vyplýva, že zatiaľ čo v siedmich členských štátoch súdne konania v prvej inštancii trvajú priemerne rok, v piatich členských štátoch trvajú priemerne dva roky a v piatich členských štátoch trvajú priemerne 3,5 roka⁽⁶²⁾.
- **Korupcia** je obzvlášť závažná trestná činnosť s cezhraničným rozmerom. Má negatívne hospodárske dôsledky a možno ju účinne riešiť len spoločnými

⁶² Smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva sa odstránia určité právne prekážky, ktoré môžu oddialiť trestné stíhanie, napríklad pravidlo, podľa ktorého sa trestné stíhanie za pranie špinavých peňazí môže začať až vtedy, keď sa ukončí konanie týkajúce sa predikatívneho trestného činu. Členské štáty mali povinnosť smernicu transponovať do 8. decembra 2020.

minimálnymi pravidlami v celej EÚ. V porovnávacom prehľade sa uvádzajú údaje o dĺžke súdnych konaní týkajúcich sa prípadov úplatkárstva. Na obrázku č. 22 sú uvedené rôzne úrovne dostupnosti údajov medzi členskými štátmi a rozdiely v priemernej dĺžke konaní pred trestnými súdmi prvej inštancie. Z údajov za rok 2023 vyplýva, že v ôsmich členských štátoch sa konanie ukončí približne do jedného roka, zatiaľ čo vo zvyšných siedmich členských štátoch, za ktoré sú údaje k dispozícii, môže konanie trvať až dva roky. Zložitosť stíhania trestných činov úplatkárstva a rozhodovanie o nich celkovo odráža závažnú povahu tejto trestnej činnosti. To sa odráža aj v dĺžke konania.

2.2. Kvalita justičných systémov

Neexistuje jednotný spôsob merania kvality justičných systémov. V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa pokračuje v skúmaní faktorov, ktoré sú všeobecne uznávané za relevantné z hľadiska zvyšovania kvality justície. Rozdeľujú sa do štyroch kategórií:

1. prístup k spravodlivosti pre verejnosť a podniky;
2. primerané finančné a ľudské zdroje;
3. zavedenie nástrojov hodnotenia;
4. digitalizácia.

2.2.1. Prístup k spravodlivosti

Prístupnosť sa vyžaduje v rámci celého justičného reťazca, aby všetci ľudia, vrátane osôb ohrozených diskrimináciou, starších osôb a obetí trestných činov, mohli získavať relevantné informácie – o justičnom systéme, o spôsobe, ako podať žalobu, a súvisiacich finančných aspektoch, ako aj o stave konania až do jeho konca – a aby bol rozsudok prístupný online.

– *Právna pomoc, súdne poplatky a právne poplatky* –

Náklady súdneho sporu predstavujú kľúčový faktor, ktorý určuje prístup k spravodlivosti. Vysoké náklady súdneho sporu vrátane súdnych⁽⁶³⁾ a právnych poplatkov⁽⁶⁴⁾ môžu sťažovať prístup k spravodlivosti. Náklady súdneho sporu v občianskoprávných a obchodných veciach nie sú na úrovni EÚ harmonizované. Riadia sa vnútroštátnymi právnymi predpismi, v jednotlivých členských štátoch sa líšia.

Prístup k právnej pomoci je základným právom zakotveným v Charte základných práv EÚ⁽⁶⁵⁾. Umožňuje prístup k spravodlivosti osobám, ktoré by nedokázali znášať náklady súdneho sporu. Väčšina členských štátov poskytuje právnu pomoc na základe príjmu žiadateľa⁽⁶⁶⁾.

⁶³ Súdne poplatky sa chápu ako suma, ktorú je potrebné zaplatiť, aby sa mohlo začať konanie pred súdom alebo tribunálom v inej ako trestnej veci.

⁶⁴ Právne poplatky predstavujú odmenu advokátom za služby poskytované klientom.

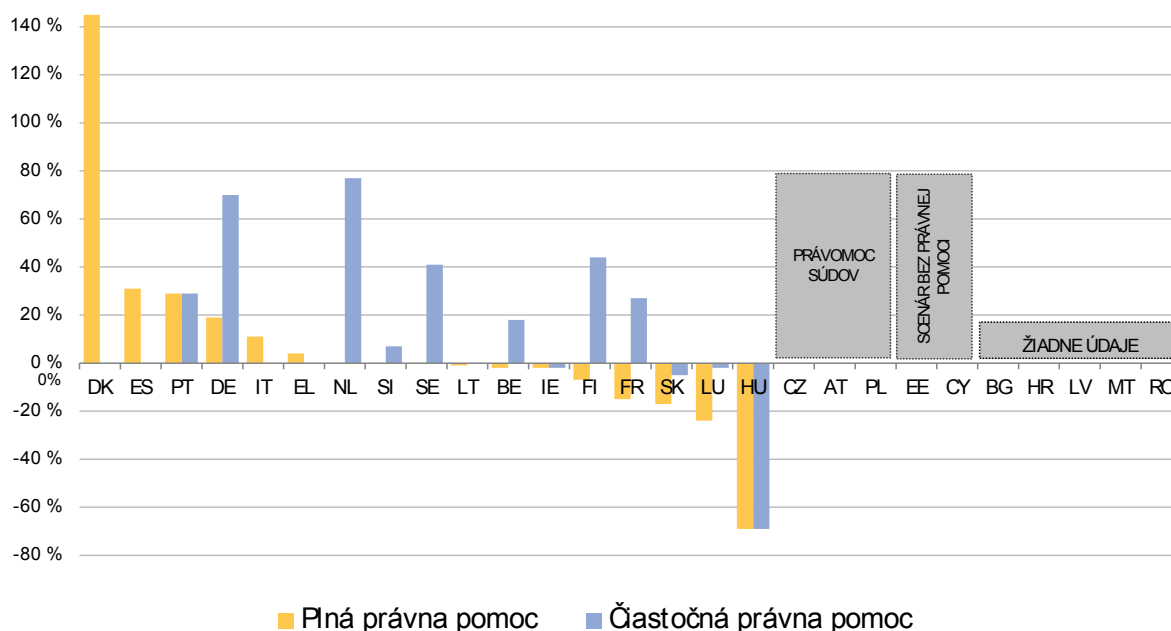
⁶⁵ Článok 47 ods. 3 Charty základných práv EÚ.

⁶⁶ Členské štáty používajú rôzne metódy na stanovenie prahovej hodnoty oprávnenosti, napr. rôzne referenčné obdobia (mesačné/ročné príjmy). 14 členských štátov má stanovenú aj prahovú hodnotu súvisiacu s osobným kapitálom žiadateľa. To sa však pre tento údaj nezohľadňuje. V BE, BG, IE, ES, FR, HR, HU, LT, LU, NL a PT majú určité skupiny ľudí (napr. jednotlivci, ktorí poberajú určité dávky) automaticky nárok na poskytnutie právnej pomoci v občianskoprávných/obchodných sporoch. Dodatočné kritériá, ktoré členské štáty môžu použiť, napríklad skutkové podstaty, sa v tomto údaji nezohľadňujú. Aj keď to priamo s údajom nesúvisí, v niekoľkých členských štátoch (AT, CZ, DE, DK, IT, NL, PL, SI) sa právna pomoc neobmedzuje

Na obrázku č. 23 je znázornená dostupnosť úplnej alebo čiastočnej právnej pomoci v konkrétnej spotrebiteľskej veci s hodnotou sporu vo výške 6 000 EUR. Uvádza sa v ňom porovnanie hraníc príjmu na poskytnutie právnej pomoci s hranicou chudoby podľa Eurostatu v každom členskom štáte v percentuálnom vyjadrení ⁽⁶⁷⁾. Ak je napríklad prah na poskytnutie právnej pomoci na úrovni 20 %, znamená to, že žiadateľ s príjmom o 20 % vyšším ako príslušná hranica chudoby pre jeho členský štát podľa Eurostatu bude stále oprávnený na poskytnutie právnej pomoci. Ak je však prah na poskytnutie právnej pomoci na mínusovej úrovni, znamená to, že osoba s príjmom nižším ako príslušná hranica chudoby nemusí byť oprávnená na poskytnutie právnej pomoci.

Deväť členských štátov uplatňuje systém právnej pomoci, ktorý zabezpečuje 100 % pokrytie trov súvisiacich s právnym sporom (úplná právna pomoc), doplnený systémom pokrývajúcim čiastkové trovy (čiastočná právna pomoc), v ktorom sa uplatňujú iné kritériá oprávnenosti. Desať členských štátov uplatňuje buď systém úplnej alebo systém čiastočnej právnej pomoci nie však obidva. V štyroch členských štátoch majú sudy pri poskytovaní právnej pomoci diskrečnú právomoc.

Obrázok č. : Hranica príjmu na poskytnutie právnej pomoci v konkrétnej spotrebiteľskej veci, 2024 (*) (rozdiely v % oproti hranici chudoby podľa Eurostatu) [zdroj: Európska komisia a Rada advokátskych komôr a združení právnikov Európy (CCBE)]⁽⁶⁸⁾

(*) Výpočty sú založené na hodnotách miery rizika chudoby (AROP) v roku 2023. **BE, DE, ES, FR, IE, IT, LT, LU, NL, SI, SK, FI:** právna pomoc musí zohľadňovať aj disponibilné aktíva žiadateľa; **EL:** príjmom právnej

na fyzické osoby. V EE rozhodnutie o poskytnutí právnej pomoci nie je založené na výške finančných zdrojov žiadateľa. V IE čiastočná právna pomoc musí zohľadňovať aj disponibilné aktíva žiadateľa. V LV nie sú údaje porovnateľné s predchádzajúcim rokom z dôvodu prispôbenia metódy výpočtu.

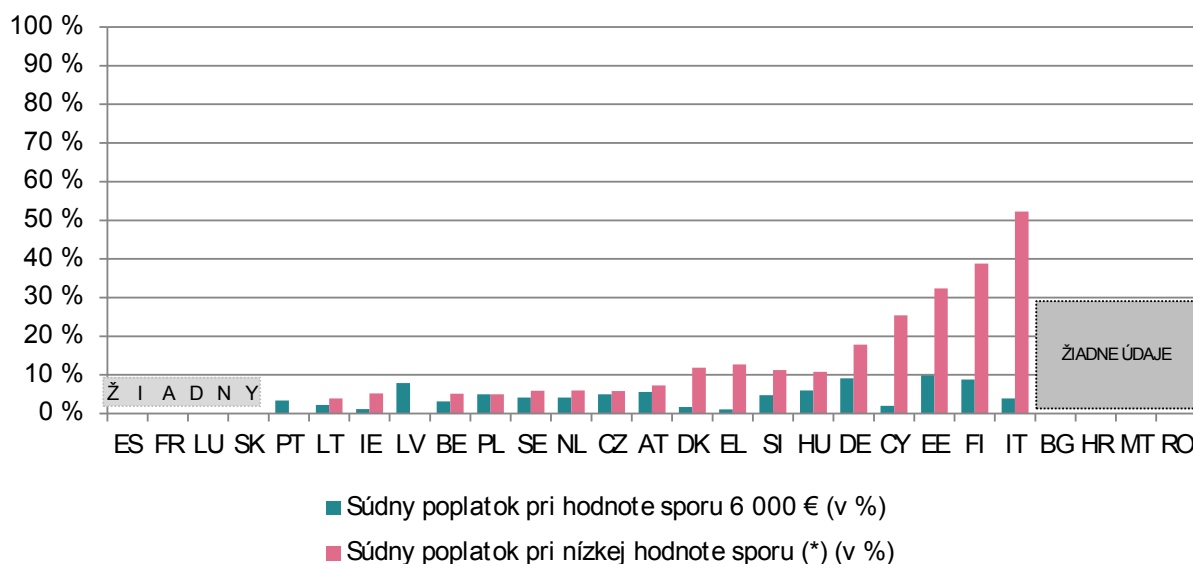
⁶⁷ S cieľom získať porovnateľné údaje je hranica chudoby podľa Eurostatu pre každý členský štát prevedená na mesačný príjem. Miera rizika chudoby je stanovená na úrovni 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu domácnosti. Európsky prieskum o príjmoch a životných podmienkach, tabuľka Eurostatu ilc_li01, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_li01/default/table?lang=en.

⁶⁸ Údaje za rok 2024 sú zozbierané z odpovedí členov Rady advokátskych komôr a združení právnikov v Európe (CCBE) na dotazník na základe tohto konkrétneho scenára: spor spotrebiteľa so spoločnosťou (uviedli sa dve rozličné hodnoty sporu, a to: 6 000 EUR a hranica rizika chudoby za každý členský štát podľa Eurostatu).

pomoci je osoba, ktorej ročný príjem z kapitálového majetku nepresahuje dve tretiny najnižšieho ročného platu, ako sa stanovuje v existujúcich právnych predpisoch; **LU**: zaviedol sa režim čiastočnej právnej pomoci. Neexistuje žiadna konkrétna prahová hodnota, poskytnutie právnej pomoci závisí od celkovej finančnej a rodinnej situácie žiadateľa; v **BG, HR, LV, na MT a v RO**: bez poskytnutých údajov.

Príjemcovia právnej pomoci sú často oslobodení od súdnych poplatkov. Len v šiestich členských štátoch (Bulharsko, Česko, Grécko, Rakúsko, Malta a Poľsko) nie sú príjemcovia právnej pomoci automaticky oslobodení od súdnych poplatkov. V Česku o oslobodení príjemcu právnej pomoci od povinnosti zaplatiť súdny poplatok rozhoduje v každom jednotlivom prípade súd. V Luxembursku nemusia účastníci sporu, ktorí využívajú právnu pomoc, zaplatiť úradný poplatok ako navrhovateľ. Na obrázku č. 24 sa porovnáva pre uvedené dva scenáre výška súdnych poplatkov ako podiel hodnoty sporu. Ak sú napríklad súdne poplatky uvedené na obrázku ďalej na úrovni 10 % sporu v hodnote 6 000 EUR, spotrebiteľ bude musieť na začatie súdneho konania zaplatiť súdny poplatok vo výške 600 EUR. Nízka hodnota sporu je založená na hranici rizika chudoby podľa Eurostatu pre každý členský štát.

Obrázok č. .: Súdny poplatok na začatie súdneho konania v konkrétnej spotrebiteľskej veci, 2024 (*) (výška súdneho poplatku ako podiel hodnoty sporu) [zdroj: Európska komisia a Rada advokátskych komôr a združení právnikov Európy (CCBE)⁽⁶⁹⁾]

(*) Výpočty sú založené na hodnotách miery rizika chudoby (AROP) v roku 2023. „Nízka hodnota sporu“ je hodnota, ktorá zodpovedá hranici chudoby podľa Eurostatu pre jednu osobu v každom členskom štáte prevedenej na mesačný príjem (napr. v roku 2022 sa táto hodnota pohybovala od 326 EUR v **BG** do 2 381 EUR v **LU**); **BE**: príspevok do fondu právnej pomoci druhého stupňa v hodnote 24 EUR; súdny poplatok: 50 EUR alebo 165 EUR a po skončení konania, ak došlo k zamietnutiu žaloby/usvedčeniu obžalovaného: môže byť uložená náhrada trov konania vo výške 1 350 EUR. **NL**: výška súdnych poplatkov sa vypočíta podľa účastníka sporu s ročným príjmom nižším ako 30 000 EUR; **SE**: súdny poplatok sa uplatňuje v prípade, že hodnota sporu presahuje 2 329 EUR.

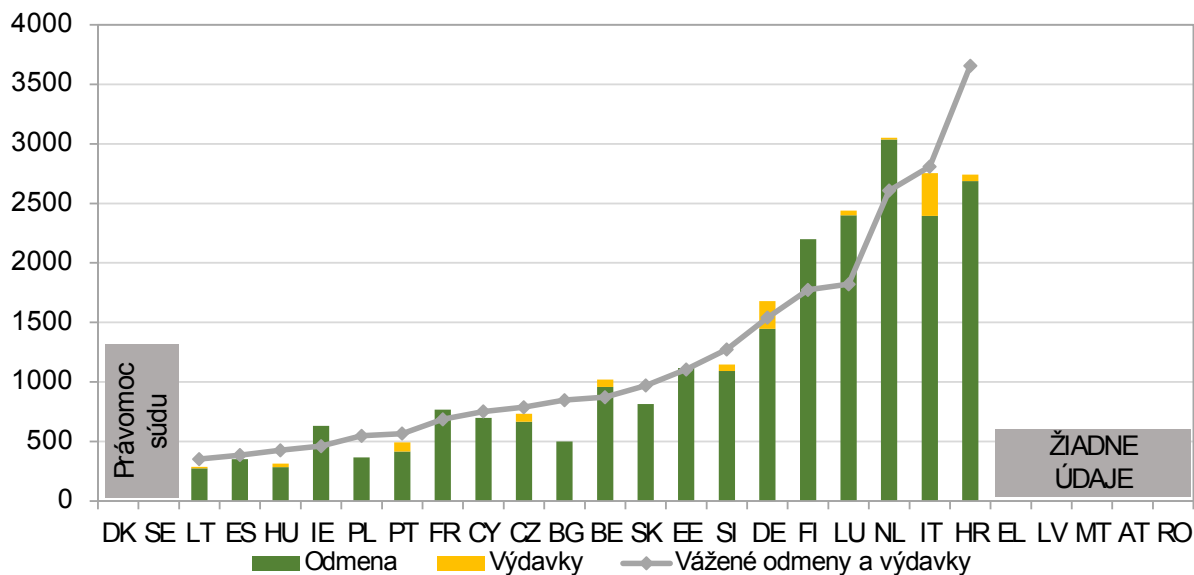
Vzhľadom na to, že podmienky na poskytnutie právnej pomoci závisia od situácie žiadateľa, použil sa tento scenár: žiadateľom je slobodná zamestnaná osoba vo veku 35 rokov, bez nezaopatrených osôb alebo poistenia právnej ochrany, s pravidelným príjmom a prenajatým bytom.

⁶⁹ Údaje, ktoré sa týkajú hraníc príjmu platných v roku 2023, boli získané prostredníctvom dotazníkov určených členom Rady advokátskych komôr a združení právnikov Európy (CCBE) na základe tohto scenára: spotrebiteľský spor medzi jednotlivcom a spoločnosťou (uviedli sa dve rozličné hodnoty sporu, a to: 6 000 EUR a hranica rizika chudoby za každý členský štát podľa Eurostatu).

Na obrázku č. 25 sa uvádza výška odmeny za poskytnutie právnej pomoci vyplatenej obhajcom osôb v konkrétnom trestnom konaní; údaje vychádzajú z prípadovej štúdie ⁽⁷⁰⁾. Respondenti uviedli, aká vysoká odmena by sa v opísanom fiktívnom scenári vyplatila advokátom z verejného rozpočtu.

⁷⁰ Opis prípadovej štúdie pozri v poznámke pod čiarou č. 70 Porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície za rok 2024.

Obrázok č. : Výška odmeny za poskytnutie právnej pomoci vyplatení obhajcom osôb v konkrétnom trestnom konaní v roku 2024 (*) [zdroj: Európska komisia a Rada advokátskych komôr a združení právnikov Európy (CCBE)(⁷¹)]

(*) Získané údaje vychádzajú z konkrétnej prípadovej štúdie. Všetky sumy sú v eurách, podľa potreby boli konvertované z národných mien⁷². V záujme zohľadnenia hospodárskych rozdielov medzi členskými štátmi sa pridaná hodnota poplatkov a výdavkov vydela porovnávacími indexmi cenovej úrovne vyjadrenými v percentách, kde predstavuje priemer EÚ 100 %, DK 149 % a BG 59 %⁷³. Upravuje sa tým suma poplatkov a výdavkov, ktoré dostávajú advokáti. **AT**: Rakúsky systém právnej pomoci je financovaný zo štátnych zdrojov a je založený na solidarite všetkých rakúskych právnikov, ktorí sa všetci formou striedania zúčastňujú na systéme právnej pomoci. Samotný právnik vo všeobecnosti nedostane za služby právnej pomoci žiadnu priamu odmenu. Rakúsky štát namiesto toho platí ročnú paušálnu sumu rakúskej advokátskej komore za celkové služby právnej pomoci poskytnuté všetkými právnikmi. Rakúska advokátska komora túto sumu rozdelí regionálnym advokátskym komorám podľa počtu zapísaných právnikov, ktorí poskytli služby právnej pomoci, a podľa počtu prípadov právnej pomoci, ktoré regionálne advokátske komory riešili. Tieto finančné prostriedky sa použijú na systém sociálneho a dôchodkového zabezpečenia právnikov, ktorý nie je financovaný zo štátnych prostriedkov. **IE**: Právnické povolanie sa delí na obhajcov a právnych zástupcov. Právna pomoc jednotlivých profesií sa líši. Údaj uvedený na obrázku predstavuje maximálnu sumu, ktorú možno účtovať ako poplatok v rámci režimu právnej pomoci v konkrétnom scenári.

– Prístup k alternatívnym metódam riešenia sporov –

Na obrázku č. 26 je znázornené úsilie členských štátov zamerané na podporu dobrovoľného používania alternatívnych metód riešenia sporov (ARS) s konkrétnymi stimulmi. Tieto sa môžu líšiť podľa oblasti práva (⁷⁴).

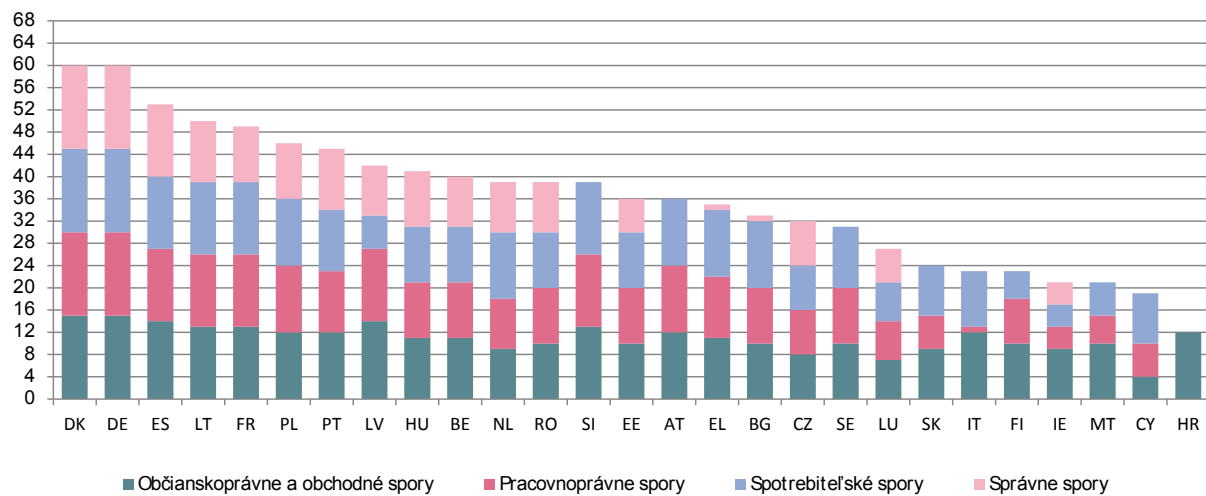
⁷¹ Údaje, ktoré sa týkajú hraníc príjmu platných v roku 2022, boli získané prostredníctvom dotazníkov určených členom Rady advokátskych komôr a združení právnikov Európy (CCBE) na základe tohto scenára: spotrebiteľský spor medzi jednotlivcom a spoločnosťou (uviedli sa dve rozličné hodnoty sporu, a to: 6 000 EUR a hranica rizika chudoby za každý členský štát podľa Eurostatu).

⁷² Prepočet vykonaný s použitím referenčných výmenných kurzov eura stanovených Európskou centrálnou bankou a platných k 30. septembru 2024: 1,9558 BGN, 25,184 CZK, 7,4560 DKK, 396,88 HUF, 4,2788 PLN, 4,9753 RON, 11,3000 SEK.

⁷³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00120/default/table?lang=en&category=t_prc.t_prc_ppp

⁷⁴ Metódy na podporu a stimuláciu využívania ARS nezahŕňajú povinné požiadavky na využívanie ARS pred konaním na súde. Takéto požiadavky môžu vyvolať obavy, pokiaľ ide o ich zlučiteľnosť s právom na účinný prostriedok nápravy na súde zakotveným v Charte základných práv Európskej únie.

Obrázok č. .: Podpora a stimulácia využívania metód ARS, 2024 (*) [zdroj: Európska komisia ⁽⁷⁵⁾]

(*) Možné maximum: 68 bodov. Súhrnné ukazovatele založené na týchto ukazovateľoch: 1. webové sídlo s informáciami o ARS; 2. osvetové kampane v médiách; 3. brožúry pre širokú verejnosť; 4. súd zabezpečuje na požiadanie osobitné informačné stretnutia o ARS; 5. koordinátori ARS/mediácie na súdoch; 6. zverejnenie hodnotení týkajúcich sa využívania ARS; 7. zverejnenie štatistík o využívaní ARS; 8. právna pomoc pokrýva čiastočne alebo úplne náklady spojené s ARS; 9. úplná alebo čiastočná náhrada súdnych poplatkov vrátane kolkovného, ak je ARS úspešné; 10. na postupy ARS nie je potrebný advokát; 11. sudca môže vystupovať ako mediátor; 12. dohodu, ktorú dosiahli účastníci konania, možno presadiť prostredníctvom súdu; 13. možnosť začať konanie/podať žalobu a predložiť listinný dôkaz online; 14. účastníci konania môžu byť informovaní o začatí a jednotlivých krokoch konania elektronicky; 15. možnosť online úhrady príslušných poplatkov; 16. využívanie technológií (aplikácií umelej inteligencie, chatbotu) na uľahčenie predloženia a riešenia sporov a 17. iné prostriedky. Za každý z týchto 17 ukazovateľov sa prideliť jeden bod za každú oblasť práva. **IE**: správne konania patria do kategórie občianskoprávných a obchodných konaní. **EL**: ARS existuje v postupoch verejného obstarávania na odvolacích správnych súdoch. **ES**: ARS je povinné v pracovnoprávných veciach. **PT**: v občianskoprávných a obchodných sporoch sa súdne poplatky preplácajú iba v prípade zmierovacích sporov. **SK**: slovenský právny poriadok nepodporuje využívanie ARS na administratívne účely. **FI**: spotrebiteľské a pracovnoprávne spory sa takisto považujú za občianskoprávne konania. **SE**: pokiaľ ide o ARS, sudcovia majú procesnú diskrečnú právomoc. Pokus o zmier, ak to nie je nevhodné z hľadiska povahy konania, je povinnou úlohou sudcu.

⁷⁵ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

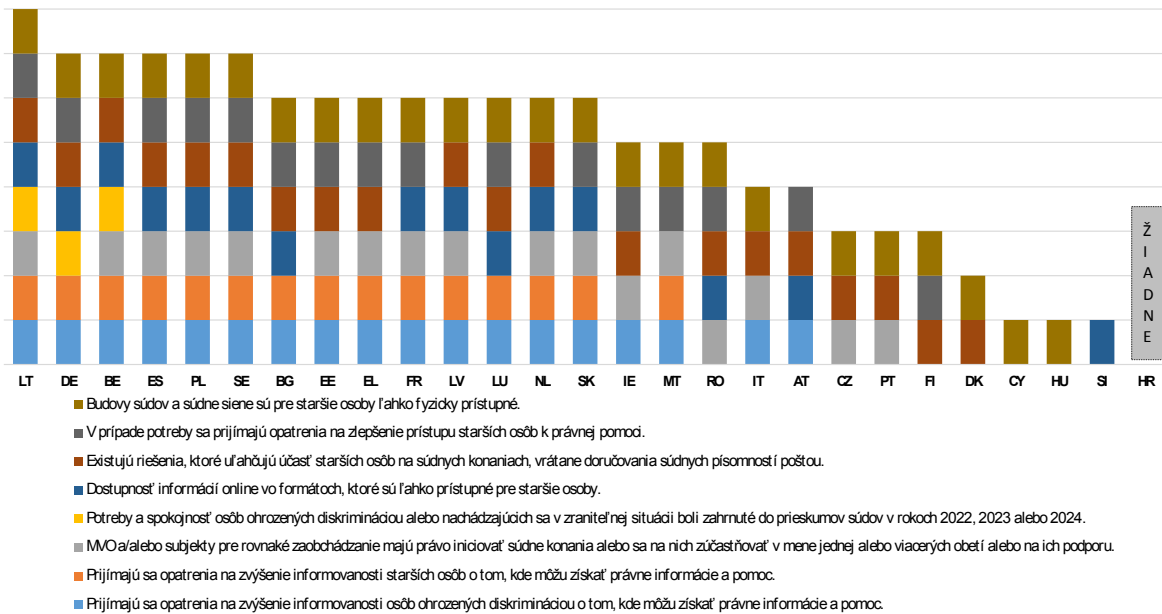
– *Osobitné mechanizmy na zabezpečenie prístupu k spravodlivosti* –

V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2022 sa uvádzajú samostatné údaje o osobitných mechanizmoch na uľahčenie rovnakého prístupu osôb so zdravotným postihnutím k spravodlivosti. V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2023 sa pokračovalo v hlbšom skúmaní vybraných osobitných opatrení uľahčujúcich rovnaký prístup k spravodlivosti, a to celkovo v prípade osôb ohrozených diskrimináciou, ako aj v prípade dvoch osobitných skupín – starších osôb a obetí násilia na ženách a domáceho násilia. V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa po dvoch rokoch od ich poslednej prezentácie znovu uvádza prehľad týchto vybraných osobitných opatrení.

V tabuľke uvedenej ďalej v texte sa opisujú kroky, ktoré musí prijať každý členský štát na riešenie prekážok v prístupe k spravodlivosti pre osoby ohrozené diskrimináciou vrátane starších osôb. Zahŕňa to aj fyzickú prístupnosť súdnych budov, prístup k zákonným informáciám, pomoc alebo právnu pomoc a formát online informácií.

V tabuľke je zobrazený počet pozitívnych trendov, a to aj pokiaľ ide o fyzickú prístupnosť súdnych budov a súdnych siení, dostupnosť právnej pomoci alebo prijaté riešenia na pomoc starším osobám, aby sa mohli zúčastniť súdnych konaní. Takisto je v nej ukázané, že informácie sú online dostupnejšie vo formátoch, ktoré sú ľahko prístupné pre staršie osoby, a že vo väčšom počte členských štátov majú mimovládne organizácie alebo subjekty pre rovnaké zaobchádzanie právo iniciovať súdne konania alebo sa na nich zúčastňovať. Niektoré členské štáty však naďalej čelia problémom. Stále existujú členské štáty, ktorých pokrok je pomalý a v ktorých situácia stagnuje alebo sa dokonca zhoršuje.

Obrázok č. .: Osobitné mechanizmy na zabezpečenie prístupu osôb ohrozených diskrimináciou (76) a starších osôb (77) k spravodlivosti [zdroj: Európska komisia (78)]

(*) **BE:** Únia je nezávislá verejná inštitúcia, ktorá propaguje rovnosť a bojuje proti diskriminácii. Existujú aj osobitné webové sídla vrátane Just-on-web a e-deposit. **DK:** Obyvatelia môžu byť oslobodení od používania digitálnych verejných riešení, napríklad ak nemajú vo svojom bydlisku prístup k počítaču, smartfónu alebo tabletu. V osobitných prípadoch môže súd rozhodnúť, že osoba nemusí používať webové sídlo minretssag.dk, ak nemá digitálne zručnosti alebo má špecifické zdravotné postihnutie. **IE:** Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť má právomoc požiadať Vyšší súd, Odvolací súd alebo Najvyšší súd o právo predstúpiť pred súd ako amicus curiae v súdnych konaniach týkajúcich sa ľudských práv a/alebo rovnosti; digitálne podania nenahrádzajú tradičné formy podávania a doručovania písomností. **ES:** V článku 7a španielskeho zákona o občianskom súdnom konaní sa uvádza viacero nových ustanovení, ktorými sa zaručuje, že starší ľudia budú mať ľahký prístup k spravodlivosti. **HR:** posledný prieskum tohto druhu sa uskutočnil v roku 2017. V novom prieskume v roku 2025 budú otázky rozdelené podľa vekových skupín účastníkov. **IT:** nie všetky súdne priestory sú prístupné pre staršie osoby. **FI:** úradníci pre právnu pomoc môžu organizovať návštevy u starších osôb na vyriešenie ich problému. **LT:** podľa zákona o štátom zaručenej právnej pomoci majú obeť trestných činov spáchaných s úmyslom vyjadrenia nenávisťi voči nim, a to aj z dôvodu veku, nárok na právnu pomoc bez ohľadu na ich príjmy a majetok. **MT:** organizácia Legal Aid Malta podpísala v roku 2023 memorandum o porozumení s Úradom pre aktívne starnutie a komunitnú starostlivosť s cieľom poskytovať bezplatnú právnu pomoc starším klientom (klientom nad 60 rokov) v občianskoprávných aj trestnoprávných konaniach vrátane konaní, v ktorých sú staršie osoby obeťami trestnej činnosti alebo rodovo motivovaného násillia. **NL:** súdne orgány informujú verejnosť o tom, kde je možné požiadať o právnu pomoc (Juridisch Loket, právnici atď.). Tieto informácie by mali byť používateľsky ústretové a zrozumiteľné pre všetkých vrátane starších osôb. Uskutočnil sa výskum medzi používateľmi, v ktorom sa tieto skutočnosti overili. **AT:** súdne budovy sú (až na niekoľko výnimiek) bezbariérové, a preto sú pre staršie osoby fyzicky ľahko prístupné. **PL:** mimovládne organizácie, ktorých úlohou podľa zákona nie je vykonávanie obchodnej činnosti, môžu v prípadoch stanovených zákonom začať na účely ochrany občianskych práv súdne konanie a zúčastňovať sa na prebiehajúcich konaniach. **PT:** keď je obeťou verejného trestného činu (konania týkajúce sa verejných trestných činov začína ex officio prokurátor) zraniteľná osoba, môžu konanie začať mimovládne organizácie alebo subjekty pre rovnaké zaobchádzanie. **SI:** na osobitných webových sídlach sa informatívnym

⁷⁶ Osoby ohrozené diskrimináciou, a najmä diskrimináciou založenou na dôvodoch uvedených v článku 19 Zmluvy o fungovaní Európskej únie: „pohlaví, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženskom vyznaní alebo viere, postihnutí, veku alebo sexuálnej orientácii“ a v článku 21 Charty základných práv EÚ: „z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, pôvodu, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie“.

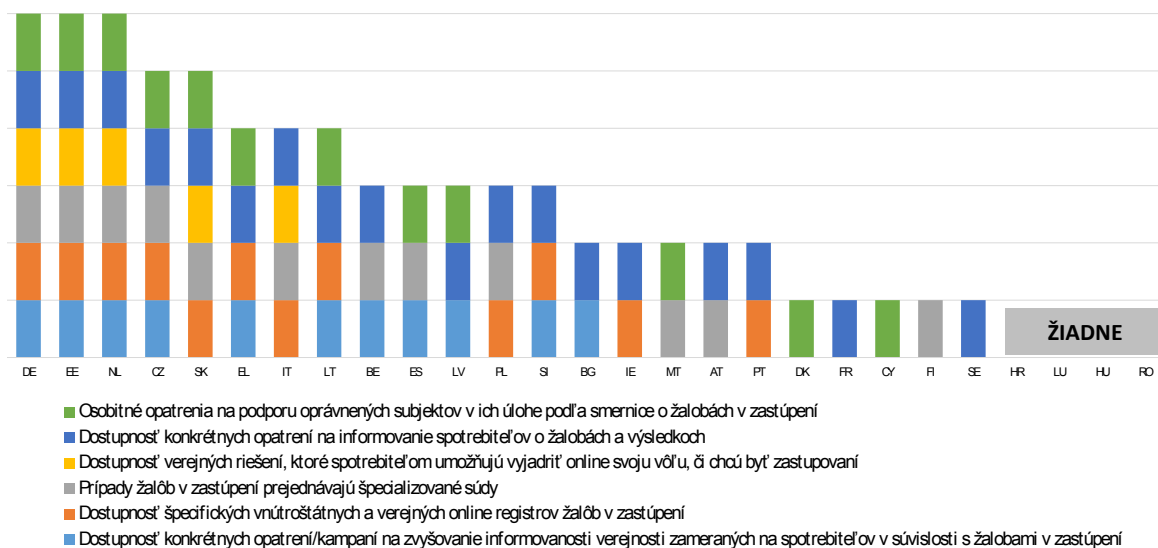
⁷⁷ Na účely tejto tabuľky osoby staršie ako 65 rokov.

⁷⁸ Údaje za rok 2023 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

a ústretovým spôsobom poskytujú informácie o postupoch. **SK:** Prístup k ústavou zaručenému právu občanov na právnu pomoc sa vykonáva predovšetkým prostredníctvom centier právnej pomoci a verejných ochrancov práv.

Obrázok č. 28 dopĺňa obrázky č. 19 a 20 venované efektívnosti konaní v oblasti spotrebiteľského práva. Sú na ňom znázornené osobitné vybrané opatrenia, ktoré prijali členské štáty EÚ na zvýšenie informovanosti o novom európskom modeli kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu ⁽⁷⁹⁾, ktorého cieľom je zlepšiť prístup spotrebiteľov k spravodlivosti v prípadoch hromadných škôd.

Obrázok č. 28: Osobitné opatrenia v prípade žalôb v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov, 2024 (*) (zdroj: Európska komisia ⁽⁸⁰⁾)

(*) Žaloby v zastúpení, ako sa stanovujú v smernici (EÚ) 2020/1828. Ide o žaloby podané oprávnenými subjektmi na vnútroštátnych súdoch alebo u správnych orgánov v mene skupín spotrebiteľov s cieľom dosiahnuť vydanie opatrení vo forme súdnych príkazov (t. j. zastaviť nezákonné praktiky obchodníka, podobne ako sa ustanovuje v smernici 2009/22/ES o súdnych príkazoch), nápravných opatrení (napr. vrátenie peňazí, výmena, oprava) alebo opatrení vo forme príkazov aj nápravných opatrení. Cieľom tejto otázky je získať informácie o konkrétnych postupoch, ktoré nie sú nevyhnutne priamo spojené s vykonávaním smernice. Údaje sa neoznačujú v prípade **HR, LU, HU, RO**. **NL:** všetky súdy (občianskoprávne oddelenia) v Holandsku majú právomoci vo veciach žalôb v zastúpení. V praxi tieto veci riešia sudcovia z vnútroštátnej rezervy sudcov, ktorí sa špecializujú na tento druh konaní alebo s ním majú skúsenosti. Ide o systém opt-out, čo znamená, že spotrebiteľia musia konať len v prípade, ak nechcu byť v konaní zastúpení. Súdu sa to musí oznámiť v písomnej forme. **BE:** neexistuje register, ale určité rozhodnutia sa musia uverejniť na webovom sídle ministerstva hospodárstva a v úradnom vestníku. **DK:** v súčasnosti sú oprávnenými subjektmi dánsky ombudsman pre spotrebiteľov (Forbrugerombudsmanden) a dánska agentúra pre lieky (Lægemiddelstyrelsen), pričom oba subjekty sú financované z verejných zdrojov. **EE:** spotrebiteľské spory prerokúva Výbor pre spotrebiteľské spory, teda nezávislý a nestranný orgán riešiaci spotrebiteľské spory. **IE:** webové sídlo Citizens Information uverejnilo článok o žalobách v zastúpení ako súčasť svojej informačnej stránky pre spotrebiteľov „How to complain“. **EL:** zákonom 5019/2023 sa zriadil nový systém žalôb v zastúpení. **LV:** v Lotyšsku existuje jeden vymenovaný cezhraničný oprávnený subjekt. Zatiaľ sa nevyskytol žiadny prípad žaloby v zastúpení. **LT:** opatrenia na zvyšovanie informovanosti verejnosti o spotrebiteľských žalobách v zastúpení sa prevažne vykonávajú poskytovaním relevantných informácií na webovom sídle Štátneho úradu na ochranu práv spotrebiteľov (SCRPA) a spotrebiteľských združení (napr. memorandum uverejnené na webovom sídle SCRPA, <https://vvtat.lrv.lt/media/viesas/ausgykla/2024/2/o2moBOazC4c.pdf>). **PT:** zoznam žalôb

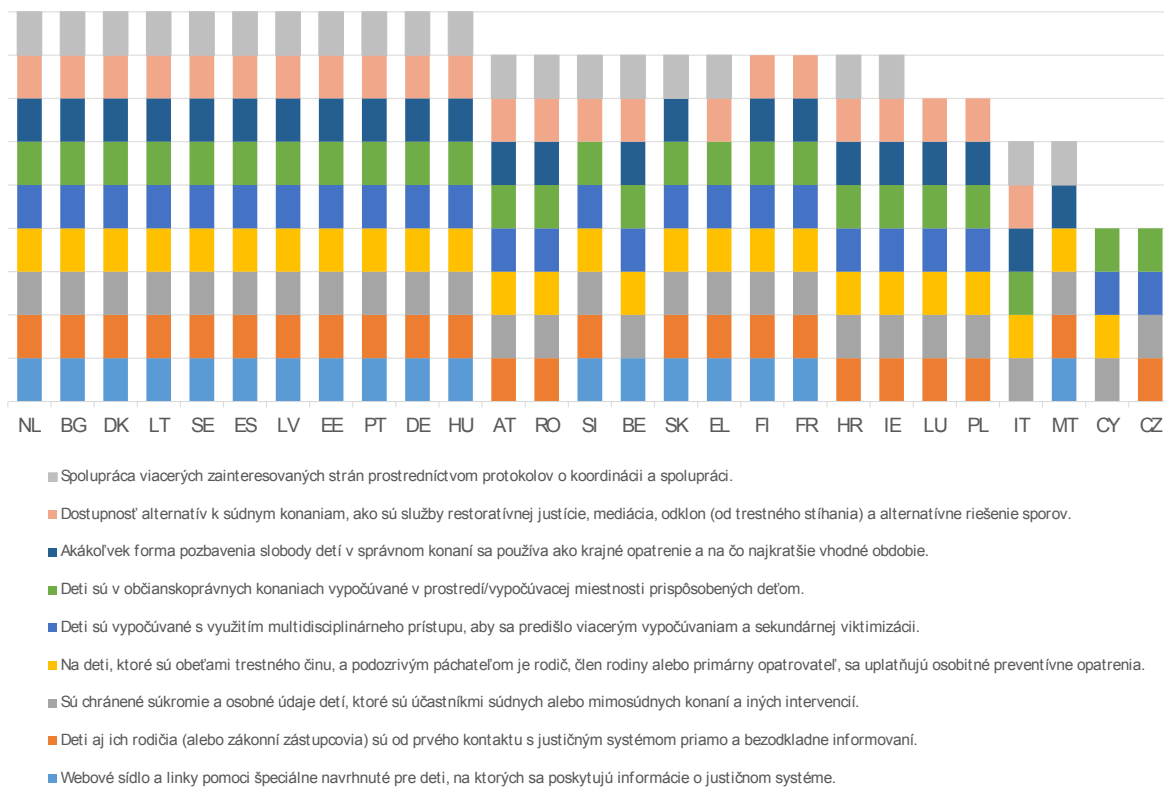
⁷⁹ Zavedený smernicou (EÚ) 2020/1828 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov, https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/representative-actions-directive_sk.

⁸⁰ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy a Európskou sieťou odbornej justičnej prípravy.

v zastúpení podaných na súdy v PT je k dispozícii na webovom sídle generálneho riaditeľstva pre spotrebiteľov spolu s kontaktnými údajmi subjektu a všetkými relevantnými dokumentmi pre spotrebiteľov: https://www.consumidor.gov.pt/consumidor_4/acoes-coletivas/informacoes-sobre-acoes-coletivas. **SK:** spotrebiteľia sa môžu zapojiť do kolektívnej žaloby prostredníctvom akéhokoľvek notára. Formulár žiadosti je k dispozícii na tomto odkaze https://static.slov-lex.sk/pdf/prilohy/SK/ZZ/2023/289/20230725_5563264-2.pdf.

V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa rozvíja analýza súdnictva zohľadňujúceho potreby detí. Na obrázku č. 29 sa skúma širšia škála osobitných mechanizmov v prípade súdnictva zohľadňujúceho potreby detí (ako občianskoprávne, tak aj trestné konania/konania v rámci súdnictva pre mladistvých). Na obrázku č. 30 sa skúma širšia škála osobitných mechanizmov, ktoré sú k dispozícii v prípade, keď je obeťou alebo podozrivou/obvinenou osobou v súdnom konaní dieťa.

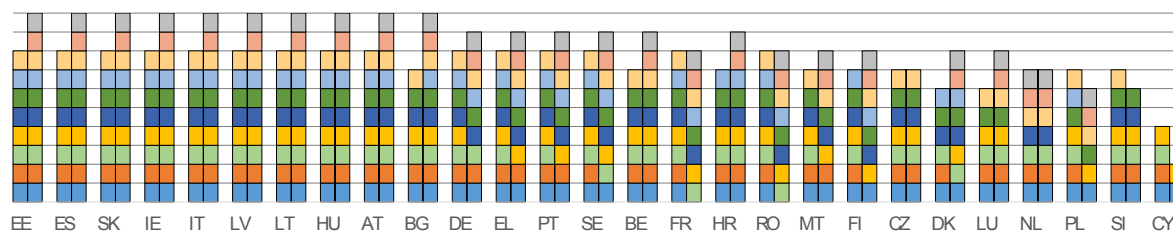
Obrázok č. : Osobitné mechanizmy v prípade súdnictva či konaní zohľadňujúcich potreby detí (ako občianskoprávne, tak aj trestné konania/konania v rámci súdnictva pre mladistvých), 2024 (*) (zdroj: Európska komisia ⁽⁸¹⁾).

(*) Deti: osoby mladšie ako 18 rokov.

⁸¹ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

Obrázok č. .: Osobitné opatrenia v prípade detí, ktoré sú zapojené do trestného konania ako obeť alebo podozriví a ako obvinené osoby (deti: osoby mladšie ako 18 rokov), 2024
 (*) [zdroj: Európska komisia ⁽⁸²⁾]

Dva stĺpce pre každý členský štát predstavujú

účasť detí ako (zľava doprava):

1. obeť

2. podozrivých alebo obvinených osôb

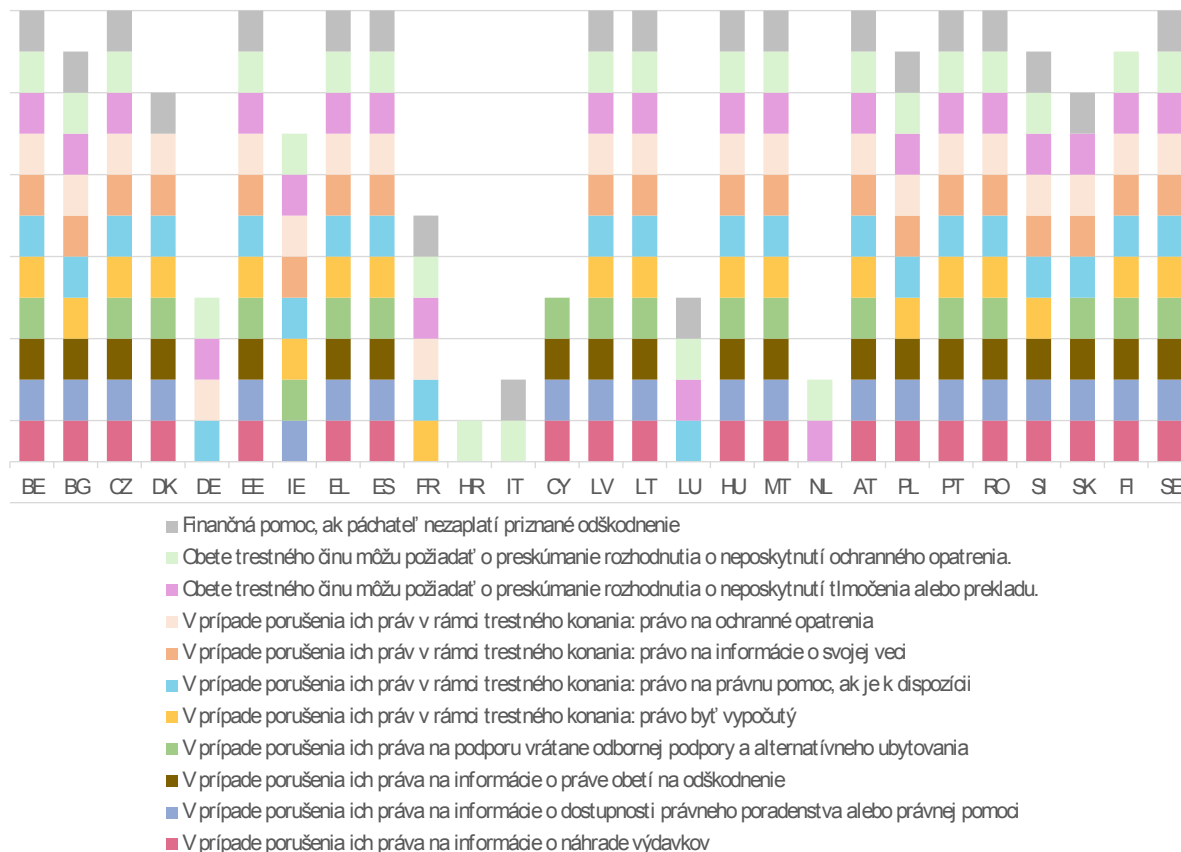
- Ak sú deti pozbavené slobody, sú spravidla umiestnené oddelene od dospelých a v podmienkach, ktoré zabezpečujú dodržiavanie ich potrieb a práv.
- Akákoľvek forma pozbavenia slobody detí sa používa ako krajné opatrenie a na čo najkratšie primerané obdobie.
- Sudcovia, prokurátori a ďalší odborníci pracujúci v oblasti práva, ktorí prichádzajú do kontaktu s deťmi, absolvujú osobitnú odbornú prípravu.
- Je zabezpečené, že trestné konania týkajúce sa detí sa riešia ako naliehavé veci.
- Deti počas celého konania sprevádza ich zákonný zástupca alebo iná vhodná osoba, ktorú si sami vyberú.
- Špecifické potreby detí sa zohľadňujú počas celého konania na základe individuálneho posúdenia.
- Sú prijaté osobitné opatrenia na zabezpečenie audiovizuálneho záznamu výsluchu detí, videokonferencií alebo iných spôsobov diaľkového vypočutia detí.
- Deti sú vypočúvané/vyzývané na výsluch v prostredí/vyšetrovacej miestnosti prispôbeným deťom a môžu sa účinne zúčastniť na akomkoľvek výsluchu.
- Deti dostávajú informácie o svojich právach a všeobecných aspektoch konania, ktoré sú prispôbené ich veku.

(*) *Deti: osoby mladšie ako 18 rokov.*

⁸² Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

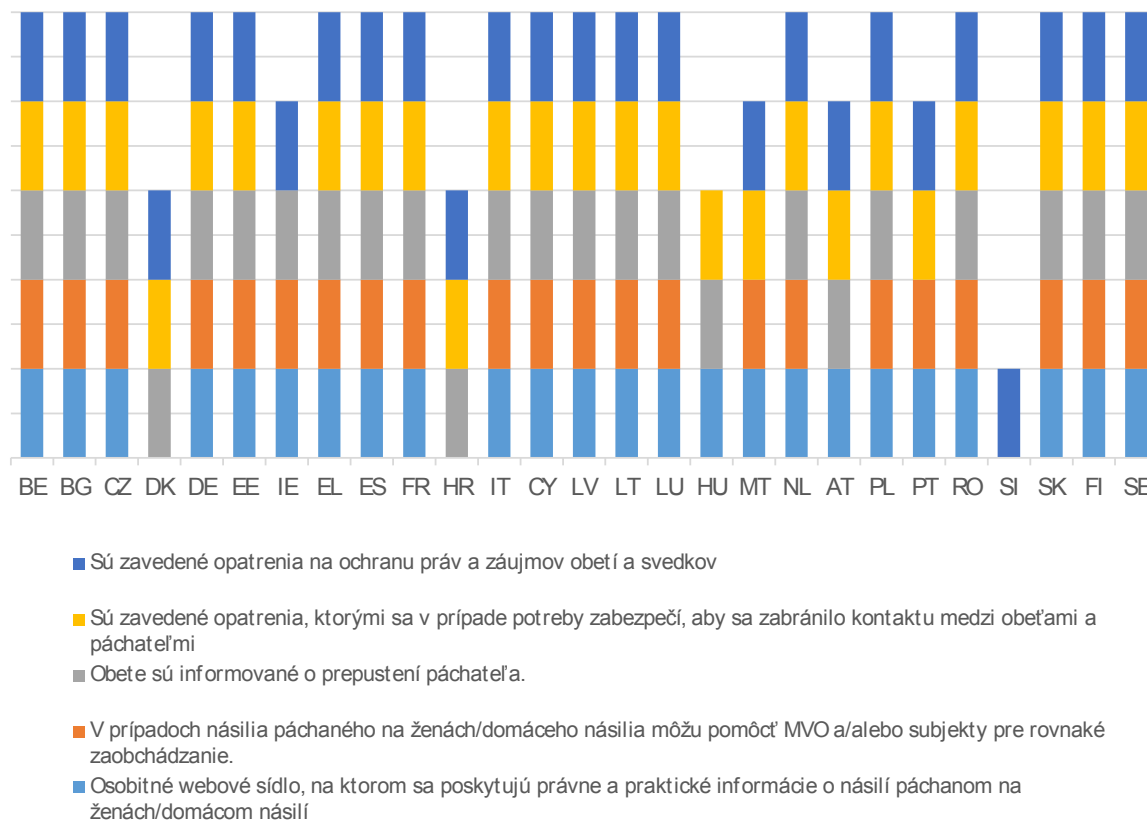
V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa analýza prístupu k spravodlivosti rozširuje aj na obeť násilia na ženách/domáceho násilia.

Obrázok č. : Zákonné prostriedky nápravy pre obete trestných činov, 2024 [zdroj: Európska komisia ⁽⁸³⁾]

⁸³ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

Obrázok č. .: Zákonné prostriedky nápravy pre obete násilia na ženách/domáceho násilia, 2024 [zdroj: Európska komisia (⁸⁴)]

2.2.2. Zdroje

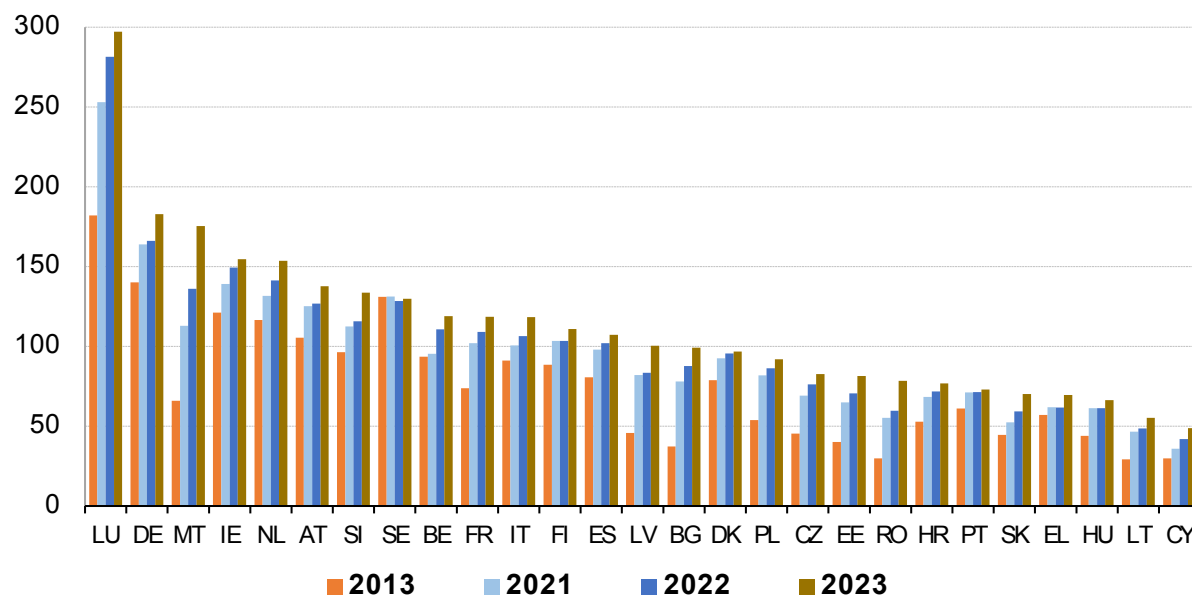
Na riadne fungovanie justičného systému sú potrebné dostatočné zdroje. To zahŕňa nevyhnutné investície do fyzickej a technickej infraštruktúry a náležité kvalifikovaných, vyškolených a primerane odmeňovaných zamestnancov všetkých kategórií. Bez primeraného vybavenia, nástrojov alebo zamestnancov s požadovanou kvalifikáciou, zručnosťami a prístupom k priebežnej odbornej príprave je ohrozená kvalita konaní a rozhodnutí.

– Finančné zdroje –

Na nasledujúcich obrázkoch sa znázorňujú skutočné výdavky verejnej správy na fungovanie justičného systému (okrem väznic) na obyvateľa (obrázok č. 33) aj ako podiel na hrubom domácom produkte (HDP) (obrázok č. 34).

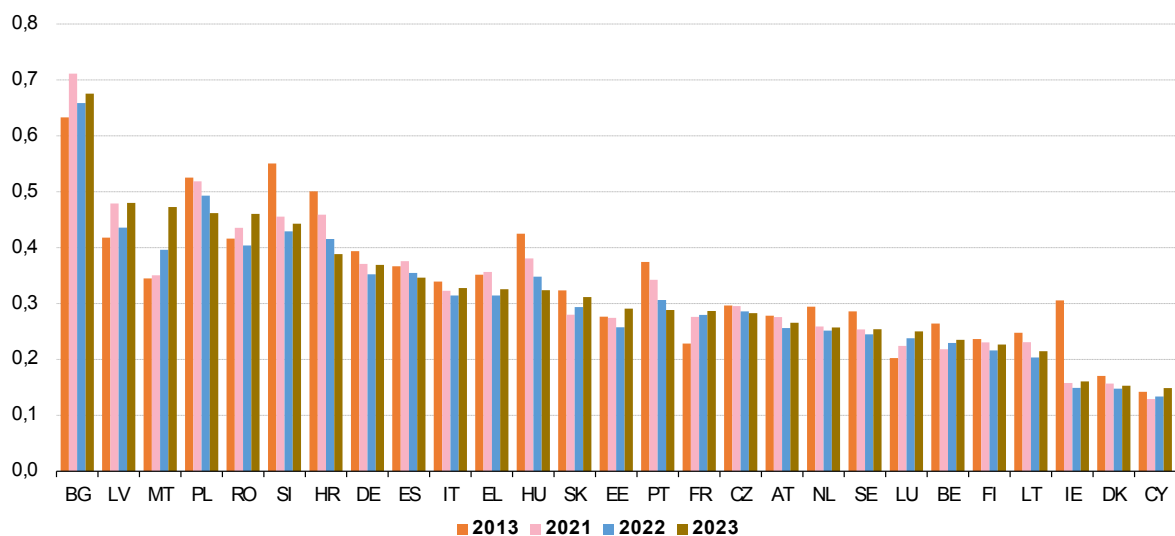
⁸⁴ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

Obrázok č. .: Celkové výdavky verejnej správy na súdy v EUR na obyvateľa, 2013, 2021 – 2023 (*) (zdroj: Eurostat)

(*) Členské štáty sú zoradené podľa výdavkov v roku 2023 (od najvyšších po najnižšie). Údaje za DE, ES, FR a SK za rok 2022 sú predbežné. Údaje za BE, DE, ES, FR, PT a SK za rok 2023 sú predbežné. Údaje za PL majú zlom v rade v roku 2022. Zdroj: Eurostat – Gov_10a_exp

Obrázok č. .: Celkové výdavky verejnej správy na súdy ako percentuálny podiel HDP, 2013, 2021 – 2023 (*) (zdroj: Eurostat)

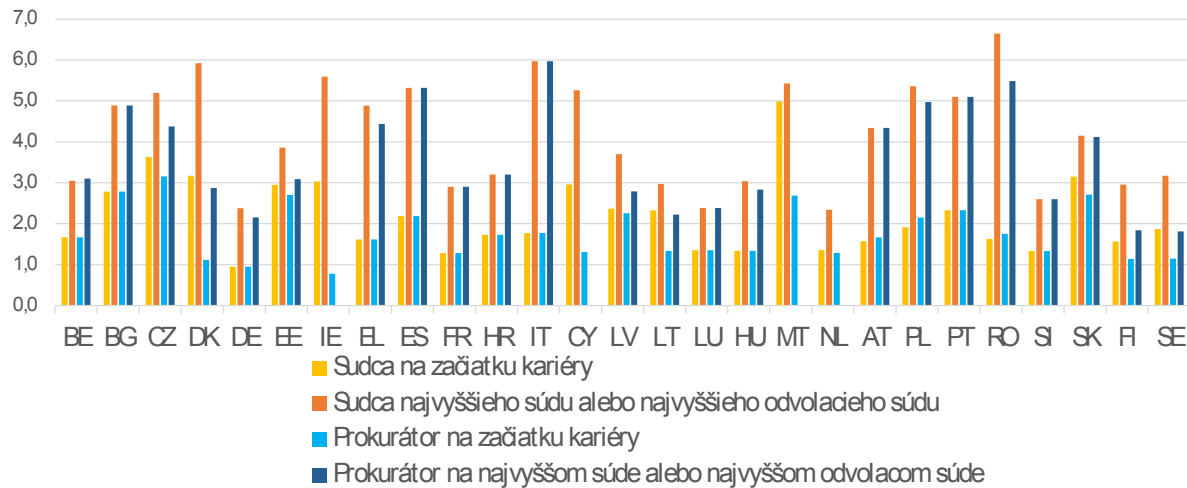

(*) Členské štáty sú zoradené podľa výdavkov v roku 2023 (od najvyšších po najnižšie). Údaje za DE, ES, FR a SK za rok 2022 sú predbežné. Údaje za BE, DE, ES, FR, PT a SK za rok 2023 sú predbežné. Údaje za PL majú zlom v rade v roku 2022. Zdroj: Eurostat – Gov_10a_exp

Na obrázku č. 35 sa uvádza pomer ročných plátov sudcov a prokurátorov k priemernému ročnému platu v krajine. Za každú krajinu sú v stĺpcoch uvedené tieto pomery v prípade sudcov a prokurátorov na začiatku ich kariéry a na vrchole kariéry. Podľa článku 19 ods. 1 ZEÚ musia členské štáty zabezpečiť, aby ich súdy ako celok, ako aj jednotliví sudcovia boli v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo EÚ, nezávislí. Hoci sa dočasné zníženie plátov v kontexte úsporných opatrení nepovažovalo za porušenie tohto ustanovenia, Súdny dvor Európskej únie uviedol, že finančné ohodnotenie sudcov platom vo výške zodpovedajúcej významu nimi

vykonávanej funkcie predstavuje záruku, ktorá je inherentnou súčasťou nezávislosti sudcov⁽⁸⁵⁾.

Obrázok č. .: Pomer ročných plátov sudcov a prokurátorov k priemernému ročnému hrubému platu v krajine v roku 2023 (*) (zdroj: štúdia Komisie Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ))

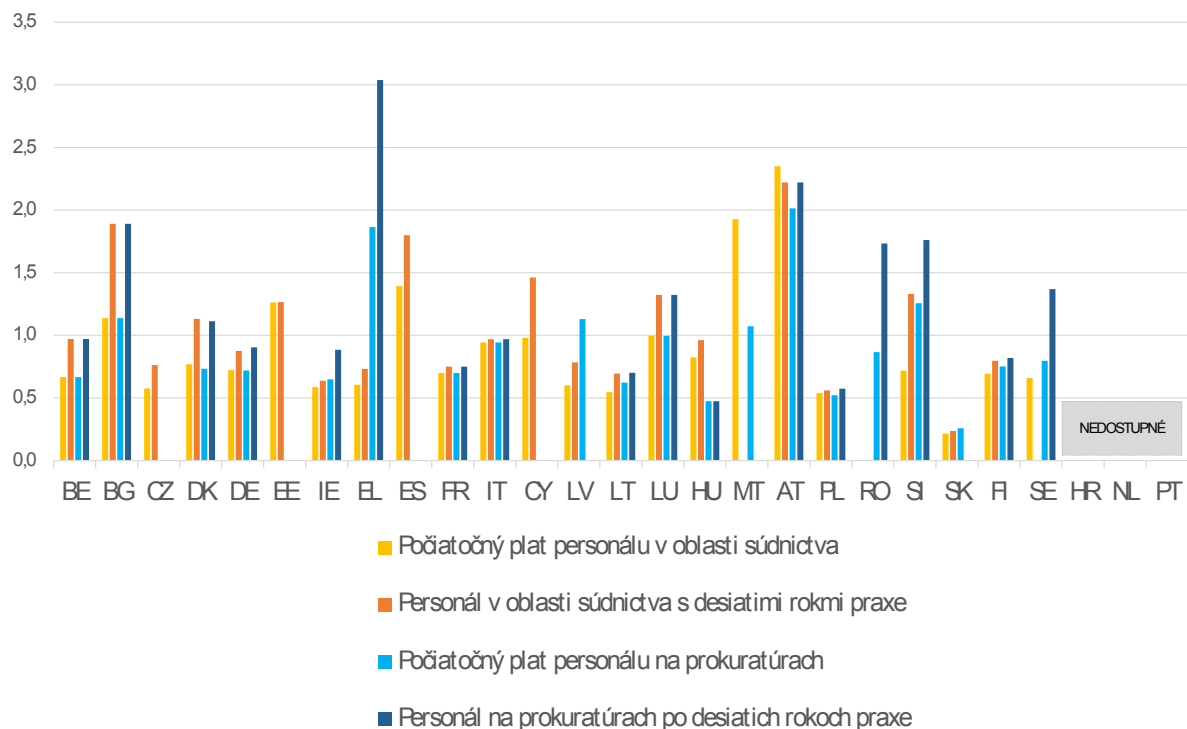
(*) Konkrétne poznámky členských štátov týkajúce sa údajov sú dostupné v štúdiu CEPEJ⁽⁸⁶⁾.

Na obrázku č. 36 sa uvádza pomer ročných plátov odborného personálu v oblasti súdництва a prokuratúry k priemernému ročnému platu v krajine. Pri každej krajine prvé dva stĺpce predstavujú pomery týkajúce sa odborného personálu v oblasti súdництва na začiatku kariéry a po desiatich rokoch praxe, zatiaľ čo tretí a štvrtý stĺpec predstavujú pomery týkajúce sa odborného personálu v oblasti prokuratúry na začiatku kariéry a po desiatich rokoch praxe.

⁸⁵ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-64/16 *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, (ECLI:EU:C:2018:117) bod 45, „rovnako ako neodvolateľnosť členov príslušného orgánu (pozri najmä rozsudok z 19. septembra 2006, *Wilson*, C- 506/04, EU:C:2006:587, bod 51) aj finančné ohodnotenie týchto členov platom vo výške zodpovedajúcej významu nimi vykonávanej funkcie predstavuje záruku, ktorá je inherentnou súčasťou nezávislosti sudcov“. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie, spojené veci C-146/23 a C-374/23, *Sąd Rejonowy w Białymstoku a Adoreikė* (ECLI:EU:C:2025:109), v ktorom Súdny dvor potvrdzuje, že podrobné pravidlá určovania odmeny sudcov musia byť objektívne, predvídateľné, stabilné a transparentné. Určovanie tejto odmeny musí mať právny základ a spĺňať kritériá objektivity, predvídateľnosti, stability a transparentnosti. Odchýlenie sa od spôsobu určovania odmeny musí byť odôvodnené cieľom verejného záujmu.

⁸⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk#documents

Obrázok č. 6.: Pomer ročných plátov odborného personálu v oblasti súdництва a prokuratúry k ročnému upravenému priemernému hrubému platu za prácu na plný pracovný čas v krajine v roku 2023 *) [zdroj: Európska komisia a Eurostat ⁽⁸⁷⁾].

(*) Ukazovateľ vyvinutý v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy. Údaje o platoch sa vzťahujú na minimálny hrubý ročný nástupný plat v roku 2023 vyjadrený v eurách a minimálny hrubý ročný plat po desiatich rokoch praxe v roku 2023 vyjadrený v eurách. Hrubý plat sa počíta pred zaplatením akýchkoľvek sociálnych nákladov a daní. Sú v ňom zahrnuté prémie, ktoré sa pravidelne vyplácajú všetkým zamestnancom bez ohľadu na ich osobnú situáciu (napríklad trinásty plat, ktorý sa bez výnimky vypláca zamestnancom súdu/prokuratúry). Prémie súvisiace s osobnou situáciou (napríklad rodinné prídavky v závislosti od počtu detí) sú z tejto sumy vylúčené. Pokiaľ nie je uvedené inak, používa sa minimálna výška platu v rámci kategórií zamestnancov patriacich do príslušnej skupiny zamestnancov. Tento pomer sa vypočítal na základe ukazovateľa Eurostatu týkajúceho sa priemerného upraveného platu za prácu na plný pracovný čas na zamestnanca (nama_10_fte) za rok 2023. Zamestnanci súdov sú odborní zamestnanci na súdoch prvej inštancie podieľajúci sa na súdnom konaní/zapojení do rozhodovania, ako sú pomocní sudcovia, vyšší súdni úradníci (Rechtspfleger), asistenti sudcov (auxilliaires de justice), súdni tajomníci. Zamestnanci prokuratúry sú odborní zamestnanci na najnižšej úrovni prokuratúr podieľajúci sa na konaní/zapojení do rozhodovania, ako sú asistenti prokurátorov, právni čakatelia prokuratúry. Osobitné kategórie, na ktoré odkazujú jednotlivé členské štáty v rámci týchto dvoch širších skupín a ktoré sú znázornené v grafe, sú: J: vzťahuje sa na zamestnancov súdu, P: vzťahuje sa na zamestnancov prokuratúry. **BE**: griffier/greffier (J), secretaris/secrétaire (P). Poskytnuté údaje zahŕňajú náhradu mzdy za dovolenku a koncoročnú prémie; **BG**: súdny asistent (J), asistent na prokuratúre (P); **CZ**: vyšší súdny úradník (J), zamestnanec prokuratúry (P); **DK**: pomocný sudca (J), právny čakateľ prokuratúry (P); Plat pomocného sudcu po desiatich rokoch praxe vychádza z priemerného platu. **DE**: neuvádza sa; **EE**: právny úradník (J), pomocný prokurátor (P); **IE**: súdny asistent (J), advokát (P); **EL**: súdny tajomník (J); **ES**: letrados de la administración de justicia (J), cuerpo de auxilio judicial (P); **FR**: právny asistent/úradník (J), právny asistent/úradník (P); **HR**: súdny asistent (J), asistent prokurátora (P); **IT**: zamestnanci súdov patriaci do oblasti III a hospodárskeho segmentu F1 (J), zamestnanci súdov patriaci do oblasti III a hospodárskeho segmentu F2 (J), zamestnanci prokuratúry patriaci do oblasti III a hospodárskeho segmentu F1 (P), zamestnanci prokuratúry patriaci do oblasti III a hospodárskeho segmentu F2 (P); **CY**: tajomník (J); **LV**: asistent sudcu (J),

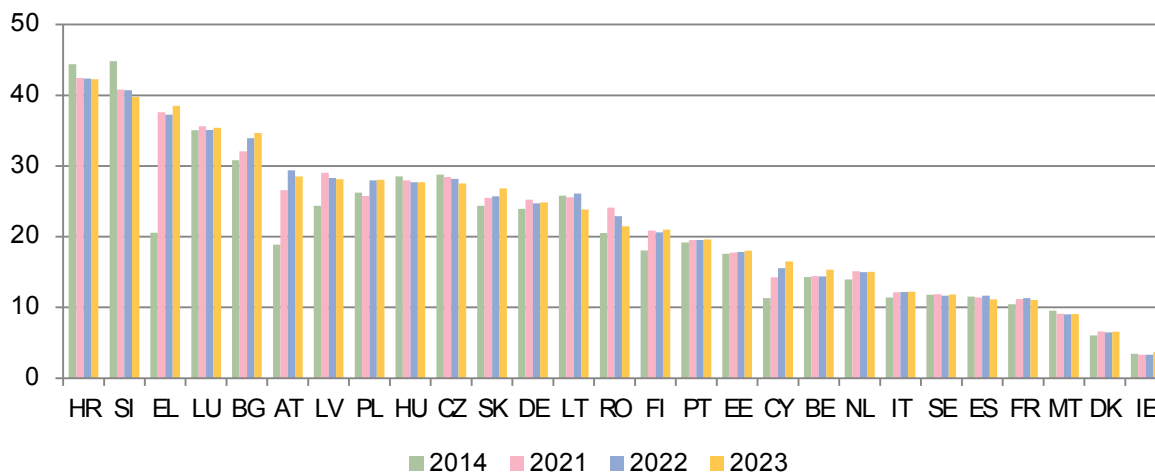
⁸⁷ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy a Eurostatom. Zdroje údajov o priemernom ročnom hrubom platu použité na výpočet pomerov na obrázkoch č. 34 a 35 sú rôzne (v súvislosti s obrázkom č. 34 ich poskytla komisia CEPEJ, pričom použila informácie, ktoré jej poskytli jej národní spravodajcovia, zatiaľ čo v súvislosti s obrázkom č. 35 je ich zdrojom Eurostat). Preto nie sú pomery medzi týmito dvoma obrázkami priamo porovnateľné.

právny konzultant, právnik v oblasti trestného práva, právnik – analytik (P). Personál súdu pozostáva len z asistentov sudcov. V tejto kategórii neexistuje žiadna platová škála. Pokiaľ ide o kategóriu „asistent sudcu“, uvedené údaje sa týkali maximálneho platu v roku 2022. Plat všetkých asistentov sudcov na súdoch prvej inštancie je rovnaký. Ak napríklad asistent sudcu získa v rámci ročného hodnotiaceho procesu najvyššie hodnotenie, môže už v prvom pracovnom roku poberať maximálny plat. Pokiaľ ide o zamestnancov prokuratúry, údaje predstavujú priemer platu na uvedených pozíciách. Zamestnanci na oboch úrovniach prokuratúry majú stanovený plat, ktorý nezávisí od počtu rokov odpracovaných v úrade; **LT**: súdni asistenti (vyšší súdni asistenti) (J), asistenti prokurátorov a asistenti hlavných prokurátorov (P). Výška plátov súdnych asistentov a asistentov na prokuratúre a administratívnych pracovníkov je priemerom konkrétnych plátov v rámci danej kategórie; **LU**: référendaires: employé A1 (J), référendaires: employé A1 (J); **HU**: pracovník prokuratúry (P); **MT**: súdny asistent (J), advokátsky koncipient (P); **NL**: údaje nie sú k dispozícii, keďže chýba ukazovateľ Eurostatu týkajúci sa priemerného upraveného platu za prácu na plný pracovný čas na zamestnanca; **AT**: sudcovia v odbornej príprave/právni asistenti/audítori/súdni úradníci (Rechtspfleger) (J), prokurátor v odbornej príprave (P). Údaje predstavujú zákonné platové sadzby. Členovia personálu alebo rôzne platové skupiny sú zoskupené v rámci jednej kategórie zamestnancov, pričom priemerná hodnota vychádza zo zákonných sadzieb plátov a odmien; **PL**: pomocný sudca (J). Údaje sú priemerom konkrétnych plátov v rámci danej kategórie; **RO**: právny čakatel prokuratúry (P); **RO** má iba kategóriu „právny čakatel prokuratúry“, a nie kategóriu „asistent prokurátora“ či iné kategórie odborného personálu podieľajúceho sa na konaní/zapojeného do rozhodovania. Preto bol poskytnutý len nástupný plat pre právnych čakatelov prokuratúry. V roku 2022 kategória zamestnancov súdu na súdoch prvej inštancie v Rumunsku neexistovala, preto pre túto kategóriu nie sú k dispozícii žiadne údaje; **SI**: súdny asistent (J), vyšší súdny poradca (P); **SK**: asistent (J), advokátsky koncipient (P); **FI**: stážujúci sudca (J), asistent prokuratúra (P); **SE**: právny úradník na prvom stupni (J), právny čakatel prokuratúry (P).

– Ľudské zdroje –

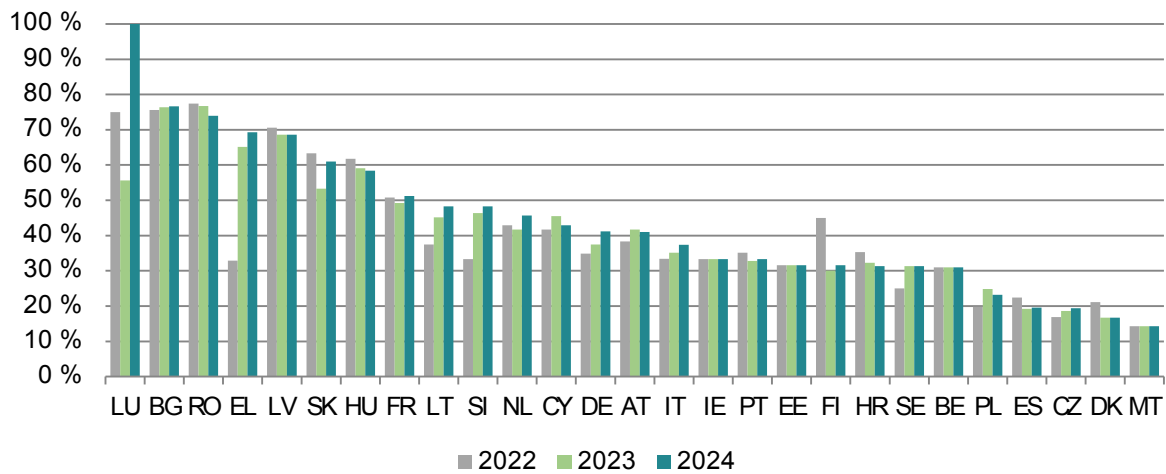
Pre kvalitu justičného systému sú zásadné primerané ľudské zdroje. Rozmanitosť sudcov vrátane vyváženeho zastúpenia mužov a žien prináša doplňujúce vedomosti, zručnosti a skúsenosti a odzrkadľuje realitu spoločnosti.

Obrázok č. .: Počet sudcov, 2014, 2021 – 2023 (*) (na 100 000 obyvateľov) [zdroj: štúdia Komisie Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ)]

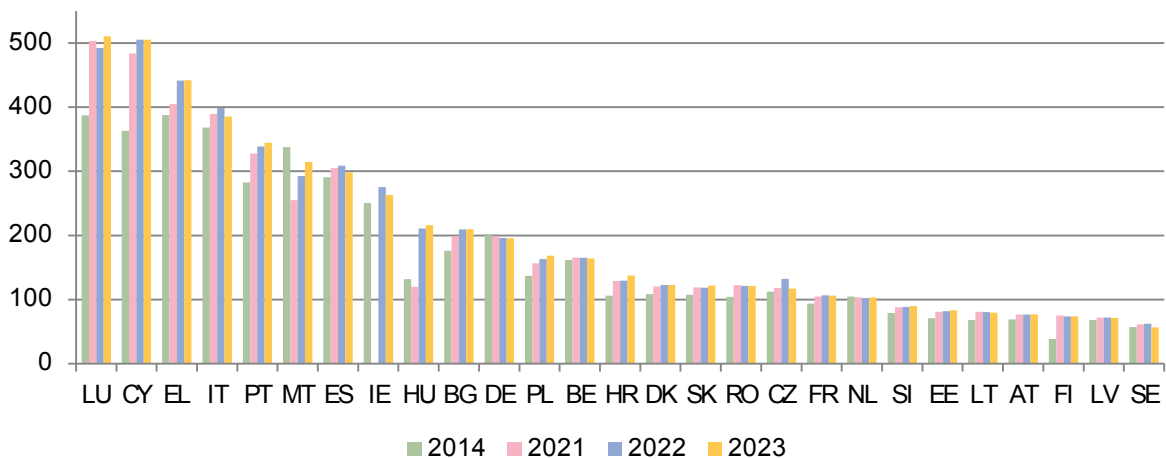
(*) V súlade s metodikou CEPEJ táto kategória pozostáva zo sudcov, ktorí pracujú na plný úväzok. Nezahrňa Rechtspfleger/súdnych úradníkov, ktorí existujú v niektorých členských štátoch. **EL**: od roku 2016 zahŕňajú údaje o počte sudcov z povolania všetky oblasti trestného a občianskeho súdnictva, ako aj sudcov správnych orgánov; **IT**: neberú sa do úvahy regionálne komisie pre audit, miestne daňové komisie a vojenské sudy. Správne súdnictvo sa zohľadňuje od roku 2018. **AT**: údaje o správnom súdnictve sú súčasťou údajov od roku 2016.

Obrázok č. .: Podiel sudkýň z povolania na najvyšších súdoch v rokoch 2022 – 2024 (*)
[zdroj: Európska komisia (⁸⁸)]

(*) Údaje sú zoradené podľa hodnôt za rok 2024, od najvyššej po najnižšiu.

Obrázok č. .: Počet advokátov, 2014, 2021 – 2023 (*) (na 100 000 obyvateľov) [zdroj: štúdia Komisie Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ)]

(*) V súlade s metodikou CEPEJ je advokát osoba kvalifikovaná a oprávnená podľa vnútroštátneho práva predkladať súdom podania a konať v mene svojich klientov, vykonávať právnu prax, vystupovať na súde alebo poskytovať právne rady a zastupovať klientov v právnych záležitostiach [odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy Rec(2000) 21 o slobodnom výkone profesie advokáta]. **DE**: v Nemecku sa nerozlišuje medzi rôznymi skupinami advokátov; **FI**: od roku 2015 sa do počtu advokátov zahŕňajú advokáti pracujúci v súkromnom sektore, ako aj advokáti pracujúci vo verejnom sektore.

2.2.3. Digitalizácia

Využívanie informačných a komunikačných technológií (ďalej len „IKT“) môže posilniť justičné systémy členských štátov a zabezpečiť ich lepšiu prístupnosť, účinnosť, odolnosť a pripravenosť na riešenie súčasných aj budúcich výziev. Pandémia COVID-19 poukázala na

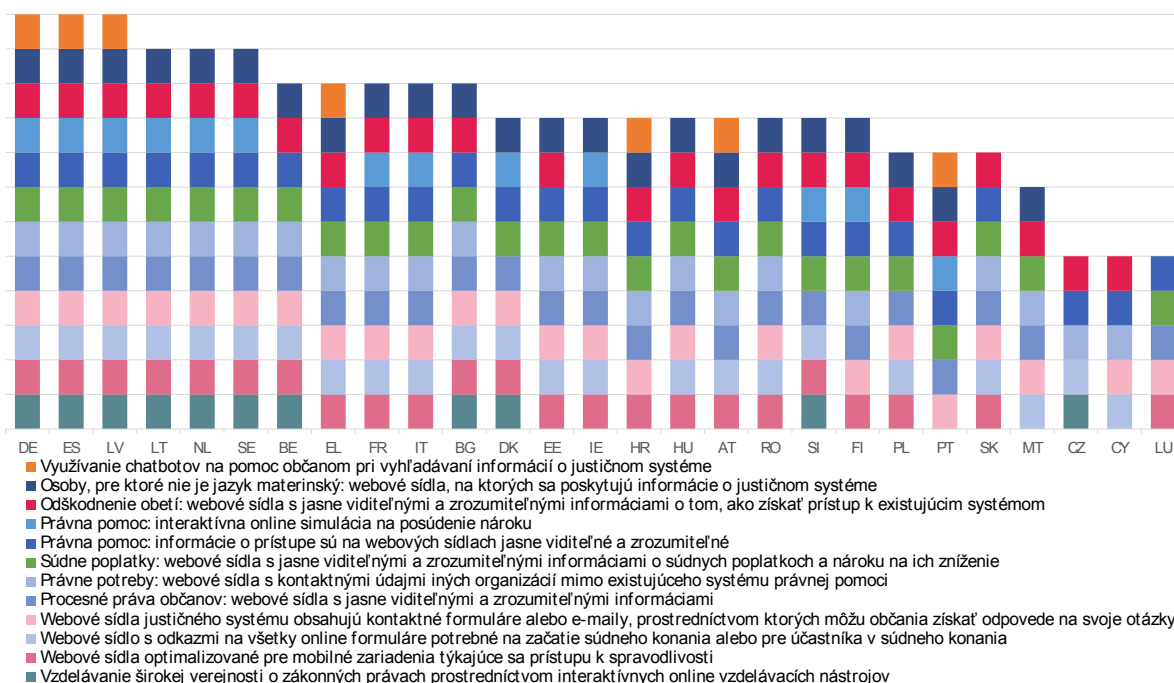
⁸⁸ Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, databáza rodových štatistík: https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natert_wmid_natert_supert/datatable

viaceré výzvy, ktoré majú vplyv na fungovanie súdnictva, a ukázala, že je potrebné ďalej zlepšovať digitalizáciu vnútroštátnych justičných systémov.

V starších vydaniach porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície sa uvádzali komparatívne údaje o určitých aspektoch IKT v justičných systémoch. Ako bolo uvedené v oznámení Komisie z 2. decembra 2020 s názvom Digitalizácia justície v EÚ⁽⁸⁹⁾, porovnávací prehľad bol podstatne rozšírený o ďalšie údaje týkajúce sa digitalizácie v členských štátoch. Malo by sa tým umožniť dôsledné monitorovanie oblastí pokroku a nevyriešených výziev.

Ústretové súdnictvo musí občanom poskytovať informácie o vnútroštátnych justičných systémoch ľahko prístupným spôsobom, ale aj vo forme vhodnej pre konkrétne skupiny spoločnosti, ktoré by inak mali ťažkosti s prístupom k týmto informáciám, vrátane osôb so zdravotným postihnutím. Na obrázku č. 40 je znázornená online dostupnosť informácií a špecifických verejných služieb, ktoré môžu ľuďom uľahčiť prístup k spravodlivosti.

Obrázok č. .: Online dostupnosť informácií o justičnom systéme pre širokú verejnosť, 2024 (*) [zdroj: Európska komisia⁽⁹⁰⁾]

(*) DE: každá spolková krajina a spolková úroveň samostatne rozhoduje o tom, ktoré informácie poskytne online.

– Pravidlá týkajúce sa digitalizácie –

Využívanie digitálnych riešení v občianskoprávných/obchodných, správnych a trestných konaniach si často vyžaduje vhodnú reguláciu vo vnútroštátnych procesných pravidlách. Na obrázku č. 41 sa znázorňujú možnosti rôznych aktérov stanovené v právnych predpisoch, pokiaľ ide o využívanie technológií komunikácie na diaľku (napríklad videokonferencie) pri

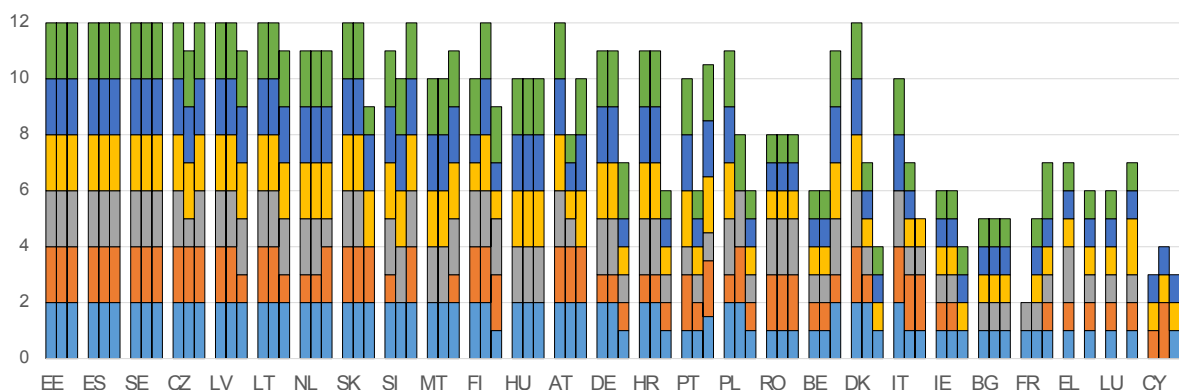
⁸⁹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Digitalizácia justície v Európskej únii Súbor príležitostí [COM(2020) 710] a sprievodný pracovný dokument SWD(2020) 540.

⁹⁰ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

súdnych konaniach a postupoch súvisiacich so súdnymi konaniami, a uvádza sa súčasná situácia v oblasti prípustnosti digitálnych dôkazov.

Obrázok č. .: Procesné pravidlá umožňujúce využívanie digitálnych technológií na súdoch v občianskoprávných/obchodných, správnych a trestných konaniach, 2024 (*)

[zdroj: Európska komisia ⁽⁹¹⁾]

Tri stĺpce pri každom členskom štáte predstavujú procesné pravidlá, ktoré umožňujú používanie digitálnych technológií na súdoch v týchto druhoch konaní (zľava doprava):

1. občianskoprávne/obchodné konania;
2. správne konania;
3. trestné konania.

- Tlmočenie jazyka je možné s použitím technológie diaľkovej komunikácie
- Znalcov možno vypočúť pomocou technológie diaľkovej komunikácie
- Svedkov možno vypočúť pomocou technológie diaľkovej komunikácie
- Ústna časť konania sa môže viesť výlučne prostredníctvom technológie diaľkovej komunikácie
- Prípustnosť dôkazov predložených iba v digitálnom formáte
- Strany/obžalovaní/obete môžu byť vypočutí pomocou technológie diaľkovej komunikácie

(*) Možné maximum: 12 bodov. V prípade každého kritéria sa dva body prideliť, ak je možnosť k dispozícii pri všetkých občianskoprávných/obchodných, správnych a trestných konaniach (pri trestných konaniach bola možnosť vypočutia účastníkov konania rozdelená na žalovaných a obeť). Body sa vydávajú dvoma, ak možnosť nie je k dispozícii pri všetkých konaniach. V prípade členských štátov, ktoré nerozlišujú medzi občianskoprávnymi/obchodnými a správными konaniami, sa za obidve oblasti prideliť rovnaký počet bodov. **EL, LU**: žiadne v súvislosti so správными konaniami.

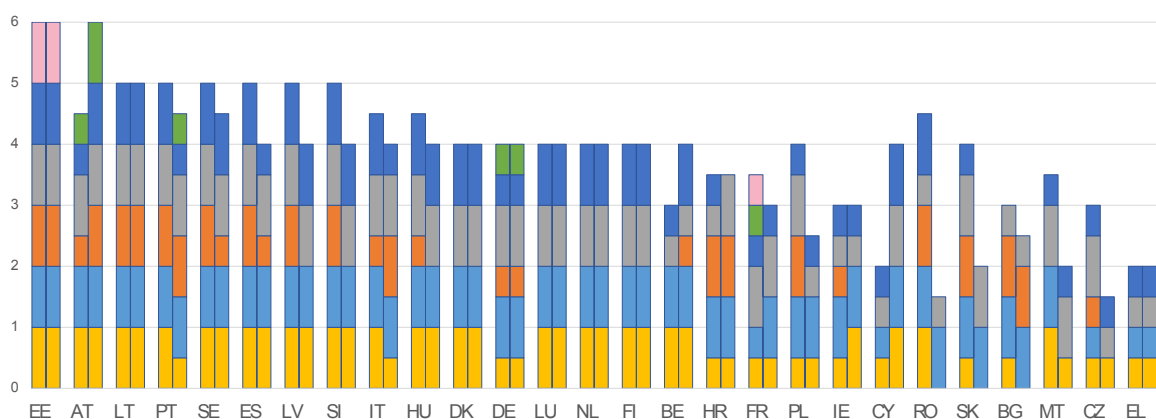
⁹¹ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

– Využívanie digitálnych nástrojov –

Okrem procesných pravidiel týkajúcich sa digitalizácie musia mať sudy a prokuratúry zavedené vhodné nástroje a infraštruktúru na zabezpečovanie komunikácie na diaľku a zabezpečeného vzdialeného prístupu na pracovisko (obrázok č. 42). Takisto je potrebná primeraná infraštruktúra a vybavenie na zabezpečenú elektronickú komunikáciu medzi súdmi/prokuratúrami a odborníkmi pracujúcimi v oblasti práva a inštitúciami (obrázky č. 43 a 44).

IKT vrátane inovačnej technológie zohrávajú významnú úlohu pri podpore práce súdnych orgánov. Tým významne prispievajú k skvalitňovaniu justičných systémov. Dostupnosť najrôznejších digitálnych nástrojov pre sudcov, prokurátorov a zamestnancov súdov môže uľahčovať pracovné procesy, zabezpečovať spravodlivé rozdelenie pracovného zaťaženia a viesť k významnej úspore času.

Obrázok č. .: Využívanie digitálnych technológií na súdoch a prokuratúrach, 2024 (*)
[zdroj: Európska komisia (⁹²)]

Dva stĺpce pri každom členskom štáte predstavujú používanie digitálnych technológií v týchto orgánoch (zľava doprava):

1. sudy

2. prokuratúry

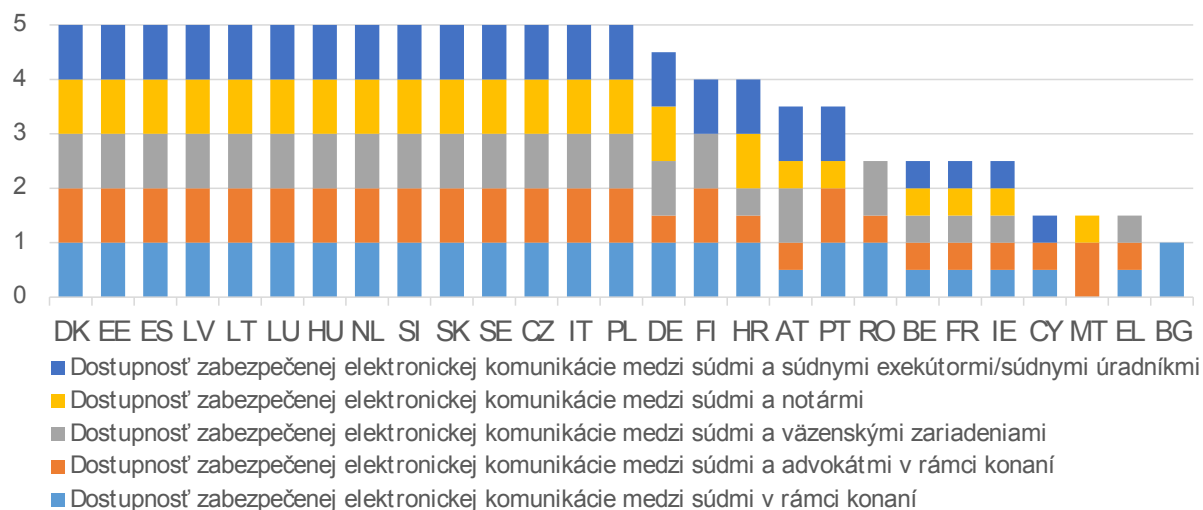
- Používanie technológií distribuovanej databázy transakcií (blockchain)
- Využívanie aplikácií umelej inteligencie v hlavných činnostiach
- Personál môže pracovať bezpečne na diaľku
- Používanie technológií diaľkovej komunikácie, najmä na videokonferencie
- Elektronické pridelenie prípadov s automatickým rozdeľovaním na základe objektívnych kritérií
- Používanie elektronického systému správy prípadov
- Sudcovia/prokurátori môžu pracovať bezpečne na diaľku

(*) Možné maximum: 7 bodov. V prípade každého kritéria sa jeden bod prideliť, ak sudy a prokuratúry využívali danú technológiu, a 0,5 bodu, ak technológiu nevyužívali vždy.

Zabezpečená elektronická komunikácia môže prispieť k skvalitneniu justičných systémov. Možnosť súdov elektronicky komunikovať medzi sebou, ako aj s odborníkmi pracujúcimi v oblasti práva a ďalšími inštitúciami môže uľahčiť procesy a zmierniť potrebu tlačenej komunikácie a fyzickej prítomnosti. Prispieje sa tým k skráteniu predsúdnych činností a súdnych konaní.

⁹² Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

Obrázok č. ..: Súdny nástroj elektronickej komunikácie, 2024 (*) (zdroj: Európska komisia⁽⁹³⁾)

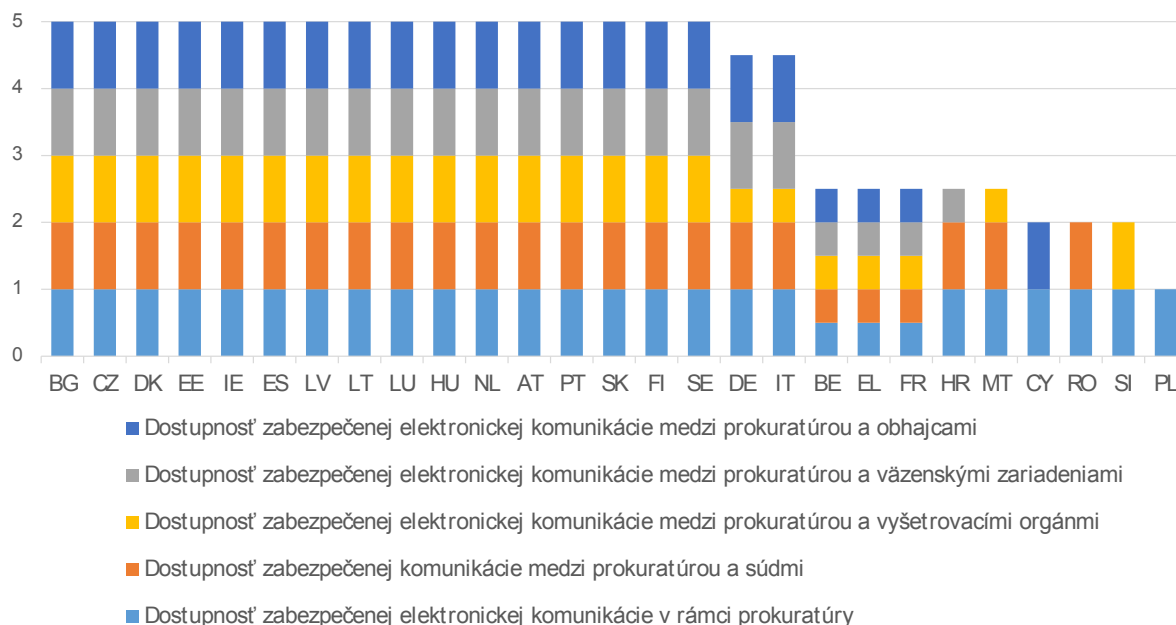

(*) Možné maximum: 5 bodov. V prípade každého kritéria sa jeden bod pridelil, ak majú súdy k dispozícii zabezpečenú elektronickej komunikáciu. 0,5 bodu sa pridelilo, ak táto možnosť nie je k dispozícii vo všetkých konaniach. **FI:** úlohy zverené notárom sa netýkajú súdov. Preto neexistuje žiadny dôvod, aby sa im poskytlo zabezpečené pripojenie.

Prokuratúry predstavujú základný predpoklad fungovania systému trestnej justície. Prístup k zabezpečenému kanálu elektronickej komunikácie by im mohol uľahčiť prácu, a tak skvalitniť súdne konania. Možnosť zabezpečenej elektronickej komunikácie medzi prokuratúrami a vyšetrovacími orgánmi, obhajcami a súdmi by umožnila rýchlejšiu a efektívnejšiu prípravu konaní pred súdom.

⁹³ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

Obrázok č. .: Prokuratúra: nástroje elektronickej komunikácie, 2024 (*) (zdroj: Európska komisia ⁹⁴)

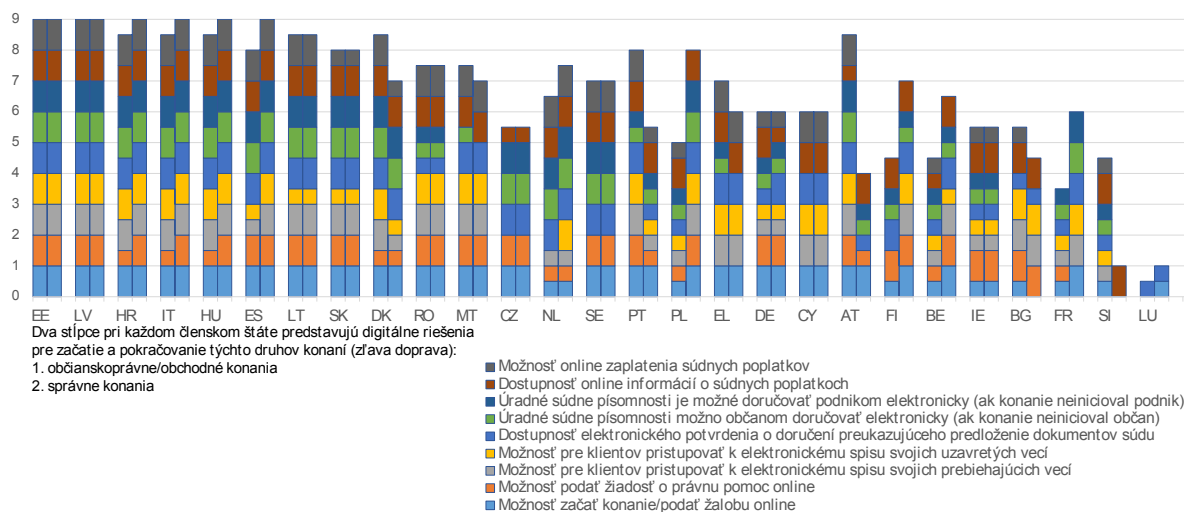
(*) Možné maximum: 5 bodov. V prípade každého kritéria sa jeden bod prideliť, ak majú prokuratúry k dispozícii zabezpečenú elektronickej komunikáciu. 0,5 bodu sa prideliť, ak táto možnosť nie je k dispozícii vo všetkých konaniach. Dostupnosť nástrojov elektronickej komunikácie pre prokuratúry zahŕňa aj komunikáciu s advokátmi, ktorí sú zamestnancami prokuratúry.

– Online prístup k súdom –

Schopnosť vykonať konkrétne kroky súdneho postupu elektronickej je dôležitým aspektom kvality justičných systémov. Elektronickej podávanie žalôb, ako aj možnosť sledovať a urýchliť konania online alebo doručovať dokumenty elektronickej môžu výrazne uľahčiť prístup občanov aj podnikov (alebo ich právnych zástupcov) k spravodlivosti a obmedziť zdržania aj náklady. Dostupnosť takýchto digitálnych verejných služieb by pomohla posunúť súdy o ďalší krok bližšie k občanom aj podnikom, čím by sa zvýšila dôvera v justičný systém.

⁹⁴ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

Obrázok č. : Digitálne riešenia na začatie a sledovanie občianskoprávných/obchodných a správnych konaní, 2024 (*) [zdroj: Európska komisia (⁹⁵)]

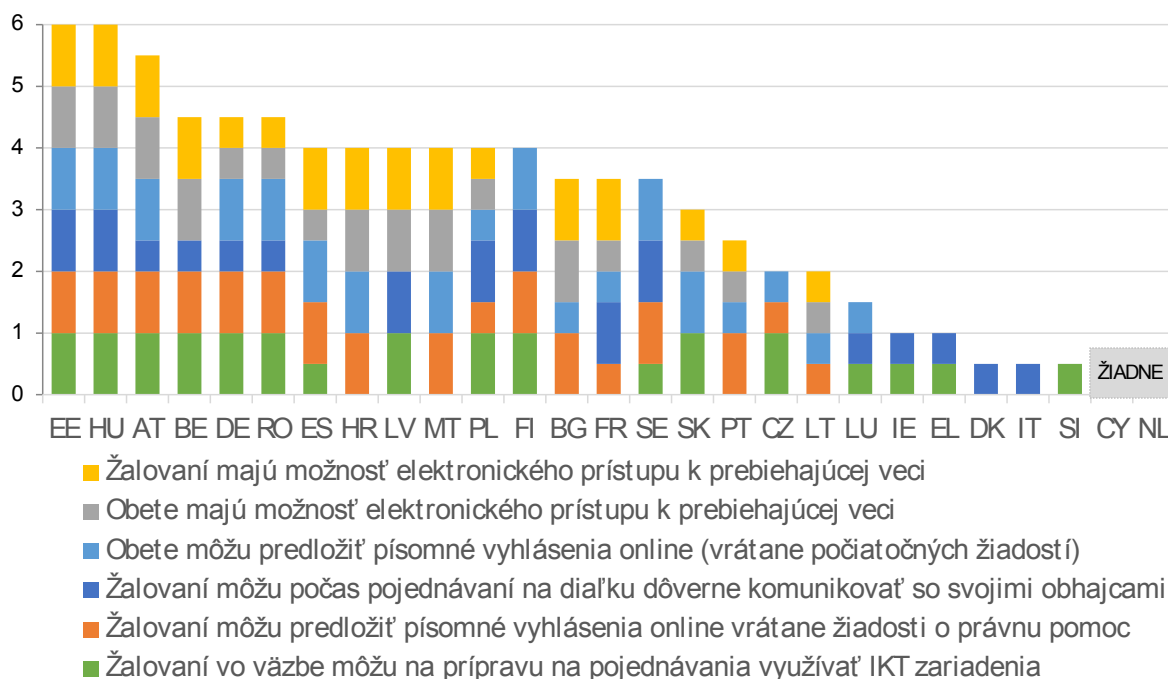

(*) Možné maximum: 9 bodov. V prípade každého kritéria sa jeden bod pridelil, ak je možnosť k dispozícii pri všetkých občianskoprávných/obchodných a správnych konaniach. 0,5 bodu sa pridelilo, ak táto možnosť nie je k dispozícii vo všetkých konaniach. V prípade členských štátov, ktoré nerozlišujú medzi občianskoprávnymi/obchodnými a správными konaniami, sa za obidve oblasti pridelil rovnaký počet bodov.

Využívanie digitálnych nástrojov pri uskutočňovaní a sledovaní súdnych konaní v trestných veciach môže prispieť aj k dodržiavaniu práv obetí a žalovaných. Digitálne riešenia môžu napríklad umožniť dôvernú komunikáciu na diaľku medzi žalovanými a ich advokátmi, umožniť zaisteným žalovaným pripraviť sa na pojednávanie a prispieť k tomu, aby sa zabránilo druhotnej viktimizácii obetí trestných činov.

⁹⁵ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

Obrázok č. : Digitálne riešenia na uskutočňovanie a sledovanie súdnych konaní v trestných veciach, 2024 (*) [zdroj: Európska komisia ⁽⁹⁶⁾]

(*) Možné maximum: 6 bodov. V prípade každého kritéria sa jeden bod prideliť, ak je možnosť k dispozícii pri všetkých trestných konaniach. 0,5 bodu sa prideliť, ak táto možnosť nie je k dispozícii vo všetkých konaniach.

– Prístup k rozsudkom –

Zabezpečením online prístupu k rozsudkom sa zvyšuje transparentnosť justičných systémov, pomáha občanom a podnikom pochopiť svoje práva a môže sa prispievať ku konzistentnosti judikatúry. Primerané mechanizmy zverejňovania súdnych rozhodnutí online sú základným predpokladom vytvorenia ľahko použiteľných vyhľadávacích prostriedkov ⁽⁹⁷⁾, ktoré uľahčujú prístup k judikatúre odborníkom pracujúcim v oblasti práva aj širokej verejnosti, vrátane osôb so zdravotným postihnutím. Bezproblémový prístup k judikatúre a jej jednoduché opakované použitie uľahčuje využívanie algoritmov v justičnom systéme, čím umožňuje inovačné aplikácie právnických technológií („legal tech“), ktoré využívajú aplikujúci odborníci.

Pri zverejňovaní súdnych rozhodnutí online treba vyvážiť rôzne záujmy, a to v medziach stanovených v právnych a politických rámcoch. Na spracovanie osobných údajov súdmi sa v plnej miere uplatňuje všeobecné nariadenie o ochrane údajov ⁽⁹⁸⁾. Pri posudzovaní toho, ktoré údaje sa majú zverejniť, je potrebné dosiahnuť spravodlivú rovnováhu medzi právom na ochranu údajov a povinnosťou zverejňovať súdne rozhodnutia s cieľom zabezpečiť transparentnosť justičného systému. Platí to najmä vtedy, ak sa zverejnenie týchto údajov odôvodňuje prevažujúcim verejným záujmom. V právnych predpisoch alebo praxi mnohých krajín sa vyžaduje, aby boli súdne rozhodnutia pred zverejnením systematicky alebo na

⁹⁶ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

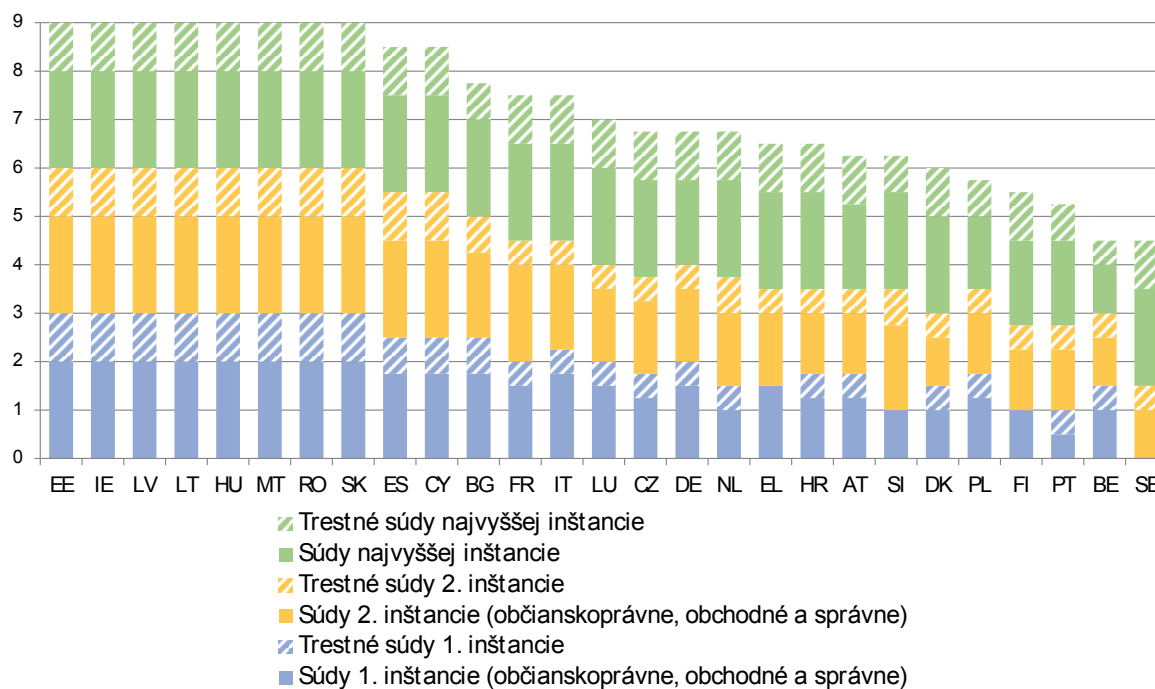
⁹⁷ Pozri Príručku najlepších postupov pre riadenie najvyšších súdov v rámci projektu s názvom Najvyššie súdy ako záruka účinnosti justičných systémov, s. 29.

⁹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

vyžiadanie anonymizované alebo pseudonymizované (⁹⁹). Na údaje súdnych orgánov sa vzťahuje aj právny predpis EÚ o otvorených dátach a opakovanom použití informácií verejného sektora (¹⁰⁰).

Dostupnosť súdnych rozhodnutí v strojovo čitateľnom formáte (¹⁰¹), ako je znázornené na obrázku č. 47, uľahčuje využívanie algoritmov v justičnom systéme (¹⁰²).

Obrázok č. .: Online prístup širokej verejnosti k zverejneným rozsudkom, 2023 (*)
(v občianskoprávných/obchodných, správnych a trestných konaniach na súdoch všetkých inštancií) [zdroj: Európska komisia (¹⁰³)]

(*) Možné maximum: 9 bodov. Za každú inštanciu súdu sa udelil jeden bod, ak boli dostupné všetky rozsudky v občianskoprávných/obchodných, správnych a trestných konaniach, 0,75 bodu, ak bola dostupná väčšina rozsudkov (dostupných viac než 50 %) a 0,5 bodu, ak boli dostupné len niektoré rozsudky (dostupných menej než 50 %). V prípade členských štátov s dvojstupňovým systémom súdov sa body prideliť za tri stupne, pričom odzrkadľujú príslušnú vyššiu neexistujúcu inštanciu. V prípade členských štátov, ktoré nerozlišujú medzi týmito dvoma oblasťami práva (občianskoprávne/obchodné a správne konania), sa za obidve oblasti prideliť rovnaký počet bodov. **BE**: v občianskoprávných a trestných konaniach rozhoduje o zverejnení svojich rozsudkov každý súd samostatne; **DE**: o online dostupnosti rozsudkov prvej inštancie rozhoduje každá spolková krajina samostatne; **AT**: v prvej a druhej inštancii rozhodujú o tom, ktoré rozsudky majú byť zverejnené, sudcovia. Rozhodnutia Najvyššieho súdu, ktorými sa zamietá odvolanie bez podrobného odôvodnenia,

⁹⁹ Anonymizácia/pseudonymizácia je účinnejšia, ak sa pri nej využíva algoritmus. Keďže však algoritmy nedokážu pochopiť súvislosti, je potrebný dohľad vykonávaný človekom.

¹⁰⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora (Ú. v. EÚ L 345, 31.12.2003, s. 90) a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1024 z 20. júna 2019 o otvorených dátach a opakovanom použití informácií verejného sektora (Ú. v. EÚ L 172, 26.6.2019, s. 56).

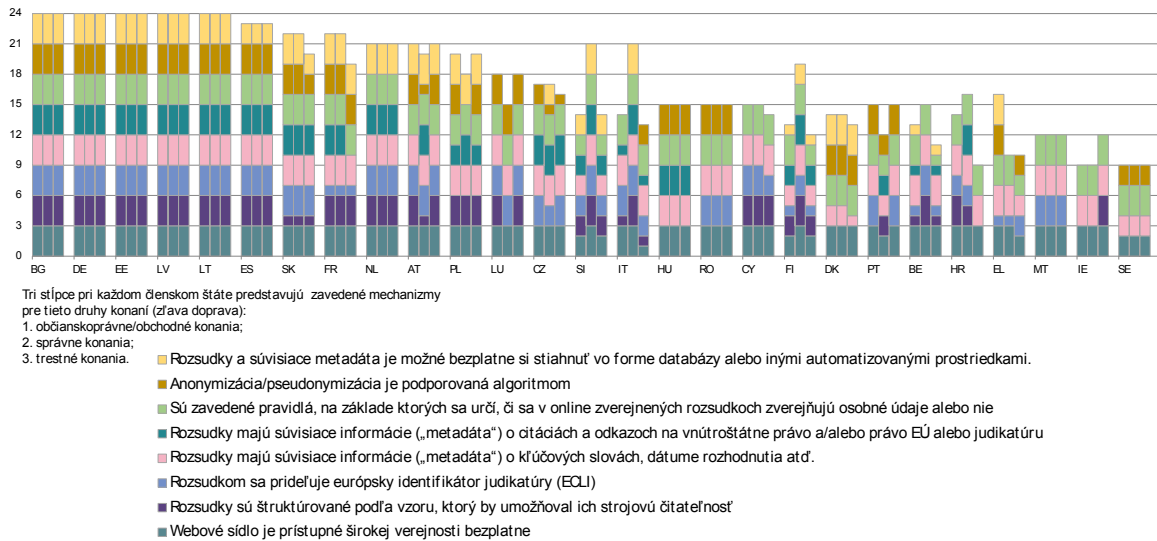
¹⁰¹ Rozsudky modelované podľa noriem (napr. Akoma Ntoso) a s nimi súvisiace metaúdaje sa dajú bezplatne stiahnuť vo forme databázy alebo inými automatickými prostriedkami (napr. cez aplikačné programovacie rozhranie).

¹⁰² Pozri aj oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európska dátová stratégia [COM(2020) 66 final]; Bielu knihu Komisie o umelej inteligencii – európsky prístup k excelentnosti a dôvere [COM(2020) 65 final]; a závery Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o najlepších postupoch týkajúcich sa zverejňovania súdnych rozhodnutí online (Ú. v. EÚ C 362, 8.10.2018, s. 2).

¹⁰³ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

sa nezverejňujú. Rozhodnutia najvyššieho správneho súdu vydané jedným sudcom sa zverejňujú vtedy, ak o ich zverejnení rozhodne daný sudca. Ďalej sa nezverejňujú rozhodnutia, ktoré obsahujú len právne otázky, v prípade ktorých už existuje ustálená judikatúra najvyššieho správneho súdu, a jednoduché rozhodnutia týkajúce sa zastavenia trestného stíhania; **NL**: sudy rozhodujú o zverejnení podľa zverejnených kritérií; **PT**: o zverejnení rozhoduje komisia v rámci súdu; **SI**: nezverejňujú sa procedurálne rozhodnutia, ktoré majú len malý alebo žiadny význam pre judikatúru. Z rozhodnutí vo veciach, ktoré majú rovnaký predmet (napr. hromadné veci), sa zverejňuje len hlavné rozhodnutie (spolu so zoznamom spisov s rovnakým obsahom). O tom, ktoré rozsudky sa môžu zverejniť, rozhodujú jednotlivé sudy vyššej inštancie; **SK**: nezverejňujú sa rozhodnutia týkajúce sa viacerých druhov občianskoprávných konaní, ako je dedičské konanie alebo určenie otcovstva; **FI**: o tom, ktoré rozsudky sa zverejňujú, rozhodujú sudy.

Obrázok č. .: Mechanizmy prípravy strojovo čitateľných súdnych rozhodnutí, 2024 (*)
(v občianskoprávných/obchodných, správnych a trestných konaniach na súdoch všetkých inštancií) [zdroj: Európska komisia (¹⁰⁴)]

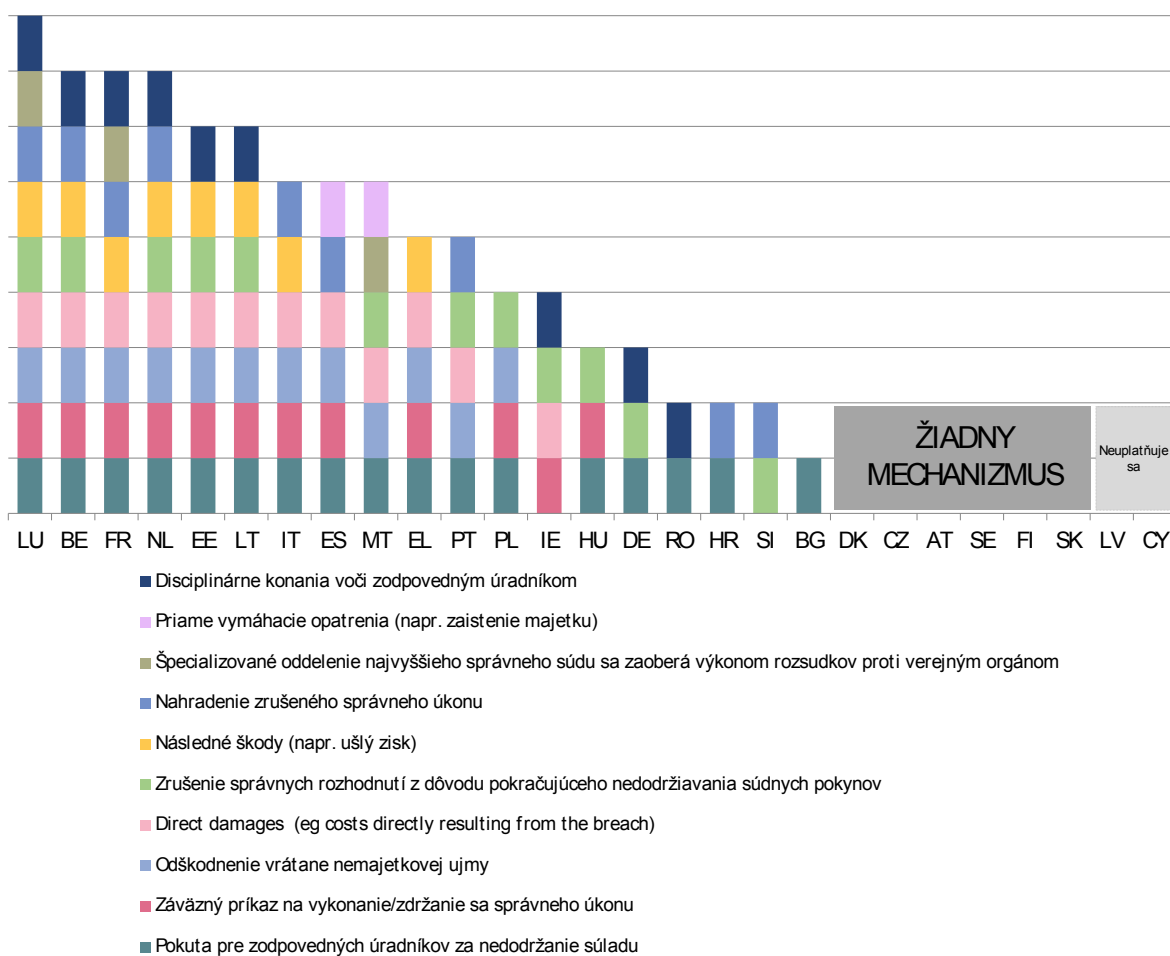
(*) Možné maximum: 24 bodov podľa druhu veci. Za každú z troch inštancií (prvú, druhú, poslednú) sa udeľuje jeden bod, ak sú prístupné všetky súdne rozhodnutia. Ak sú v konkrétnej inštancii prístupné len niektoré súdne rozhodnutia, udeľuje sa len pol bodu. V prípade členských štátov s dvojstupňovým systémom súdov sa body pridelili za tri stupne, pričom odzrkadľujú príslušnú vyššiu neexistujúcu inštanciu. V prípade členských štátov, ktoré nerozlišujú medzi správnyymi a občianskoprávnymi/obchodnými konaniami, sa za obidve oblasti práva pridelil rovnaký počet bodov. **ES**: využívanie databázy Generálnou radou súdnej moci (CGPJ) na komerčné účely alebo hromadné sťahovanie informácií nie je povolené. Opakované použitie týchto informácií na vypracovanie databáz alebo na komerčné účely sa musí uskutočňovať na základe postupov a podmienok stanovených CGPJ prostredníctvom jej centra súdnej dokumentácie; **IE**: rozsudky sa anonymizujú v rodinnom práve, pri starostlivosti o deti a v iných oblastiach vtedy, ak sa to vyžaduje zákonom alebo ak sudca nariadi, aby sa nezverejnili totožnosť účastníkov konania alebo osôb.

¹⁰⁴ Údaje za rok 2024 získané v spolupráci so skupinou kontaktných osôb pre vnútroštátne justičné systémy.

– Vykonávanie rozsudkov –

V ústavnom štáte musia verejné inštitúcie dodržiavať rozsudky a včas ich vykonať. Účinné vykonávanie záväzných súdnych rozhodnutí má takisto zásadný význam pre dôveru verejnosti v nezávislosť a autoritu súdnictva (¹⁰⁵). Na obrázku 49 sa po prvýkrát uvádzajú mechanizmy prijaté na pomoc pri vykonávaní rozsudkov najvyššími správnymi súdmi. Na tomto obrázku je znázornené, aké mechanizmy sa prijali v jednotlivých členských štátoch, ale neposudzuje sa, do akej miery sú účinné alebo ako často sa používajú v praxi.

Obrázok č. .: Súdne mechanizmy prijaté na zabezpečenie vykonávania rozsudkov správnych súdov, 2024 (*) [zdroj: Európska komisia a ACA – Europe (¹⁰⁶)]

¹⁰⁵ Stanovisko CCJE č. 13 (2010) o úlohe sudcov pri vykonávaní súdnych rozhodnutí.

¹⁰⁶ Údaje za rok 2024 sú získané prostredníctvom dotazníkov určených členom rady ACA – Europe.

2.2.4. Závěry týkající se kvality justičních systémů

Lahký přístup, dostatočné zdroje, účinné hodnotiace nástroje, ako aj digitalizácia prispievajú k vysokej kvalite justičných systémov. Od účinného justičného systému očakáva verejnosť a podniky vysokokvalitné rozhodnutia. V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 je uvedená komparatívna analýza týchto faktorov.

Prístupnosť

V porovnávacom prehľade za rok 2025 sa znovu skúma množstvo prvkov, ktoré prispievajú k ústretovosti justičného systému voči ľuďom:

- 1) **Dostupnosť právnej pomoci a úroveň súdnych poplatkov** majú významný vplyv na prístup k spravodlivosti, najmä pre chudobných ľudí alebo ľudí ohrozených chudobou. Z obrázku č. 23 vyplýva, že v troch členských štátoch sa ľuďom, ktorých príjem je nižší ako hranica chudoby podľa Eurostatu, právna pomoc nemôže poskytnúť. Úroveň súdnych poplatkov (obrázok č. 24) zostala od roku 2016 v podstate nezmenená, hoci v štyroch členských štátoch bola úroveň súdnych poplatkov vyššia než v roku 2023, najmä v prípade nízkej hodnoty sporu. Bremenno súdnych poplatkov je naďalej proporčne vyššie v prípade nízkej hodnoty sporu. Ťažkosti pri žiadaní o právnu pomoc by mohli v kombinácii s vysokými súdnymi poplatkami v troch členských štátoch chudobných ľudí odrádzať od toho, aby získali prístup k spravodlivosti. V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa po druhýkrát uvádza **sadzba právnej pomoci vyplatená obhajcom v trestnom konaní** v konkrétnej trestnej veci, z ktorej vyplýva, že medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely, pokiaľ ide o sumy vyplácané právnikom zo štátneho rozpočtu (obrázok č. 25)
- 2) V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa ďalej analyzujú spôsoby, ktorými členské štáty propagujú dobrovoľné využívanie **metód alternatívneho riešenia sporov (ARS)** (obrázok č. 26) vrátane možnosti využívania digitálnych technológií. V roku 2024 sa celkové úsilie o podporu zvýšilo, pričom šesť členských štátov oznámilo viac prostriedkov podpory, najmä pokiaľ ide o metódy alternatívneho riešenia sporov pri spotrebiteľských sporoch. Počet spôsobov používaných na podporu metód alternatívneho riešenia sporov je v prípade administratívnych sporov v porovnaní s inými spormi stále nižší, no od roku 2023 sa takisto zvýšil.
- 3) V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa znovu hodnotia osobitné opatrenia na zabezpečenie **prístupu osôb ohrozených diskrimináciou a starších osôb k spravodlivosti**. Z obrázku 27 je zrejmé, že 18 členských štátov prijalo kroky na zvýšenie informovanosti osôb ohrozených diskrimináciou o tom, kde môžu získať právne informácie a pomoc. V 16 členských štátoch sa prijali kroky na zvýšenie dostupnosti právnej pomoci pre staršie osoby a v 17 členských štátoch majú mimovládne organizácie alebo subjekty pre rovnaké zaobchádzanie právo začať súdne konania alebo sa na nich zúčastniť v mene alebo ako podpora jednej alebo viacerých obetí. V 20 členských štátoch sú prijaté riešenia na pomoc starším osobám pri účasti na súdnych konaniach vrátane doručovania súdnych písomností poštou.
- 4) V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa po druhýkrát uvádzajú **osobitné vybrané opatrenia týkajúce sa žalôb v zastúpení**, ktorými sa chránia kolektívne záujmy spotrebiteľov. Z obrázku č. 28 vyplýva, že aspoň jedno takéto opatrenie má zavedených 23 členských štátov. Spomedzi vybraných opatrení sú najrozšírenejšie osobitné opatrenia na informovanie spotrebiteľov o žalobách a výsledkoch a opatreniach na odbornú prípravu sudcov v oblasti účinného riadenia žalôb

v zastúpení, pričom sú zavedené v 12 členských štátoch.

- 5) Na obrázku č. 29 vidno, že všetky členské štáty majú zavedené určité **osobitné opatrenia pre súdnictvo a konania zohľadňujúce potreby detí, pokiaľ ide o občianskoprávne aj trestné konania/konania v rámci súdnictva pre mladistvých**. Jedenásť členských štátov má zavedených všetkých deväť monitorovaných osobitných opatrení, napríklad vrátane webových sídiel špeciálne navrhnutých tak, aby zohľadňovali potreby detí, a liniek pomoci, na ktorých sa poskytujú informácie o justičnom systéme alebo o zavedených opatreniach na oddelené držanie detí od dospelých, ak sú zbavené slobody. Vo všetkých členských štátoch je súkromie a osobné údaje detí, ktoré sú účastníkmi súdnych alebo mimosúdnych konaní, chránené v súlade s vnútroštátnym právom. Okrem toho majú všetky členské štáty k dispozícii voči deťom ústretové špecializované vybavenie/miestnosti na vypočúvanie, ktoré slúžia na vypočúvanie detí. Z mapovania **osobitných opatrení v prípade detí, ktoré sú zapojené do trestného konania ako obeť alebo podozriví, prípadne ako obvinené osoby** (obrázok 30) napríklad vyplýva, že 26 členských štátov poskytuje informácie o právach obeť alebo podozrivého spôsobom vhodným pre deti a v 15 členských štátoch sa akékoľvek odňatie slobody dieťaťa používa ako krajné opatrenie a na čo najkratší čas.
- 6) Na obrázku č. 31 vidno, že všetky členské štáty majú zavedené určité **osobitné opatrenia pre obeť trestných činov**. Väčšina členských štátov má zavedenú väčšinu sledovaných osobitných opatrení napríklad vrátane poskytovania finančnej pomoci v prípadoch, keď páchateľ nezaplatí priznané odškodnenie, alebo možnosti obeť požiadať o preskúmanie rozhodnutí o poskytnutí ochranného opatrenia alebo tlmočenia či prekladu. V prípade porušenia svojich práv v rámci trestného konania majú obeť vo väčšine členských štátov právo na ochranné opatrenia, právnu pomoc alebo právo byť vypočutý. Z obrázku 32 vyplýva, že všetky členské štáty majú zavedené určité **osobitné opatrenia pre obeť násilia na ženách/domáceho násilia**. Takmer vo všetkých členských štátoch sú zavedené opatrenia na ochranu práv a záujmov obeť a svedkov a na zabezpečenie toho, aby sa v prípade potreby zabránilo kontaktu medzi obeťami a páchateľmi. Takmer vo všetkých členských štátoch môžu mimovládne organizácie a/alebo subjekty pre rovnaké zaobchádzanie pomáhať obeťam alebo ich podporovať.

Zdroje

Vysoká kvalita justičných systémov v členských štátoch závisí od dostatočných finančných a ľudských zdrojov. Vyžaduje si to primerané investície do fyzickej a technickej infraštruktúry, počítačnú a priebežnú odbornú prípravu a rôznorodosť sudcov vrátane vyváženého zastúpenia mužov a žien. Z porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície za rok 2025 vyplýva nasledujúce:

- 7) Pokiaľ ide o **finančné zdroje**, celkové výdavky verejnej správy na súdy sa v roku 2023 vo všetkých členských štátoch zvýšili, ak zohľadníme počet obyvateľov, zatiaľ čo v porovnaní s HDP sa v 6 členských štátoch znížili. Z uvedeného porovnávacieho prehľadu naďalej vyplývajú významné rozdiely medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o úroveň výdavkov na obyvateľa, ako aj v percentuálnom vyjadrení HDP (obrázky č. 33 a 34).
- 8) Porovnávaci prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2025 naďalej skúma situáciu v členských štátoch, pokiaľ ide o platy v justičnom systéme. Tretíkrát sa v ňom uvádza pomer ročných **platov sudcov a prokurátorov** k priemernému ročnému platu v krajine (obrázok č. 35). Druhýkrát sa v ňom takisto uvádza **pomer ročných platov odborného personálu v oblasti súdnictva a prokuratúry** k priemernému ročnému platu v krajine (obrázok

č. 36). Z oboch obrázkov vyplývajú výrazné rozdiely medzi členskými štátmi. Okrem toho na obrázku č. 36 je znázornené, že v 16 členských štátoch dostáva odborný personál v oblasti súdnictva na začiatku kariéry nižší ako národný priemerný plat. V 13 členských štátoch platí to isté aj pre odborný personál v oblasti prokuratúry.

- 9) **Ženy** stále v 19 členských štátoch tvoria menej ako 50 % sudcov na najvyšších súdoch (obrázok č. 38), zatiaľ čo v ôsmich členských štátoch tvoria ženy najmenej polovicu sudcov na najvyšších súdoch. Údaje za trojročné obdobie od roku 2021 do roku 2024 ukazujú rozdielne úrovne a trendy medzi členskými štátmi.

Digitalizácia

Od roku 2021 obsahuje porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície rozsiahly oddiel, v ktorom sa podrobne skúmajú aspekty súvisiace s digitalizáciou justície. Hoci členské štáty už v rôznych kontextoch a v rôznej miere využívajú digitálne riešenia, existuje významný priestor na zlepšenie.

- 10) Všetkých 27 členských štátov poskytuje niektoré **online informácie o svojom justičnom systéme** vrátane webových sídel so zrozumiteľnými informáciami o tom, ako získať prístup k právnej pomoci, o súdnych poplatkoch a kritériách oprávnenosti na ich zníženie (obrázok č. 40). Situácia je v porovnaní s minulým rokom stabilná, medzi členskými štátmi však stále existujú určité rozdiely, pokiaľ ide o informácie a mieru, v akej reagujú na potreby ľudí. Napríklad 11 členských štátov poskytuje širokej verejnosti vzdelávanie o vymáhateľných právach prostredníctvom online interaktívnych vzdelávacích nástrojov. 26 členských štátov poskytuje jasne viditeľné a zrozumiteľné informácie o právnej pomoci.
- 11) Šesť členských štátov má zavedené **procesné pravidlá týkajúce sa digitalizácie** (obrázok č. 41), ktoré plne alebo z väčšej časti umožňujú využívanie komunikácie na diaľku a prípustnosť dôkazov predkladaných iba v digitálnom formáte. V 23 členských štátoch je to možné iba v obmedzenom počte situácií. Od roku 2020 sa však v tejto súvislosti celkovo dosiahol stabilný pokrok.
- 12) Na obrázku č. 42 sa znázorňuje **využívanie digitálnych technológií na súdoch a prokuratúrach**. Vyplýva z neho, že členské štáty nevyužívajú v plnej miere možnosti, ktoré im poskytujú ich procesné pravidlá (pozri obrázok č. 41). Súdny členských štátov, prokurátori a zamestnanci súdov už majú k dispozícii rôzne digitálne nástroje, ako sú systémy správy vecí, videokonferenčné systémy a režimy telepráce. Ešte by však bolo možné dosiahnuť ďalší pokrok v elektronických systémoch pridelovania vecí s automatickým pridelovaním na základe objektívnych kritérií.
- 13) Súdny vo všetkých členských štátoch majú k dispozícii určité **zabezpečené elektronické nástroje na komunikáciu**, hoci len 14 členských štátov má takéto nástroje pre všetky monitorované typy komunikácie a pre všetky veci (obrázok č. 43). Päť členských štátov stále nemá nástroje na digitálnu komunikáciu s notármi, zariadeniami určenými na zaistenie alebo súdnymi exekútormi/súdnymi úradníkmi. Všetky členské štáty takisto v rámci prokuratúr poskytujú zabezpečenú elektronickú komunikáciu (obrázok č. 44). Všetky členské štáty okrem jedného poskytujú zabezpečenú elektronickú komunikáciu medzi prokuratúrami a súdmi. Päť členských štátov stále nemá nástroje na elektronickú komunikáciu medzi prokuratúrami a obhajcami.
- 14) Pri občianskoprávných/obchodných a správnych konaniach poskytuje 24 členských štátov jednotlivcom a podnikom (alebo ich právnym zástupcom) **online prístup k prebiehajúcim alebo uzavretým veciam** (obrázok č. 45), hoci v rôznej miere. Pokiaľ

ide o digitálne riešenia na vedenie a sledovanie súdnych konaní v trestných veciach, z obrázku č. 46 je zrejmé, že v 18 členských štátoch môžu obeť čiastočne alebo úplne predkladať písomné vyhlásenia online. V 11 členských štátoch nemajú žalovaní a obeť možnosť sledovať alebo riešiť svoju vec v elektronickej forme.

- 15) **Online prístup k rozsudkom súdu** (obrázok č. 47) zostal v porovnaní s minulým rokom stabilný. Na internete sa sprístupňujú najmä rozsudky najvyšších inšancií.
- 16) Podobne ako v predchádzajúcich rokoch sa v porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 analyzujú **mechanizmy prípravy strojovo čitateľných súdnych rozhodnutí** (obrázok č. 48). Všetky členské štáty majú zavedené aspoň určité mechanizmy pre občianskoprávne/obchodné, správne a trestné konania, hoci medzi nimi existujú značné rozdiely. Vo všeobecnosti existuje tendencia zaviesť viac mechanizmov, najmä pokiaľ ide o bezplatné sťahovanie rozsudkov (databázy a iné automatizované riešenia), modelovanie rozsudkov tak, aby boli strojovo čitateľné, alebo anonymizáciu/pseudonymizáciu rozsudkov pomocou algoritmov. V roku 2023 oznámilo deväť členských štátov zlepšenie v porovnaní s predchádzajúcim rokom, zatiaľ čo situácia v desiatich členských štátoch zostala nezmenená. Justičné systémy s mechanizmami na modelovanie rozsudkov podľa noriem pre strojovú čitateľnosť majú podľa všetkého potenciál dosahovať v budúcnosti lepšie výsledky.
- 17) V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2025 sa po prvýkrát uvádzajú údaje o **mechanizmoch na vykonávanie správnych rozsudkov** (obrázok 49) na úrovni najvyšších správnych jurisdikcií. Väčšina členských štátov (17) má zavedený nejaký mechanizmus na vykonávanie rozhodnutí a v 16 členských štátoch sú najvyššie správne sudy oprávnené ukladať sankcie za nevykonanie svojich rozsudkov. Priame vykonávacie opatrenia, ako je zaistenie majetku, sú k dispozícii len v dvoch členských štátoch.

2.3. Nezávislosť justičných systémov

Nezávislosť súdnictva, ktorá je nevyhnutným predpokladom rozhodovania súdov, je jednou z požiadaviek práva EÚ, ktorá vychádza zo zásady účinnej súdnej ochrany uvedenej v článku 19 ZEÚ a z práva na účinný prostriedok nápravy pred súdom, ktoré je zakotvené v článku 47 Charty základných práv Európskej únie (¹⁰⁷). Nezávislosť súdnictva predpokladá tieto aspekty:

a) **vonkajšia nezávislosť**, keď príslušný orgán vykonáva svoje funkcie autonómne bez akýchkoľvek hierarchických prekážok alebo podriadenosti inému orgánu a bez prijímania akýchkoľvek príkazov alebo pokynov z iného zdroja, čiže je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakom, ktorý by mohol negatívne ovplyvňovať nezávislý úsudok členov orgánu a ich rozhodnutia, a

b) **vnútorná nezávislosť a nestrannosť**, keď sa pri konaní v predmetnej veci dodržiava rovnaký odstup od účastníkov konania a ich konkrétnych záujmov (¹⁰⁸) a keď sú jednotliví sudcovia chránení pred neprímeraným vnútorným tlakom v rámci súdnictva (¹⁰⁹).

Nezávislosť súdnictva je kľúčová pre zaručenie ochrany všetkých práv jednotlivcov podľa práva EÚ a zabezpečenie spoločných hodnôt členských štátov, ktoré sú stanovené v článku 2 ZEÚ, najmä hodnoty právneho štátu (¹¹⁰). Zachovanie právneho poriadku EÚ je mimoriadne dôležité pre všetkých ľudí aj podniky, ktorých práva a slobody sú chránené právom EÚ.

Vysoká miera vnímanej nezávislosti súdnictva má zásadný význam pre dôveru, ktorú musí súdnictvo v spoločnosti riadenej zásadami právneho štátu vyvolávať v občanoch. Prispieva aj k podnikateľskému prostrediu priaznivému pre rast, pretože vnímanie nedostatku nezávislosti

¹⁰⁷ Pozri <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=SK>.

¹⁰⁸ Súdny dvor, rozsudok zo 6. marca 2025, D. K. a i./Prokuratura Rejonowa (Vylúčenie sudcu z rozhodovania o veciach), spojené veci C-647/21 a C-648/21, ECLI:EU:C:2025:143; rozsudok z 25. februára 2025 (veľká komora) XL a i. (Platy sudcov), spojené veci C-146/23 a C-374/23, ECLI:EU:C:2025:109; rozsudok zo 14. novembra 2024, S. S.A./C. sp. z o.o. (Prídeľovanie vecí) C-197/23, ECLI:EU:C:2024:956; rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99; rozsudok zo 16. novembra 2021, Trestné konania proti WB a i., spojené veci C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931; rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ž., C-487/19, EU:C:2021:798. rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko, C-791/19, EU:C:2021:366; rozsudok z 2. marca 2021, AB, C-824/18, EU:C:2021:153; rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i., C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, body 121 a 122; rozsudok z 5. novembra 2019, Komisia/Poľsko, C-192/18, EU:C:2019:924; rozsudok z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko, C-619/18, EU:C:2019:531, body 73 a 74; rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C- 64/16, ECLI:EU:C:2018:117, bod 44; rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality, C- 216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 65.

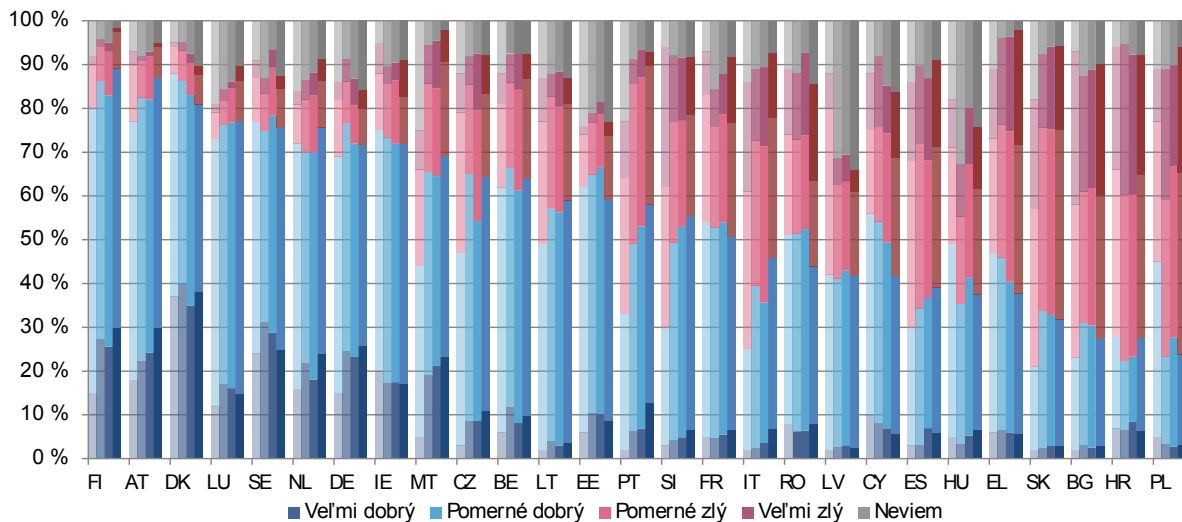
¹⁰⁹ Súdny dvor, rozsudok z 11. júla 2024 (veľká komora), Hann-Invest, C-554/21 a C-622/21, EU:C:2024:594. Najvyššie súdy ako súdy poslednej inštancie a vyššie/odvolacie súdy vo všeobecnosti sú nevyhnutne dôležité na zabezpečenie jednotného uplatňovania práva v členských štátoch. Hierarchická organizácia súdnictva by však nemala narušiť nezávislosť jednotlivca [odporúčanie CM/Rec(2010) 12, odsek 22]. Vyššie súdy by nemali adresovať sudcom pokyny týkajúce sa spôsobu, akým by mali rozhodovať v jednotlivých veciach s výnimkou vnútroštátnych predbežných rozhodnutí alebo pri rozhodovaní o prostriedkoch nápravy podľa zákona [odporúčanie CM/Rec(2010) 12, odsek 23]. Podľa Benátskej komisie by hierarchická organizácia súdnictva v zmysle podriadenosti sudcov vyšším inštanciam v ich súdnej rozhodovacej činnosti bola jasným porušením zásady vnútornej nezávislosti (Benátska komisia, Správa o nezávislosti systému súdnictva, časť I: nezávislosť súdov, štúdia č. 494/2008, 16. marca 2010, CDL-AD(2010) 004, odseky 68 – 72). Každý postup zjednotenia judikatúry musí byť v súlade so základnými zásadami del'by moci a aj po takomto rozhodnutí vyššieho/Najvyššieho súdu musia mať všetky súdy a sudcovia naďalej právomoc posudzovať svoje veci nezávisle a nestranne a odlišovať nové veci od výkladu, ktorý predtým zjednotil vyšší/najvyšší súd (porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície z roku 2022, s. 45).

¹¹⁰ Súdny dvor, rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, bod 354 a citovaný judikatúru.

môže odrádzať od investovania. Porovnávací prehľad obsahuje ukazovatele nezávislosti súdnictva týkajúce sa účinnosti ochrany investícií. Okrem ukazovateľov vnímanej nezávislosti súdnictva z rôznych zdrojov sú v porovnávacom prehľade uvedené ukazovatele spôsobu organizácie justičných systémov na ochranu nezávislosti súdnictva v určitých typoch situácií, keď by mohla byť ohrozená nezávislosť. Vychádza z príspevkov Európskej siete súdnych rád (ENCJ), Siete predsedov najvyšších súdov EÚ (NPSJC) a siete generálnych prokurátorov alebo rovnocenných inštitúcií pri najvyšších súdoch členských štátov Európskej únie (sieť NADAL).

2.3.1. Vnímaná nezávislosť súdnictva a účinnosť ochrany investícií

Obrázok č. : Vnímanie nezávislosti súdov a sudcov širokou verejnosťou (*) (zdroj: Eurobarometer (¹¹¹) – zľava doprava, svetlé farby: 2016, 2023 a 2024, tmavé farby: 2025].

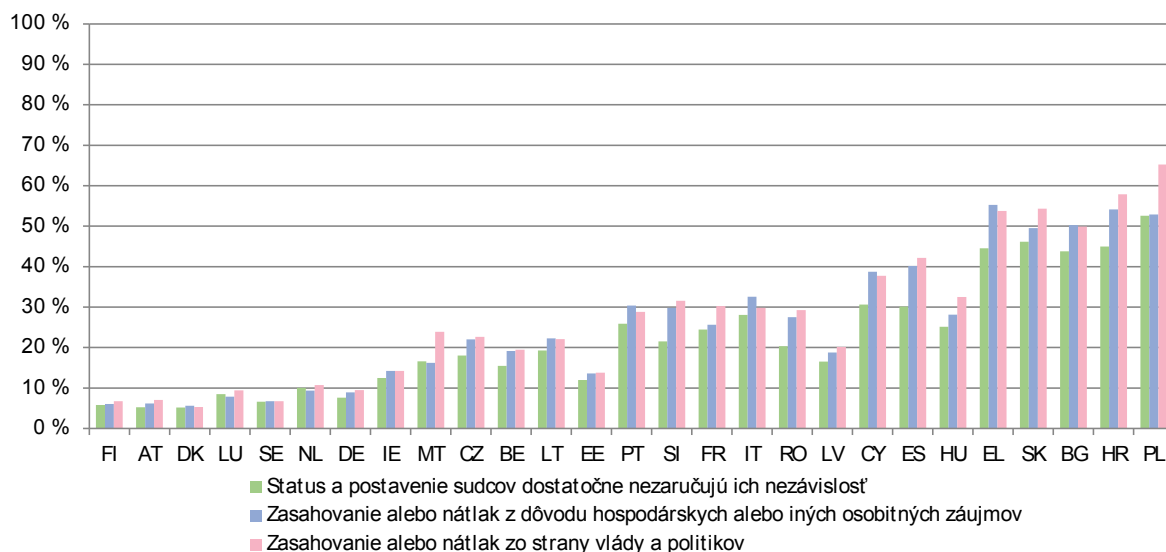

(*) Členské štáty sú zoradené najprv podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je „veľmi dobrá“, alebo „pomerne dobrá“ (celkovo dobrá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel „celkovo dobrej“ nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je „pomerne zlá“ alebo „veľmi zlá“ (celkovo zlá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej aj zlej nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je veľmi dobrá; ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej, celkovo zlej a „veľmi dobrej“ nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je „veľmi zlá“.

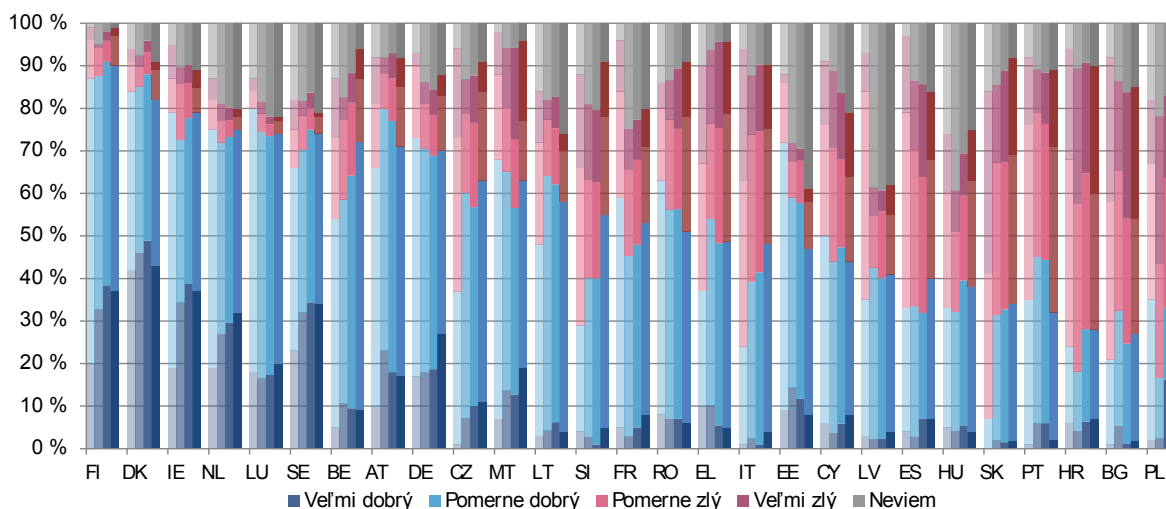
Na obrázku č. 51 sa znázorňujú hlavné dôvody vnímania nedostatočnej nezávislosti súdov a sudcov, ktoré uviedli respondenti. Respondenti zo širokej verejnosti, ktorí nezávislosť justičného systému vyhodnotili ako „pomerne zlú“ alebo „veľmi zlú“, si mohli vybrať z troch dôvodov na vysvetlenie svojho hodnotenia. Členské štáty sú uvedené v rovnakom poradí ako na obrázku č. 50.

¹¹¹ Prieskum Eurobarometra FL555 uskutočnený od 13. do 29. januára 2025. Odpovede na otázku: „Podľa toho, čo viete, ako by ste ohodnotili justičný systém vo (vašej krajine) z hľadiska nezávislosti súdov a sudcov? Povedali by ste, že je veľmi dobrý, pomerne dobrý, pomerne zlý alebo veľmi zlý?“, pozri: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk#surveys.

Obrázok č. .: Hlavné dôvody vnímania nedostatočnej nezávislosti širokou verejnosťou (podiel všetkých respondentov – vyššia hodnota znamená väčší vplyv) (zdroj: Eurobarometer ⁽¹¹²⁾)

Obrázok č. .: Vnímanie nezávislosti súdov a sudcov zo strany podnikov (*) [zdroj: Eurobarometer ⁽¹¹³⁾ – zľava doprava, svetlé farby: 2016, 2023 a 2024, tmavé farby: 2025].

(*) Členské štáty sú zoradené najprv podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je „veľmi dobrá“ alebo „pomerne dobrá“ (celkovo dobrá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je „pomerne zlá“ alebo „veľmi zlá“ (celkovo zlá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej aj zlej nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je „veľmi dobrá“; ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej, celkovo zlej a „veľmi dobrej“ nezávislosti,

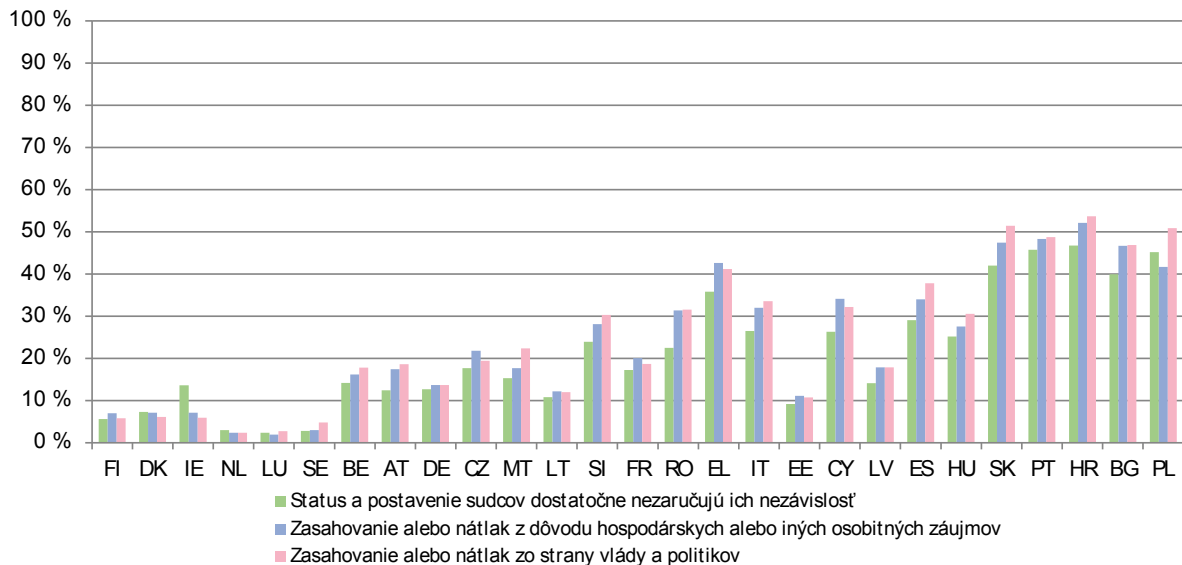
¹¹² Prieskum Eurobarometra FL555, odpovede na otázku: „Mohli by ste vysvetliť, v akej miere tieto jednotlivé dôvody vysvetľujú vaše hodnotenie nezávislosti justičného systému vo vašej krajine: veľmi, trochu, ani nie, vôbec nie?“, ak odpoveď na otázku č. 1 bola „pomerne zlá“ alebo „veľmi zlá“.

¹¹³ Prieskum Eurobarometra FL555 uskutočnený od 13. do 29. januára 2025, odpovede na otázku: „Podľa toho, čo viete, ako by ste ohodnotili justičný systém vo (vašej krajine) z hľadiska nezávislosti súdov a sudcov? Povedali by ste, že je veľmi dobrý, pomerne dobrý, pomerne zlý alebo veľmi zlý?“, pozri: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk#surveys.

potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť súdov a sudcov je „veľmi zlá“.

Na obrázku č. 53 sa znázorňujú hlavné dôvody vnímania nedostatočnej nezávislosti súdov a sudcov, ktoré uviedli spoločnosti. Respondenti, ktorí nezávislosť justičného systému vyhodnotili ako „pomerne zlá“ alebo „veľmi zlá“, si mohli vybrať z troch dôvodov na vysvetlenie svojho hodnotenia. Členské štáty sú uvedené v rovnakom poradí ako na obrázku č. 52.

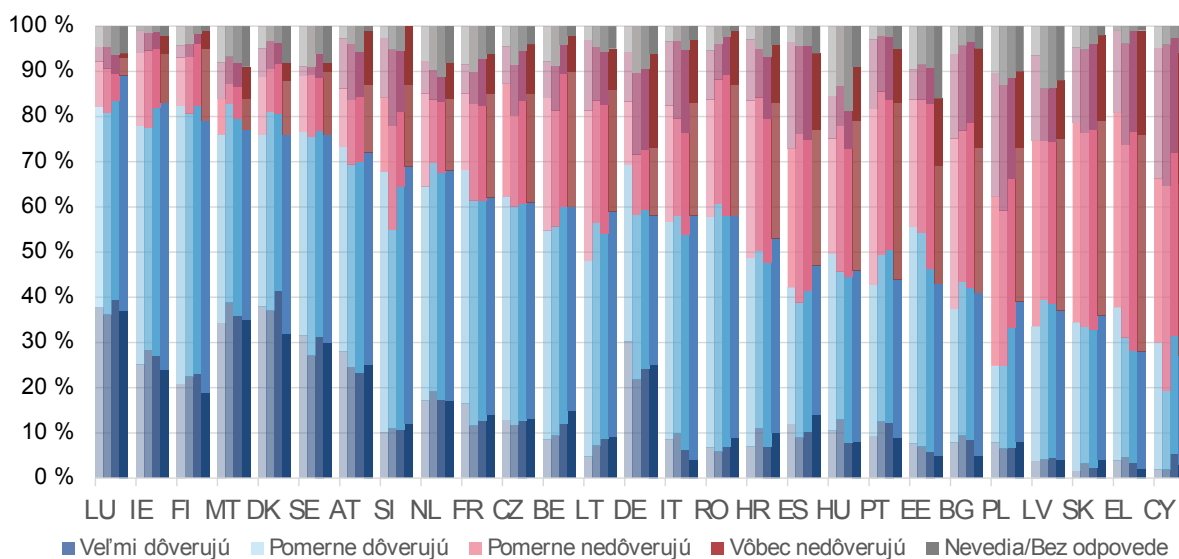
Obrázok č. .. Hlavné dôvody vnímania nedostatočnej nezávislosti spoločnosťami (podiel všetkých respondentov – vyššia hodnota znamená väčší vplyv) [zdroj: Eurobarometer (¹¹⁴)]

¹¹⁴ Prieskum Eurobarometra FL555; odpovede na otázku: „Mohli by ste vysvetliť, v akej miere tieto jednotlivé dôvody vysvetľujú vaše hodnotenie nezávislosti justičného systému vo (vašej krajine): veľmi, trochu, ani nie, vôbec nie?“, ak odpoveď na otázku č. 1 bola „pomerne zlá“ alebo „veľmi zlá“.

Podpora, uľahčovanie a ochrana investícií predstavujú kľúčové priority na jednotnom trhu EÚ. Cieľom práva EÚ je udržiavať harmonickú rovnováhu medzi ochranou investícií a sledovaním ďalších cieľov verejného záujmu zvyšujúcich blahobyt jej občanov. Na obrázku č. 54 sa štvrtýkrát znázorňuje ukazovateľ o vnímaní spoločností, pokiaľ ide o účinnosť ochrany investícií poskytovanú zákonom a súdmi, v súvislosti s podľa nich neodôvodnenými rozhodnutiami alebo nekonaním štátu.

Obrázok č. .: Vnímanie spoločností, pokiaľ ide o účinnosť ochrany investícií poskytovanú zákonom a súdmi (*)[zdroj: Eurobarometer ⁽¹¹⁵⁾ – zľava doprava, svetlé farby: 2022, 2023 a 2024, tmavé farby: 2025].

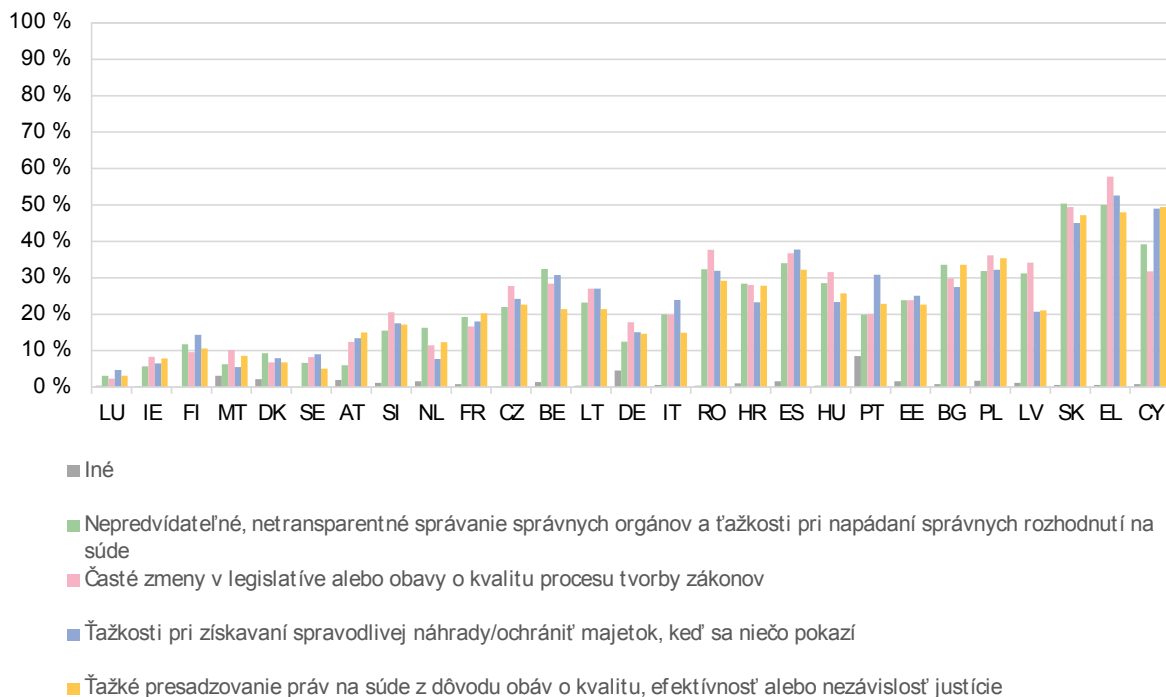

(*) Členské štáty sú zoradené najprv podľa spoločného percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že veľmi dôverujú alebo pomerne dôverujú tomu, že investície sú chránené zákonom a súdmi (celkovo dôverujú); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovej dôvery, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že „pomerne nedôverujú“ alebo „vôbec nedôverujú“ účinnosti ochrany investícií (celkovo nedôverujú); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovej dôvery a celkovej nedôvery, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že „veľmi dôverujú“ účinnosti ochrany investícií; ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovej dôvery, celkovej nedôvery a odpovede, že „veľmi dôverujú“, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že „vôbec nedôverujú“ účinnosti ochrany investícií.

Na obrázku č. 55 sa znázorňujú hlavné dôvody vnímania nedostatočnej účinnosti ochrany investícií, ktoré uviedli spoločnosti. Respondenti, ktorí ohodnotili svoju úroveň dôvery ako „pomerne nedôverujem“ alebo „vôbec nedôverujem“, si mohli vybrať zo štyroch dôvodov na vysvetlenie svojho hodnotenia (a niektorí uviedli „iné“). Členské štáty sú uvedené v rovnakom poradí ako na obrázku č. 54.

¹¹⁵ Prieskum Eurobarometra FL555 uskutočnený od 13. do 29. januára 2025, odpovede na otázku Q3: „Do akej miery dôverujete tomu, že vaše investície sú chránené zákonom a súdmi vo (vašej krajine), ak sa vyskytne problém?“ Na účely tohto prieskumu bola investícia vymedzená ako akýkoľvek druh aktív, ktoré spoločnosť vlastní alebo kontroluje a ktoré sú charakterizované viazaním kapitálu alebo iných zdrojov, očakávaním príjmu alebo zisku alebo prevzatím rizika.

Obrázok č. .: Hlavné dôvody vnímania nedostatočnej účinnosti ochrany investícií zo strany spoločností (podiel všetkých respondentov – vyššia hodnota znamená väčší vplyv) [zdroj: Eurobarometer (¹¹⁶)]

¹¹⁶ Prieskum Eurobarometra FL555; odpovede na otázku: „Aké sú hlavné dôvody vašich obáv v súvislosti s účinnosťou ochrany investícií?“, ak odpoveď na otázku č. 3 bola „pomerné nedôverujem“ alebo „vôbec nedôverujem“.

2.3.2. Štrukturálna nezávislosť súdnicstva

Záruky štrukturálnej nezávislosti si vyžadujú existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie daného súdu a vymenúvanie, dĺžku funkčného obdobia a dôvody neprítomnosti, zamietnutia alebo odvolania jeho členov, ktorých cieľom je odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti účastníkov konania, pokiaľ ide o jeho neovplyvniteľnosť vonkajšími faktormi a neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom⁽¹¹⁷⁾. Musí sa nimi konkrétne nielen zabraňovať priamemu ovplyvňovaniu vo forme pokynov, ale aj takým druhom ovplyvňovania, ktoré sú nepriame a môžu mať vplyv na rozhodnutia dotknutých sudcov⁽¹¹⁸⁾.

Boli vypracované európske normy, najmä Radou Európy, napríklad v *odporúčaní Rady Európy z roku 2010 Sudcovia: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť*⁽¹¹⁹⁾. V porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície sa uvádzajú určité ukazovatele toho, čo je relevantné pri posudzovaní spôsobu organizácie justičných systémov, aby bola zabezpečená nezávislosť súdnicstva. V záujme zaručenia nezávislosti súdnicstva je nevyhnutné aj vykonávanie politík a postupov na podporu integrity a na zamedzenie korupcie v súdnicstve. Napokon účinná ochrana nezávislosti súdnicstva si okrem príslušných potrebných noriem vyžaduje aj kultúru integrity a nestrannosti, ktorú rešpektujú všetci sudcovia a širšia spoločnosť.

V tomto vydaní porovnávacieho prehľadu sa uvádzajú nové a aktualizované ukazovatele, ktoré sa týkajú: vzdávania sa rozhodovania o spore a odvolávania sudcov z vecí (obrázok 56)⁽¹²⁰⁾,

¹¹⁷ Pozri Súdny dvor, rozsudok zo 6. marca 2025, D. K. a i./Prokuratura Rejonowa (Vylúčenie sudcu z rozhodovania o veciach), spojené veci C-647/21 a C-648/21; rozsudok z 25. februára 2025 (veľká komora) XL a i. (Platy sudcov), spojené veci C-146/23 a C-374/23; rozsudok zo 14. novembra 2024, S. S.A./C. sp. z o.o. (Prideľovanie vecí), C-197/23; rozsudok z 11. júla 2024 (veľká komora), Hann-Invest, C-554/21; rozsudok z 21. decembra 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Maintien en fonctions d'un juge), C-718/21, ECLI:EU:C:2023:1015, body 76 – 77, a citovaná judikatúra; rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Pol'sko, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, bod 355; rozsudok zo 16. novembra 2021, Trestné konania proti WB a i., spojené veci C-748/19 až C-754/19, bod 67; rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ż., C-487/19, bod 109; rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Pol'sko, C-791/19, bod 59; rozsudok z 2. marca 2021, A.B., C-824/18, bod 117; rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, body 121 a 122; rozsudok z 24. júna 2019, Komisia/Pol'sko, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, body 73 a 74; rozsudok z 25. júla 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, bod 66; rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, bod 44. Pozri aj odseky 46 a 47 odporúčania CM/Rec(2010) 12 Sudcovia: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť (ktoré prijal Výbor ministrov Rady Európy 17. novembra 2010) a dôvodovú správu. Uvádza sa v nich, že orgán, ktorý rozhoduje o výbere a kariérnom postupe sudcov, musí byť nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci. S cieľom zabezpečiť jeho nezávislosť by aspoň polovicu členov tohto orgánu mali tvoriť sudcovia zvolení kolegami. Ak sa však v ústavných alebo iných právnych predpisoch stanovuje, že o výbere a kariére sudcov rozhoduje hlava štátu, vláda alebo orgán zákonodarnej moci, mal by sa vytvoriť nezávislý a kompetentný orgán zložený prevažne z predstaviteľov súdnicstva (bez toho, aby tým boli dotknuté pravidlá uplatniteľné na súdne rady uvedené v kapitole IV), ktorý by bol oprávnený vydávať odporúčania a vyjadrovať stanoviská, podľa ktorých by príslušný menovací orgán postupoval v praxi.

¹¹⁸ Pozri Súdny dvor, rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Pol'sko, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, bod 355; rozsudok z 2. marca 2021, A.B., C-824/18, bod 119; rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, bod 123; rozsudok z 24. júna 2019, Komisia/Pol'sko, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, bod 112.

¹¹⁹ Pozri odporúčanie CM/Rec(2010) 12 Sudcovia: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť, ktoré prijal Výbor ministrov Rady Európy 17. novembra 2010, a dôvodovú správu [ďalej len „odporúčanie CM/Rec(2010) 12“].

¹²⁰ Obrázok vychádza z odpovedí na aktualizovaný dotazník, ktorý vypracovala Komisia v úzkej spolupráci s ENCJ. Odpovede na aktualizovaný dotazník od členských štátov, v ktorých neexistuje súdna rada alebo ktoré nie sú členmi ENCJ (CZ, DE, EE, AT a PL), boli získané v spolupráci so Sieťou predsedov najvyšších súdov Európskej únie.

orgánov zapojených do vymenúvania a odvolávania vedúcich prokuratúr (obrázok 57) ⁽¹²¹⁾ a nezávislosti advokátskych komôr a advokátov (obrázok 58) ⁽¹²²⁾. Na obrázkoch sa uvádzajú vnútroštátne rámce, ktoré sa uplatňovali v decembri 2024.

Obrázky uvedené v porovnávacom prehľade neposkytujú posúdenie ani nepredstavujú kvantitatívne údaje o účinnosti záruk. Ich cieľom nie je zobrazit' zložitost' a podrobnosti postupov a sprievodných záruk.

– *Vzdávanie sa rozhodovania o spore a vylúčovanie sudcov* –

Na obrázku 56, ktorý bol prvýkrát uvedený v porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2016 (v súčasnosti aktualizovanom), je ukázané, či sudcovia môžu alebo nesmú podliehať sankciám v prípade, že nesplnia povinnosť vzdať sa rozhodovania o spore, v ktorom je spochybnená alebo ohrozená ich nestrannosť alebo v rámci ktorej existuje dôvodné podozrenie z predpojatosti. Na obrázku sa takisto znázorňuje, ktorý orgán ⁽¹²³⁾ je zodpovedný za prijatie rozhodnutia týkajúceho sa žiadosti o vylúčenie, ktorú podala strana konania s cieľom vylúčiť sudcu ⁽¹²⁴⁾.

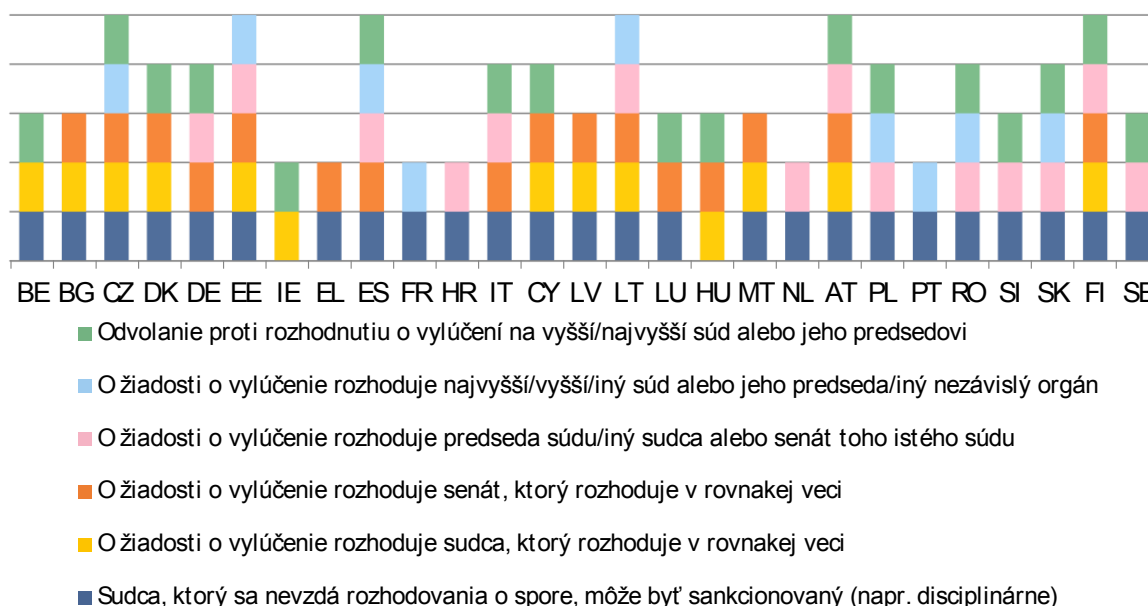
¹²¹ Obrázky vychádzajú z odpovedí na aktualizovaný dotazník, ktorý vypracovala Komisia v úzkej spolupráci so sieťou generálnych prokurátorov alebo rovnocenných inštitúcií pri najvyšších súdoch členských štátov Európskej únie (sieť NADAL).

¹²² Obrázok vychádza z odpovedí na aktualizovaný dotazník, ktorý vypracovala Komisia v úzkej spolupráci s Radou advokátskych komôr a združení právnikov Európy (CCBE).

¹²³ V niektorých prípadoch môže toto rozhodnutie prijať viac než jeden orgán, v závislosti od úrovne súdu, na ktorom zasadá sudca, ktorý má byť vylúčený.

¹²⁴ V odsekoch 59, 60 a 61 odporúčania CM/REC(2010)12 sa stanovuje, že sudcovia by mali vo všetkých prípadoch konať nezávisle a nestranne a mali by sa vzdať prípadu alebo odmietnuť pojednávať len vtedy, keď sú na to závažné dôvody vymedzené zákonom.

Obrázok č. .: Vzdanie sa rozhodovania o spore a vylúčenie sudcu (*) [zdroj: Európska sieť súdnych rád a Sieť predsedov najvyšších súdov Európskej únie (125)]

– Záruky týkajúce sa fungovania vnútroštátnych prokuratúr v EÚ –

Prokuratúra zohráva významnú úlohu v systéme trestnej justície a pri spolupráci členských štátov v trestných veciach. Správne fungovanie vnútroštátnej prokuratúry je dôležité pre účinný boj proti trestnej činnosti vrátane ekonomických a finančných trestných činov, ako sú pranie špinavých peňazí a korupcia. Podľa judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa rámcového rozhodnutia o európskom zatykači (126) je možné považovať prokuratúru na účely vydávania a vykonávania európskeho zatykača za súdny orgán členského štátu vždy vtedy, ak koná nezávisle bez toho, aby bola v konkrétnej veci vystavená riziku priameho alebo nepriameho podliehania príkazom alebo pokynom výkonnej moci, napríklad ministra spravodlivosti (127).

Organizácia prokuratúr sa v celej EÚ líši a neexistuje jednotný model pre všetky členské štáty. Rada Európy však konštatovala rozšírenú tendenciu mať skôr nezávislejšiu prokuratúru než

¹²⁵ Údaje získané prostredníctvom aktualizovaného dotazníka, ktorý vypracovala Komisia v úzkej spolupráci s ENCJ. Odpovede na aktualizovaný dotazník od členských štátov, v ktorých neexistuje súdna rada alebo ktoré nie sú členmi ENCJ, boli získané prostredníctvom spolupráce so Sieťou predsedov najvyšších súdov Európskej únie.

¹²⁶ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 18.7.2002, s. 1).

¹²⁷ Súdny dvor, rozsudok z 27. mája 2019, OG a PI (prokuratúra v Lübecku a Zwickau), spojené veci C-508/18 a C-82/19 PPU, body 73, 74 a 88, ECLI:EU:C:2019:456; rozsudok z 27. mája 2019, C- 509/18, bod 52, ECLI:EU:C:2019:457; pozri aj rozsudky z 12. decembra 2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg a Openbaar Ministerie (prokuratúra v Lyone a Tours), spojené veci C-566/19 PPU a C-626/19, ECLI:EU:C:2019:1077; Openbaar Ministerie (švédska prokuratúra), C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, a Openbaar Ministerie (prokuratúra v Bruseli), C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079; rozsudok z 24. novembra 2020, AZ, C-510/19, bod 54, ECLI:EU:C:2020:953. Pozri aj rozsudok z 10. novembra 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, body 34 a 36, ECLI:EU:C:2016:861 a rozsudok z 10. novembra 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, bod 35, ECLI:EU:C:2016:858 týkajúce sa pojmu „súdny“, ktorý „označuje súdnu moc, ktorú treba [...] v súlade so zásadou del’by moci, ktorou sa vyznačuje fungovanie právneho štátu – odlišiť od výkonnej moci“. Pozri aj stanovisko č. 13 (2018) Nezávislosť, zodpovednosť a etika prokurátorov, ktoré prijala Poradná rada európskych prokurátorov (CCPE), odporúčanie xii.

prokuratúru podriadenú orgánom výkonnej moci alebo s nimi prepojenú⁽¹²⁸⁾. Podľa Poradnej rady európskych prokurátorov je jedným z pilierov demokratického štátu účinná a nezávislá prokuratúra odhodlaná presadzovať zásady právneho štátu a ľudských práv pri výkone spravodlivosti⁽¹²⁹⁾.

Postupy vymenúvania vnútroštátnych prokurátorov môžu ovplyvniť rozsah nezávislosti prokuratúry. Bez ohľadu na model vnútroštátneho justičného systému alebo právnu tradíciu, v ktorej je zakotvený, sa v európskych normách stanovuje povinnosť členských štátov prijať účinné opatrenia potrebné nato, aby prokurátori mohli vykonávať svoje pracovné povinnosti a zodpovednosti vo vhodných právnych a organizačných podmienkach⁽¹³⁰⁾ a bez neoprávneného zasahovania⁽¹³¹⁾.

Na obrázku 57 sa uvádzajú postupy vymenúvania a odvolávania vedúcich prokuratúr. Na obrázku je zobrazená rozmanitosť organizačných modelov prokuratúry v jednotlivých členských štátoch v kontexte výkonnej moci či súdnictva. Na obrázku je zachytená aj úloha generálneho prokurátora a súdnych rád/rád prokurátorov ako dôležitých aktérov pri vymenúvaní a odvolávaní vedúcich prokuratúr.

¹²⁸ Správa CDL-AD(2010)040-e o európskych normách, pokiaľ ide o nezávislosť systému súdnictva: časť II: Prokuratúra, ktorú prijala Benátska komisia na svojom 85. plenárnom zasadnutí (Benátky, 17. a 18. decembra 2010), odsek 26.

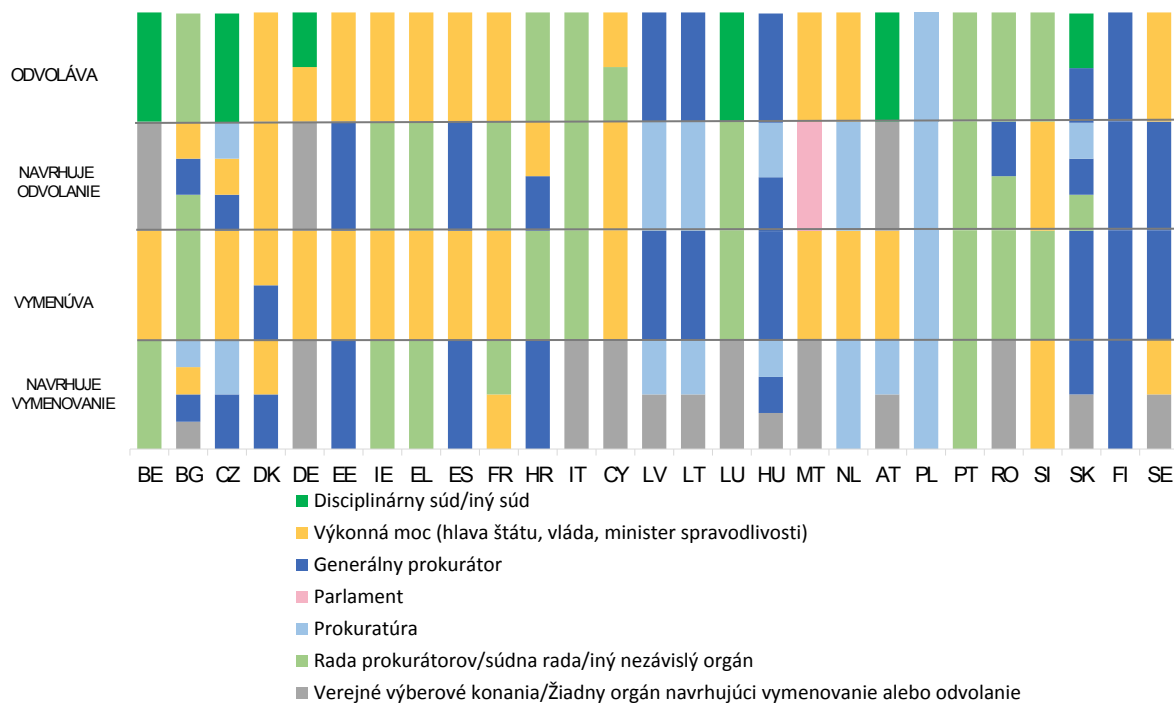
¹²⁹ V demokratickej spoločnosti musia sudy aj vyšetrovacie orgány zostať nezávislé od politického tlaku. Koncepcia nezávislosti znamená, že prokurátori sú nezávislí od nezákonného zasahovania pri výkone svojich povinností s cieľom zaistiť úplné dodržiavanie a uplatňovanie zákona a zásady právneho štátu a že nepodliehajú žiadnemu politickému tlaku ani nezákonnému ovplyvňovaniu akéhokoľvek charakteru. Nezávislosť sa vzťahuje nielen na prokuratúru ako celok, ale aj na jej špeciálne orgány a na jednotlivých prokurátorov. Bez ohľadu na model vnútroštátneho justičného systému alebo právnu tradíciu, v ktorej je zakotvený, sa v európskych normách stanovuje povinnosť členských štátov prijať účinné opatrenia potrebné nato, aby prokurátori mohli vykonávať svoje pracovné povinnosti a zodpovednosti vo vhodných právnych a organizačných podmienkach a bez neoprávneného zasahovania.

Pozri stanovisko č. 15 (2020) Poradnej rady európskych prokurátorov (CCPE) k úlohe prokurátorov v mimoriadnych situáciách, najmä v prípade vypuknutia pandémie; stanovisko č. 16 (2021) k dôsledkom rozhodnutí medzinárodných súdov a zmluvných orgánov v súvislosti s praktickou nezávislosťou prokurátorov, odsek 13. Pozri aj odporúčanie Rec(2000) 19 o postavení prokuratúry v systéme trestnej justície prijaté Výborom ministrov Rady Európy 6. októbra 2000 (ďalej len „odporúčanie z roku 2000“), odseky 4, 11 a 13. Stanovisko č. 13 (2018) Nezávislosť, zodpovednosť a etika prokurátorov, ktoré prijala Poradná rada európskych prokurátorov, odporúčania i a iii; Skupina štátov proti korupcii (GRECO), štvrté kolo hodnotení Predchádzanie korupcii – poslanci parlamentu, sudcovia a prokurátori; v mnohých odporúčaniach sa žiada o zavedenie mechanizmov na ochranu prokuratúry pred neprimeraným vplyvom a zasahovaním do vyšetrovania trestných vecí.

¹³⁰ Odporúčanie Rec(2000) 19 o postavení prokuratúry v systéme trestnej justície prijaté Výborom ministrov Rady Európy 6. októbra 2000 (ďalej len „odporúčanie z roku 2000“), odsek 4.

¹³¹ Odporúčanie z roku 2000, odseky 11 a 13. Pozri aj stanovisko č. 13 (2018) Nezávislosť, zodpovednosť a etika prokurátorov, ktoré prijala Poradná rada európskych prokurátorov (CCPE), odporúčania i a iii.

Obrázok č. .: Vedúci prokuratúr: vymenúvanie a odvolávanie (*) [zdroj: Európska komisia a NADAL (¹³²)]

BE: Súdna rada navrhne kandidátov ministrovi spravodlivosti, minister spravodlivosti ich navrhne kráľovi. Odvoláva ich disciplinárny súd. **BG:** v grafe je zobrazená situácia správnych vedúcich, nie zastupujúcich správnych vedúcich. Navrhovať kandidátov môže generálny prokurátor v prípade vedúcich odvolacích prokuratúr, vedúci vyšších prokuratúr v prípade vedúcich prokuratúr v príslušnom súdnom okrese a minister spravodlivosti v prípade všetkých kandidátov, pričom kandidáti sa môžu nominovať aj sami. Vymenúva ich rada prokuratúr. Navrhnuť odvolanie môže rada prokuratúr, generálny prokurátor a minister spravodlivosti a odvoláva Najvyššia súdna rada. Riaditeľ Národnej vyšetrovacej služby je odvolaný komorou prokurátorov Najvyššej súdnej rady na návrh najmenej troch členov komory prokurátorov, generálneho prokurátora alebo ministra spravodlivosti. **CZ:** vedúcich okresných, krajských a vrchných prokuratúr vymenúva minister spravodlivosti na návrh vedúceho ďalšej najbližšej nadradenej prokuratúry alebo na návrh generálneho prokurátora alebo ministra spravodlivosti. Generálny prokurátor a vedúci nadradených prokuratúr môžu navrhnuť odvolanie vedúceho vrchnej, krajskej alebo okresnej prokuratúry. Odvoláva disciplinárny súd. **DK:** zodpovednosť za vymenúvanie vedúcich úradov v rámci miestnej prokuratúry je delegovaná z ministerstva spravodlivosti na riaditeľa verejných prokuratúr (generálneho prokurátora). **DE:** spolkové ministerstvo spravodlivosti vymenúva na základe verejného výberového konania prokurátorov na úrovni spolkových štátov. Neuplatňuje sa návrh na odvolanie. Spolkové ministerstvo spravodlivosti môže dočasne prepustiť prokurátorov alebo ich preradiť na inú pozíciu zo služobných dôvodov, zo štátnej služby môže odvolávať osobitné súdne oddelenie súdov pre štátnu službu (súdov pre štátnych zamestnancov). **EE:** generálny prokurátor navrhuje vymenovanie/odvolanie a minister spravodlivosti vymenúva/odvoláva. **IE:** riaditeľ prokuratúry je v IE jediným úradom prokuratúry zodpovedným za stíhanie trestných činov. Návrhy na vymenovanie a odvolanie vykonáva Vymenúvací výbor na najvyššej úrovni (TLAC) a konečné rozhodnutie pri vymenovaní aj odvolaní má vláda. **EL:** rozhodnutie Najvyššej súdnej rady sa vykoná na základe dekrétu, ktorý vydá prezident republiky. Výnimkou sú vedúci prokuratúr pri súdoch prvého stupňa v Aténach a Solúne a vedúci prokuratúry pri odvolacom súde v Aténach, ktorých volia prokurátori pôsobiaci v príslušných úradoch v tajnom hlasovaní. Vedúceho prokuratúry stíhajúcej hospodárske trestné činy vymenúva Najvyššia súdna rada. Najvyššia súdna rada navrhuje odvolanie, odvoláva prezident. **ES:** generálny prokurátor nominuje kandidátov na konkrétnu pozíciu v rámci prokuratúry, pozície zástupcov vedúcich regionálnych prokurátorov, zástupcu vedúcich prokurátorov na špeciálnej prokuratúre, ktorých potom vymenuje vláda (formálne vymenúva kráľ). Generálny prokurátor predtým konzultuje s Radou prokuratúry (kolektívnym a zastupiteľským orgánom prokuratúry), ako aj s hlavnými regionálnymi prokurátormi, ak ide o pozície v ich príslušných regiónoch. Generálny riaditeľ navrhuje odvolanie po konzultácii s Radou prokuratúry a v prípade potreby s vedúcim regionálnym prokurátorom, a o odvolaní rozhoduje vláda.

¹³² Údaje získané prostredníctvom aktualizovaného dotazníka, ktorý vypracovala Komisia v úzkej spolupráci so sieťou prokurátorov NADAL.

FR: minister spravodlivosti predloží návrh, Súdna rada vydá stanovisko a prezident republiky vymenuje dekrétom. Stanovisko Súdnej rady má poradný charakter, ale podľa zaužívanej praxe ministerstvo a prezident rešpektujú nepriaznivé stanoviská. Odvolanie navrhuje Conseil supérieur de la magistrature a odvoláva minister spravodlivosti. **CY:** generálny prokurátor je jediným vedúcim prokuratúry. Vymenúva ho prezident. Odvoláva ho Najvyšší ústavný súd, ktorý koná ako súdna rada. **LV:** po verejnom výberovom konaní Atestačná komisia prokurátora (zriadená Radou generálneho prokurátora a tvorená prokurátormi na rôznych úrovniach) navrhne kandidáta na vymenovanie a navrhuje aj odvolanie. **LT:** Výberová komisia pre prokurátorov (tvorená 4 prokurátormi a 3 neprokurátormi) navrhuje kandidátov po verejnom výberovom konaní. Odvolanie môže navrhnúť Atestačná komisia (tvorená 4 prokurátormi a 3 neprokurátormi) alebo prokurátor, ktorý viedol vnútorné vyšetrovanie konania prokurátora. **LÚ:** vymenúva Súdna rada. Súdna rada začne disciplinárne konanie, na základe ktorého disciplinárny tribunál rozhodne o odvolaní. **HU:** po zverejnení pracovnej ponuky generálny prokurátor rozhodne o prihláškach a vymenuje prokurátorov na vyššie pozície. Svoje stanovisko poskytne Rada prokurátora. Generálny prokurátor môže kedykoľvek bez udania dôvodu odvolať vedúcich pracovníkov a vyšších úradníkov. Vedúci prokuratúr môžu navrhnúť odvolanie, ale tento návrh nie je pre generálneho prokurátora záväzný. **MT:** graf odráža situáciu generálneho prokurátora. Po verejnom výberovom konaní ho vymenúva prezident v súlade s odporúčaním predsedu vlády. Odvolanie generálneho prokurátora navrhuje parlament s podporou hlasov najmenej dvoch všetkých poslancov, odvoláva ho prezident. **NL:** Rada generálnych prokurátorov ako vedúci orgán prokuratúry predkladá nominácie ministrovi spravodlivosti a bezpečnosti, ktorý rozhoduje o tom, či sú nominácie spôsobilé na vymenovanie kráľovským dekrétom. Rada generálnych prokurátorov odvoláva so súhlasom ministra spravodlivosti a bezpečnosti. **AT:** personálna komisia pri spolkovom ministerstve spravodlivosti, tvorená prokurátormi, navrhuje kandidátov na funkciu vedúcich úradov vyšších prokurátorov a vedúceho Generálnej prokuratúry. Personálna komisia pri Úrade vyšších prokurátorov navrhuje spolkovému ministerstvu spravodlivosti kandidátov na vedúcich všetkých prokuratúr v ich regióne/oblasti pôsobnosti. Kandidátov vymenúva spolkový prezident. Odvoláva ich disciplinárny súd. Najvyšší súd koná ako disciplinárny súd v prípade členov generálnej prokuratúry a vedúceho Úradu vyšších prokurátorov (a ich prvých zástupcov); v prípade ostatných prokurátorov koná ako disciplinárny súd (prvej inštancie) Vyšší krajský súd. **PL:** štátny prokurátor navrhuje vymenovanie po predstavení kandidáta zhromaždeniu prokurátorov, ktorému má kandidát predsedieť. Štátny prokurátor je menovacím orgánom. Rovnaký postup sa uplatňuje pri odvolávaní. **RO:** graf odráža situáciu vedúcich prokuratúr s výnimkou vedúcich špeciálnych prokuratúr. Po verejnom výberovom konaní vymenuje vedúcich prokuratúr Najvyššia súdna rada. Odvolanie vedúcich prokuratúr navrhuje generálny prokurátor alebo súdna inšpekcia a odvoláva ich Najvyššia súdna rada. **SI:** vedúci okresných štátnych prokuratúr sú menovaní Radou prokurátorov na základe odôvodneného návrhu ministra spravodlivosti po získaní predchádzajúceho stanoviska štátneho generálneho prokurátora. Rada prokurátorov odvolá vedúceho okresnej štátnej prokuratúry na základe návrhu ministra a po získaní predchádzajúceho stanoviska štátneho generálneho prokurátora. **SK:** po verejnom výberovom konaní navrhne 5-členná výberová komisia (zložená z prokurátorov, ktorých vybral generálny prokurátor) vedúcich prokurátorov na základe predchádzajúceho vyjadrenia Rady prokurátorov. Vymenúva ich generálny prokurátor. Výnimkou z tohto postupu sú zástupcovia generálneho prokurátora, ktorých menuje sám generálny prokurátor, a zástupcovia krajských/okresných prokurátorov, ktorých menuje generálny prokurátor na návrh príslušného krajského/okresného prokurátora. Zástupcovia sa takisto považujú za vedúcich prokurátorov. Vedúcich prokurátorov odvoláva generálny prokurátor. Generálny prokurátor ich musí odvolať, pokiaľ disciplinárny súd vydá rozhodnutie o odvolaní. Návrh na disciplinárne konanie proti generálnemu prokurátorovi môžu podať tri pätiny poslancov parlamentu alebo prezident republiky. V prípade vedúcich prokurátorov je to generálny prokurátor, verejný ochranca práv a zástupca generálneho prokurátora (voči prokurátorom Generálnej prokuratúry a vedúcim prokurátorom, ktorí patria do jeho riadiacej pôsobnosti). **FI:** vyšší prokurátor na generálnej prokuratúre navrhne vymenovanie alebo odvolanie, ktoré následne vykoná generálny prokurátor. Súd okrem toho môže odvolať vedúceho prokuratúry v prípade uväznenia, až na určité výnimky. **SE:** Poradný výbor pre zamestnávanie prokurátorov navrhuje zástupcu vedúceho prokurátora (nezáväzný návrh), vedúceho prokurátora, ako aj vyšších prokurátorov, vymenúva ich generálny prokurátor. Generálny prokurátor navrhuje odvolanie, o odvolaní rozhoduje Disciplinárna vládna rada pre vyšších štátnych úradníkov.

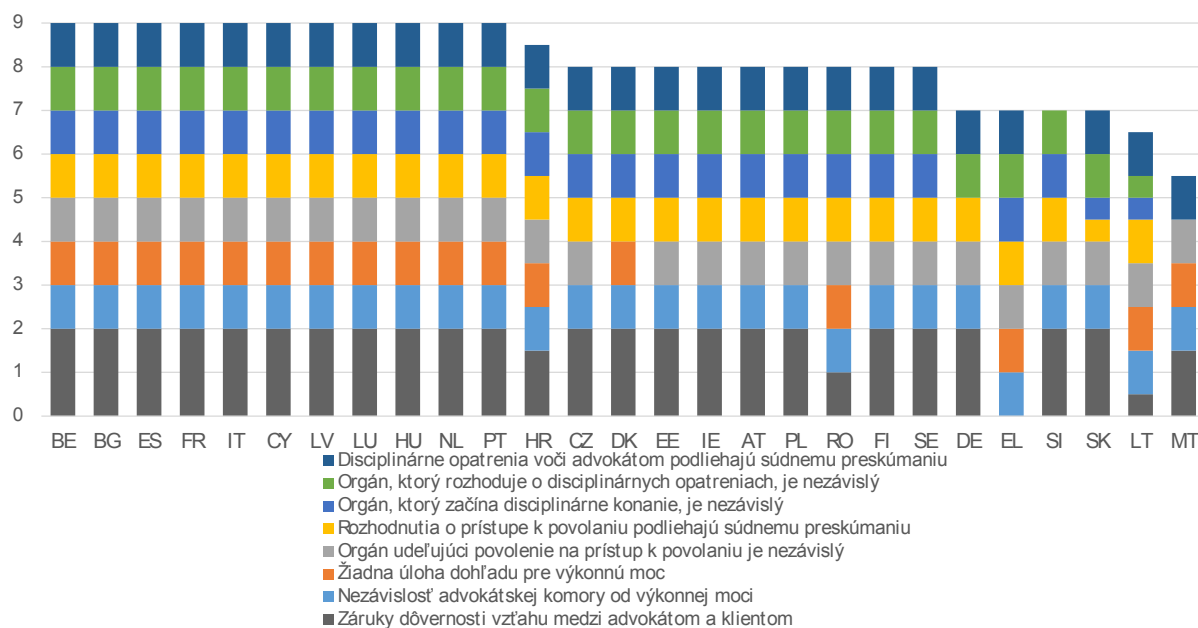
– Nezávislé advokátske komory a advokáti v EÚ –

Advokáti a ich profesijné združenia zohrávajú významnú úlohu pri zabezpečovaní ochrany základných práv a zásad právneho štátu (¹³³). Spravodlivý systém výkonu spravodlivosti si

¹³³ „Právnicki zohrávajú dôležitú úlohu pri ochrane právneho štátu a nezávislosti súdnictva, pri rešpektovaní zásady del'by moci a základných práv“, *Prístup k právnikovi a právny štát*, diskusný dokument predsedníctva na zasadnutie Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci 3. a 4. marca 2022: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6319-2022-INIT/sk/pdf>.

vyžaduje, aby mohli advokáti slobodne vykonávať svoje činnosti poradenstva a zastupovania klientov. Členstvo advokátov v slobodnom povolani a právomoc vyplývajúca z tohto členstva prispievajú k udržaniu ich nezávislosti a advokátske komory zohrávajú významnú úlohu pri zabezpečovaní nezávislosti advokátov. Európske normy stanovujú slobodný výkon profesie advokáta a nezávislosť advokátskych komôr. Týmito normami sa stanovujú aj základné zásady disciplinárneho konania proti advokátom (¹³⁴).

Obrázok č. .: Nezávislosť advokátskych komôr a advokátov, 2024 (*) [zdroj: Európska komisia a CCBE (¹³⁵)]

(*) Na základe výsledkov prieskumu členské štáty mohli získať maximálne 9 bodov. Prieskum sa uskutočnil koncom roka 2024. Za otázku týkajúcu sa zaručenia dôvernosti vzťahu medzi advokátom a klientom bolo udeleného 0,5 bodu v prípade úplného splnenia každého zo scenárov (prehľadanie a zaistenie elektronických údajov vo vlastníctve advokáta, prehľadanie priestorov advokáta, odpočúvanie komunikácie medzi advokátom a klientom, sledovanie advokáta alebo jeho priestorov, daňový audit advokátskej kancelárie a iné administratívne kontroly). Za všetky ostatné kritériá, ktoré boli v plnej miere splnené, sa udelil 1 bod. V prípade nesplnenia kritéria neboli udelené žiadne body; **MT**: odpovede za rok 2020, prispôbené novej metodike; **EE**: ministerstvo spravodlivosti má rozsiahle právomoci v oblasti dohľadu nad organizáciou systému právnej pomoci; **LT**: podľa zákona o advokátskej komore môže advokátska komora začať disciplinárne konanie proti advokátom. Stanovuje sa v ňom však aj to, že takéto právo má minister spravodlivosti. Ak sa minister spravodlivosti rozhodne začať disciplinárne konanie proti advokátovi, advokátska komora nemá v takomto konaní žiadne slovo a vec sa predloží priamo na disciplinárny súd. Disciplinárny súd pozostáva z piatich advokátov, ktorí sú členmi advokátskej komory. Troch z piatich členov volí valné zhromaždenie advokátskej komory a ďalších dvoch členov vymenúva minister spravodlivosti; **PL**: ministerstvo spravodlivosti má úlohu v oblasti dohľadu nad advokátskou komorou, organizuje advokátske skúšky a stanovuje výšku minimálnych právnych poplatkov (na základe nezáväzného stanoviska Najvyššej rady advokátskej komory); **SI**: disciplinárne konania sa vedú výlučne v rámci samotnej advokátskej komory. Proti rozhodnutiu disciplinárneho výboru prvej inštancie, ktoré posudzuje disciplinárny výbor druhej inštancie, možno podať odvolanie. Proti rozhodnutiam disciplinárneho výboru druhej inštancie nie je možné podať odvolanie. V článku 65 zákona o prokurátoroch sa stanovuje toto: „Rozhodnutia disciplinárnych orgánov advokátskej komory sú vykonateľné.“; **SK**: návrh na základe sťažnosti podáva v prvom rade nezávislá revízná komisia Slovenskej advokátskej komory. Minister spravodlivosti však môže začať disciplinárne konanie aj vtedy, ak „návrh na začatie disciplinárneho konania podľa tohto zákona, ak došlo k činu, ktorý by mohol byť považovaný za disciplinárne previnenie podľa doterajších predpisov, je oprávnený podať ako navrhovateľ predseda revíznej komisie alebo minister spravodlivosti Slovenskej republiky na príslušný orgán komory, a to v lehote ustanovenej na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania podľa doterajšieho predpisu.“; **FI**:

¹³⁴ Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy R(2000) 21.

¹³⁵ Údaje za rok 2024 sú získané prostredníctvom dotazníkov určených členom rady CCBE.

advokátska komora je pod dohľadom kancelára pre spravodlivosť v úlohe orgánu verejnej moci. Kancelár má právomoc dohľadu nad advokátmi v zmysle zákona o advokátoch.

2.3.3. Zhrnutie nezávislosti súdnictva

Nezávislosť súdnictva je kľúčovým prvkom práva na účinný prostriedok nápravy pred súdom alebo tribunálom, ako je zakotvené v článku 47 Charty základných práv EÚ, a je nevyhnutná na zaistenie účinnej súdnej ochrany, ako sa požaduje v článku 19 Zmluvy o Európskej únii. Je základným prvkom účinného justičného systému a nevyhnutným predpokladom dodržiavania zásady právneho štátu. Má kľúčový význam z hľadiska zabezpečenia spravodlivosti súdneho konania a dôvery občanov a podnikov v právny systém. Vnútroštátne justičné systémy musia preto v plnej miere plniť požiadavky na nezávislosť súdnictva vyplývajúce z práva EÚ, ako ho vykladá Súdny dvor EÚ, a riadne zohľadňovať európske normy o nezávislosti súdnictva. V porovnávacom prehľade za rok 2025 sa uvádzajú trendy vo vnímaní nezávislosti súdnictva širokou verejnosťou a spoločnosťami. V tomto vydaní sa takisto uvádzajú niektoré nové ukazovatele týkajúce sa vzdávania sa rozhodovania o spore a vylučovania sudcov vo všetkých členských štátoch, ako aj menovania a odvolávania vedúcich prokuratúr.

Štrukturálne ukazovatele samy osebe neumožňujú vyvodiť závery o nezávislosti týchto orgánov, ale predstavujú prvky, ktoré sa môžu považovať za východiskový bod pre takúto analýzu.

- a) V porovnávacom prehľade za rok 2025 sa uvádza vývoj v oblasti vnímania nezávislosti, ktorý vyplýva z prieskumov názorov širokej verejnosti (Eurobarometer FL554) a spoločností (Eurobarometer FL555):
- Z prieskumu Eurobarometra medzi širokou verejnosťou (obrázok 50) na jednej strane vyplýva, že vnímanie nezávislosti súdov a sudcov sa v porovnaní s rokom 2016 zlepšilo alebo zostalo na stabilnej úrovni v 17 členských štátoch, kým v piatich členských štátoch čelí problémom. Na druhej strane, v porovnaní s minulým rokom sa vnímanie nezávislosti zo strany verejnosti zlepšilo alebo zostalo stabilné v 21 členských štátoch, zatiaľ čo v šiestich členských štátoch sa zhoršilo. V troch členských štátoch je vnímanie nezávislosti na veľmi nízkej úrovni.
 - Z prieskumu Eurobarometra medzi spoločnosťami (obrázok 52) vyplýva, že vnímanie nezávislosti súdov a sudcov sa v porovnaní s rokom 2016 zlepšilo alebo zostalo na stabilnej úrovni v 18 členských štátoch, kým v deviatich členských štátoch sa zhoršilo. V porovnaní s minulým rokom sa vnímanie nezávislosti medzi spoločnosťami zlepšilo alebo zostalo stabilné v 18 členských štátoch a v deviatich členských štátoch sa zhoršilo. V troch členských štátoch je vnímanie nezávislosti na veľmi nízkej úrovni.
 - Medzi dôvodmi vnímania nedostatočnej nezávislosti súdov a sudcov sa najčastejšie uvádzalo zasahovanie alebo tlak zo strany vlády a politikov, po čom nasledovali tlaky na základe hospodárskych alebo iných špecifických záujmov. Oba dôvody sú stále významné v prípade troch členských štátov, v ktorých je vnímanie nezávislosti na veľmi nízkej úrovni (obrázky č. 51 a 53).
- b) Od roku 2022 sa v porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície uvádzajú výsledky prieskumu Eurobarometra o vnímaní spoločností, pokiaľ ide o účinnosť ochrany investícií poskytovanú zákonom a súdmi v súvislosti s podľa nich neodôvodnenými rozhodnutiami alebo nekonaním štátu (obrázok č. 54). Úradný postup, stabilita a kvalita legislatívneho procesu, ako aj účinnosť súdov a ochrana majetku sú naďalej kľúčovými faktormi, ktoré

majú porovnateľný význam pre dôveru v ochranu investícií (obrázok č. 55). V porovnaní s minulým rokom sa v 13 členských štátoch zvýšila dôvera v ochranu investícií.

- c) Na obrázku 56 je zobrazená situácia týkajúca sa vzdávania sa rozhodovania o spore a vylúčovania sudcov vo všetkých členských štátoch.
- d) Na obrázku 57 sa venuje pozornosť vymenúvaniu a odvolávaniu vedúcich prokuratúr, a teda niektorými zárukám týkajúcim sa fungovania vnútroštátnych prokuratúr v EÚ.
- e) Na obrázku 58 je ukázané, že nezávislosť advokátov je vo všeobecnosti zabezpečená, čím im umožňuje slobodne vykonávať svoje činnosti v oblasti poradenstva a zastupovania klientov.

3. ĎALŠIE UKAZOVATELE RELEVANTNÉ PRE JEDNOTNÝ TRH

Okrem súdov, prokuratúr a iných justičných orgánov, ktoré sú dôležité pre nezávislé uplatňovanie práva EÚ, má niekoľko ďalších verejných orgánov za úlohu uplatňovať právo EÚ v konkrétnych oblastiach, ako je boj proti korupcii, verejné obstarávanie a hospodárska súťaž. Toto vydanie porovnávacieho prehľadu obsahuje ďalšie grafy týkajúce sa orgánov, ktoré majú zásadný význam pre dobré fungovanie jednotného trhu.

Okrem pravidelne sledovaných tém sa v porovnávacom prehľade za rok 2025 po prvýkrát uvádzajú ukazovatele týkajúce sa právomocí a nezávislosti najvyšších kontrolných inštitúcií, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu v oblasti boja proti korupcii, a predkladajú sa údaje o vnímanej nezávislosti, ako aj o orgánoch zapojených do vymenúvania a odvolávania vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania, ktoré patria medzi kľúčové orgány z hľadiska fungovania jednotného trhu.

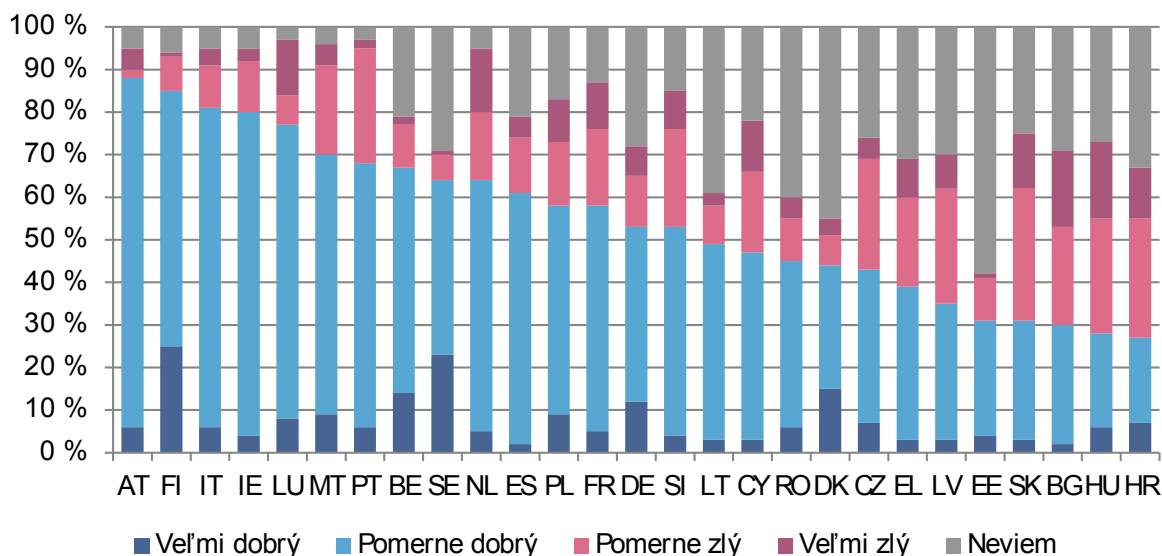
3.1. Nezávislé orgány relevantné pre fungovanie jednotného trhu

Nezávislé orgány sú hlavnou zárukou právneho štátu, pokiaľ ide o fungovanie jednotného trhu. V porovnávacom prehľade sa po prvýkrát uvádzajú určité štrukturálne aspekty niektorých z týchto orgánov, napríklad prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania, vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a najvyšších kontrolných inštitúcií. Po prvýkrát sa v ňom uvádza aj vnímaná nezávislosť prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže.

Na obrázku 59 sa uvádza, ako spoločnosti vnímajú nezávislosť prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania. Tieto orgány zriaďujú členské štáty na základe smerníc o opravných prostriedkoch (smernica 89/665/EHS a smernica 92/13/EHS zmenené smernicou 2007/66/ES a smernicou 2014/23/EÚ). Podľa smerníc o opravných prostriedkoch môžu byť zákazky, ktoré spadajú do oblasti pôsobnosti smernice 2014/23/EÚ, smernice 2014/24/EÚ a smernice 2014/25, a rozhodnutia prijaté verejnými obstarávateľmi a obstarávateľmi preskúmané účinne, a najmä čo najrýchlejšie z toho dôvodu, že takéto rozhodnutia porušili právo Únie v oblasti verejného obstarávania alebo vnútroštátne predpisy, ktorými sa toto právo transponuje. Orgán zodpovedný za toto preskúmanie môže byť súdny alebo mimosúdny. Mimosúdne orgány sú zvyčajne nezávislé správne orgány. V takomto

prípade sa v smerniciach o opravných prostriedkoch stanovujú ďalšie procedurálne požiadavky, ako aj dostupnosť ďalšieho súdneho preskúmania.

Obrázok č. .: Vnímanie nezávislosti prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania zo strany podnikov (*) [zdroj: Eurobarometer (136) – 2025)

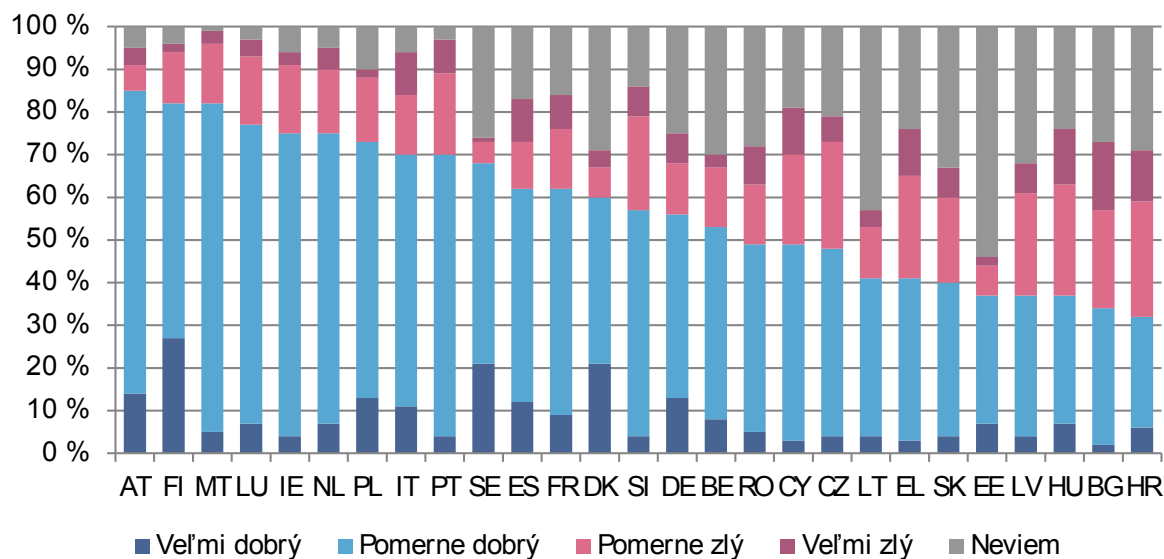

(*) Členské štáty sú zoradené najprv podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „veľmi dobrá“ alebo „pomerne dobrá“ (celkovo dobrá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „pomerne zlá“ alebo „veľmi zlá“ (celkovo zlá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej a celkovo zlej nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „veľmi dobrá“; ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej, celkovo zlej a „veľmi dobrej“ nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „veľmi zlá“.

Na obrázku 60 je znázornené, ako spoločnosti vnímajú nezávislosť vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže. Tieto orgány tvoria súčasť decentralizovaného systému, ktorý je založený na súbežných právomociach Komisie, vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a vnútroštátnych súdov členských štátov pri presadzovaní antitrustových pravidiel EÚ. Ako také sú jednými z kľúčových orgánov z hľadiska fungovania jednotného trhu.

¹³⁶ Prieskum Eurobarometra FL555 uskutočnený od 13. do 29. januára 2025, odpovede na otázku: „Podľa toho, čo viete, ako by ste ohodnotili orgán zodpovedný za preskúmanie verejného obstarávania, ktorý preskúmava prípady verejného obstarávania, pokiaľ ide o jeho nezávislosť? Povedali by ste, že je veľmi dobrý, pomerne dobrý, pomerne zlý alebo veľmi zlý?“, pozri: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk#surveys.

Obrázok č. .: Vnímanie nezávislosti vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže zo strany podnikov (*) [zdroj: Eurobarometer (¹³⁷) – 2025]

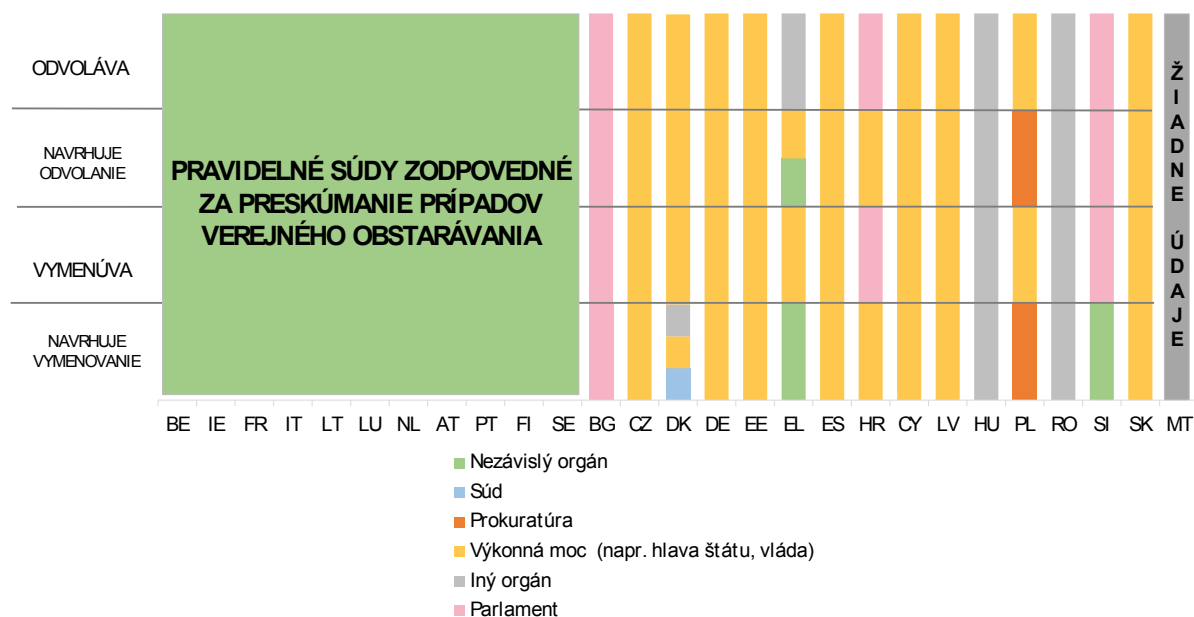

(*) Členské štáty sú zoradené najprv podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „veľmi dobrá“ alebo „pomerne dobrá“ (celkovo dobrá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „pomerne zlá“ alebo „veľmi zlá“ (celkovo zlá); ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej aj zlej nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „veľmi dobrá“; ak majú niektoré členské štáty rovnaký percentuálny podiel celkovo dobrej, celkovo zlej a „veľmi dobrej“ nezávislosti, potom sú zoradené podľa percentuálneho podielu respondentov, ktorí uviedli, že nezávislosť je „veľmi zlá“.

Na obrázku 61 sa uvádzajú orgány zapojené do postupov vymenúvania a odvolávania prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania. Na obrázku sú zobrazené postupy buď pokiaľ ide o členov prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania (ak majú mimosúdny charakter alebo nie sú súčasťou bežného súdneho systému a rozhodujú v senátoch), alebo o ich vedúcich, ak tieto orgány tvoria verejní činitelia.

¹³⁷ Prieskum Eurobarometra FL555 uskutočnený od 13. do 29. januára 2025, odpovede na otázku: „Podľa toho, čo viete, ako by ste ohodnotili vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže, ktorý rozhoduje vo veciach hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o jeho nezávislosť? Povedali by ste, že je veľmi dobrý, pomerne dobrý, pomerne zlý alebo veľmi zlý?“, pozri: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk#surveys;

Obrázok č. .: Prvostupňové orgány zodpovedné za preskúmanie verejného obstarávania: vymenúvanie a odvolávanie (*) (zdroj: Európska komisia so Sieťou prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania)

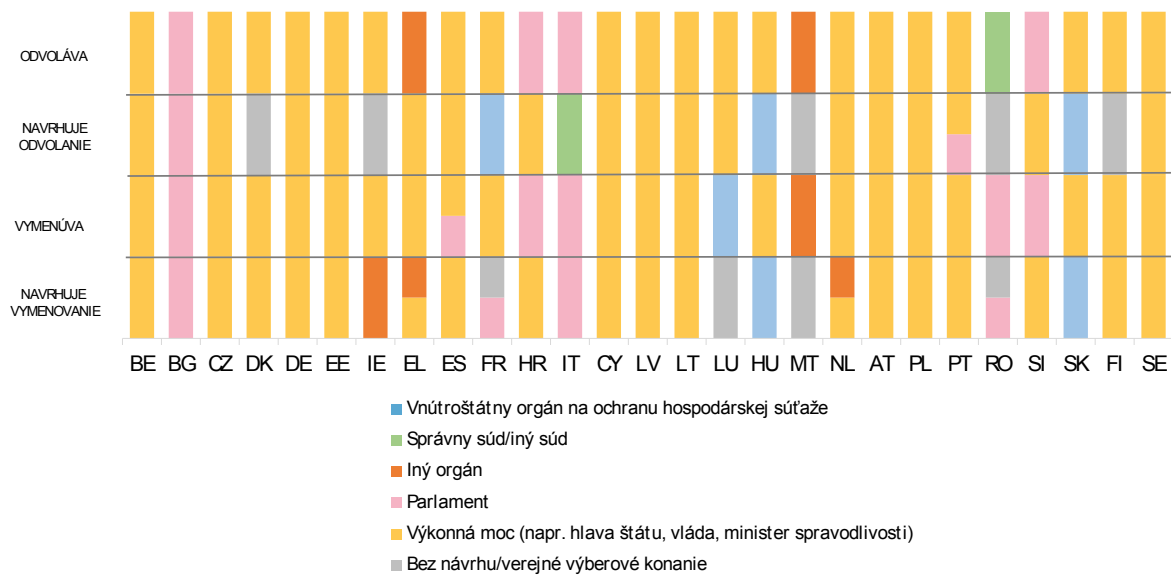

(*) Graf sa týka postupov vymenúvania a odvolávania týchto orgánov: **BG**: po verejnom konaní každá politická strana zastúpená v parlamente navrhne svojich kandidátov na členov a predsedu Komisie na ochranu hospodárskej súťaže, a potom parlament začne s ich voľbou za určitého kvóra. Podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže parlament z konkrétnych dôvodov uvedených v zákone pred uplynutím funkčného obdobia odvolá predsedu, podpredsedu a členov. **CZ**: graf odráža situáciu podpredsedu pre verejné obstarávanie. Orgán zodpovedný za preskúmanie verejného obstarávania pozostáva z dvoch stupňov. Prvostupňové rozhodnutia podpisuje podpredseda pre verejné obstarávanie a môžu sa preskúmať na druhom stupni, ktorý zastupuje predseda Úradu na ochranu hospodárskej súťaže (ÚOHS). Podpredsedu pre verejné obstarávanie vymenúva a odvoláva predseda ÚOHS. Predsedu vymenúva a odvoláva prezident republiky na návrh vlády. **DK**: graf odráža situáciu členov predsedníctva (10 sudcov) vrátane vedúceho kontrolného orgánu a 20 expertov. Všetkých členov vymenúva minister priemyslu, obchodu a financií. Členov predsedníctva navrhuje predseda súdu, na ktorom sudcovia zasadajú. Návrh predsedu súdu sa vždy rešpektuje. Expertov navrhujú čiastočne ministerstvá a ďalšie vládne orgány a čiastočne združenia a organizácie uvedené v zákone. Členov a vedúceho Komisie pre sťažnosti môže odvolať dánsky minister priemyslu, obchodu a financií. Minister nepotrebuje návrh, aby mohol odvolať člena alebo vedúceho Komisie pre sťažnosti. **DE**: graf odráža situáciu v oblasti menovania a odvolávania členov tribunálov pre verejné obstarávanie [špecializovaného oddelenia Spolkového kartelového úradu (Bundeskartellamt) na spolkovej úrovni a Vergabekammern – tribunálov pre verejné obstarávanie na úrovni spolkových krajín]. Orgánom zodpovedným za vymenovanie vedúceho prvostupňového orgánu zodpovedného za preskúmanie je správny orgán, ku ktorému tento orgán patrí (na úrovni štátov sú možné odlišné pravidlá). Členovia tribunálu sú zo zákona menovaní na päťročné funkčné obdobie. Rozhodnutia prijímajú nezávisle a sú viazaní len zákonom. Pozri § 157 ods. 4 GWB (nemecký zákon o hospodárskej súťaži). V nemeckom zákone o verejnom obstarávaní neexistuje žiadna konkrétna úprava týkajúca sa odvolávania. V ojedinelých prípadoch, napríklad v prípade závažného porušenia povinností alebo dlhodobej choroby, môžu iba všeobecné predpisy o štátnej službe („Beamtenrecht“) viesť k možnosti prepustenia zo štátnej služby vedúcim správneho orgánu, ku ktorému patrí tribunál pre verejné obstarávanie. Vedúci správneho orgánu však môže v rámci organizačného rozhodnutia preradiť členov na inú pozíciu. **EE**: graf odráža situáciu vedúceho a členov Výboru na kontrolu verejného obstarávania. Ministerstvo financií podáva návrh a vláda vymenúva/odvoláva. **EL**: graf odráža situáciu členov komisie Helénskeho jednotného úradu pre verejné obstarávanie. Výber kandidátov na pozíciu členov sa uskutočňuje po verejnom výberovom konaní, ktoré vedie Najvyššia rada pre výber personálu (ASEP, nezávislý správny orgán) v súlade s postupom podľa zákona 4765/2021 (čl. 6). Členovia sú menovaní na základe rozhodnutia ministra spravodlivosti. Disciplinárne konanie týkajúce sa členov úradu začína minister spravodlivosti na základe odporúčania predsedu úradu. Zriadi sa disciplinárna rada, ktorú tvorí podpredseda Štátnej rady a podpredseda Najvyššieho súdu (Areios Pagos) a podpredseda Dvora auditorov. Vedúceho prvostupňového orgánu zodpovedného za preskúmanie (predsedu) navrhuje minister spravodlivosti a je menovaný aktom Rady ministrov, ktorý bol vydaný na základe stanoviska parlamentného osobitného stálega

výboru pre inštitúcie a transparentnosť. V prípade odvolávania disciplinárne konanie týkajúce sa členov úradu začína minister spravodlivosti na základe odporúčania predsedu úradu. Zriadi sa disciplinárna rada, ktorú tvorí podpredseda Štátnej rady a podpredseda Najvyššieho súdu a podpredseda Dvora auditorov. **ES:** existuje spoločný návrh ministerstva financií a ministerstva spravodlivosti pre vládu (Radu ministrov), ktorá vymenúva. Odvolanie neexistuje, keďže vedúci TACRC sa vymenúva na obdobie šiestich rokov. V zákone sa však stanovuje zoznam dôvodov, na základe ktorých sa toto funkčné obdobie ukončí. **CY:** graf odráža situáciu vedúceho a členov Orgánu na kontrolu verejného obstarávania. V prípade vymenovania je navrhujúcim orgánom ministerstvo financií a menovacím orgánom je Rada ministrov. V prípade odvolania je navrhujúcim a odvolávaným orgánom Rada ministrov. **LV:** Výbor na monitorovanie verejného obstarávania (PMB) je štátna inštitúcia s priamou správou pod dohľadom ministerstva financií. Rozhodnutia v rámci revízných konaní prijíma komisia pre posudzovanie sťažností, ktorá sa skladá z troch členov a je zriadená v rámci PMB osobitne pre každý jednotlivý prípad. Komisie sa zriaďujú na príkaz vedúceho PMB. Členovia komisie sú štátni zamestnanci/verejní činitelia (vrátane vedúceho PMB). Komisia pre hodnotenie kandidátov zriadená vedúcim PMB navrhuje kandidáta na túto pozíciu. Členov na túto pozíciu vymenúva vedúci PMB. Členovia sú odvolaní na základe rozhodnutia vedúceho PMB. **HU:** graf odráža situáciu predsedu a podpredsedu Arbitrážnej rady pre verejné obstarávanie. Predsedu a podpredsedu Arbitrážnej rady pre verejné obstarávanie vymenúva a/alebo odvoláva rada, ktorá pôsobí v rámci Úradu pre verejné obstarávanie. Úrad pre verejné obstarávanie je ústredným rozpočtovým orgánom pôsobiacim ako autonómny orgán štátnej správy, ktorý podlieha parlamentu. Členovia rady sa uvádzajú v § 183 písm. b) zákona CXLIII z roku 2015 o verejnom obstarávaní. **PL:** predseda prvostupňového orgánu zodpovedného za preskúmanie, Národnej odvolacej komory (NAC), je menovaný na trojročné funkčné obdobie a odvolávaný na žiadosť predsedu Úradu pre verejné obstarávanie ministrom zodpovedným za hospodárstvo. **RO:** predseda prvostupňového orgánu zodpovedného za preskúmanie, Národnej rady pre riešenie sťažností, je volený/odvolávaný plenárnym zasadnutím z radov členov Rady. **SI:** graf odráža situáciu členov komisie aj predsedu Národnej revíznej komisie pre preskúmanie postupov zadávania verejných zákaziek (NRC). Na účely vymenovania Komisia Súdnej rady pre posudzovanie vhodnosti kandidátov uskutočňuje pohovory s kandidátmi a vydáva odôvodnené stanovisko k splneniu osobitných podmienok uvedených v článku 61 písm. b) ZPVPJN a k vhodnosti kandidátov. Parlamentná komisia zodpovedná za mandáty a voľby prostredníctvom hlasovania vyberá spomedzi kandidátov, ktorí spĺňajú všetky podmienky, a predsedu NRC následne vymenuje parlament. V prípade odvolania parlamentná komisia zodpovedná za mandáty a voľby zašle návrh na odvolanie Komisii Súdnej rady a následne predsedu odvolá parlament. **SK:** graf odráža situáciu podpredsedu prvostupňového orgánu zodpovedného za preskúmanie verejného obstarávania, Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO). Preskúmanie verejného obstarávania vykonáva odbor kontroly ÚVO, ktorý vedie podpredseda, ktorého navrhuje vládny úrad a vymenúva vláda. Druhého podpredsedu ÚVO, podpredsedu pre strategický program, odvoláva vláda na návrh vedúceho vládneho úradu. **HR:** graf odráža situáciu členov komisie aj predsedu prvostupňového orgánu zodpovedného za preskúmanie verejného obstarávania, Štátnej komisie pre dohľad nad verejným obstarávaním. Vláda navrhuje, parlament vymenúva a odvoláva.

Na obrázku 62 sa uvádzajú orgány zapojené do postupov vymenúvania a odvolávania členov vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže.

Obrázok č. : Vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže: vymenúvanie a odvolávanie (*) (zdroj: Európska komisia so Sieťou vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže)

(*) **BE:** minister hospodárstva navrhuje a vymenúva. Minister vymenuje výberovú komisiu pre členov. Minister hospodárstva navrhuje odvolanie, odvoláva hlava štátu (kráľ). **CZ:** graf odráža situáciu predsedu úradu. Vláda navrhne predsedu úradu, vymenuje ho prezident republiky. Vláda navrhne odvolanie, odvoláva prezident republiky. Predsedu úradu zastupujú traja podpredsedovia, ktorých vymenúva a odvoláva predseda úradu na vlastný návrh. **DK:** Navrhuje ministerstvo priemyslu, obchodu a financií, vymenúva vláda. Neexistuje orgán, ktorý navrhuje odvolanie. Odvoláva vláda. **DE:** Rozhodovacími orgánmi Bundeskartellamt sú rozhodovacie oddelenia. Rozhodnutia rozhodovacích oddelení prijímajú členovia oddelení (predseda a dvaja pridružení členovia). Sú to štátni zamestnanci vymenovaní doživotne a musia byť kvalifikovaní na prácu sudcu alebo vyššieho štátneho zamestnanca. Úrad navrhuje, aby sa pracovníci vybavujúci prípady stali členmi oddelenia, a vymenúva ich spolkové ministerstvo hospodárstva a energetiky. Neexistuje žiadne výslovné ustanovenie o odvolaní člena rozhodovacieho oddelenia z funkcie. Prepustenie z práce na príkaz spolkového ministerstva hospodárstva a energetiky je možné len na základe všeobecných predpisov o štátnej službe. Úrad môže preradovať členov oddelení z jedného oddelenia do iného oddelenia v rámci úradu. **IE:** Úrad pre vymenúvanie do verejnej služby navrhuje a minister pre podnikanie, obchod a zamestnanosť vymenúva predsedu a dve až štyri komisie. Minister pre podnikanie, obchod a zamestnanosť odvoláva predsedu a dvoch až štyroch komisárov. **EE:** generálneho riaditeľa estónskeho Úradu na ochranu hospodárskej súťaže vymenúva a odvoláva z funkcie minister spravodlivosti na návrh generálneho tajomníka ministerstva spravodlivosti. **EL:** Rada Helénskej komisie na ochranu hospodárskej súťaže, rozhodovací orgán tohto úradu, sa skladá z desiatich členov, vrátane predsedu, podpredsedu, šiestich spravodajcov a dvoch riadnych členov, spolu s ich náhradníkmi. Predseda a podpredseda komisie sa vyberajú na návrh ministra pre rozvoj rozhodnutím Rady ministrov, ktoré sa vydáva po schválení parlamentným výborom pre inštitúcie a transparentnosť. Výber spravodajcov a dvoch riadnych a náhradných členov komisie vykonáva minister pre rozvoj po schválení parlamentným výborom pre inštitúcie a transparentnosť na základe zoznamu kandidátov, ktorý vypracuje výberová komisia po otvorenom výberovom konaní zahŕňajúcom predloženie osobného spisu a pohovor. Riadni a náhradní členovia Komisie na ochranu hospodárskej súťaže, ako aj spravodajcovia sú menovaní rozhodnutím ministra pre rozvoj a investície, ktoré sa uverejňuje v Úradnom vestníku. Päťčlennú výberovú komisiu tvoria: a) predseda alebo podpredseda Štátnej rady alebo predseda alebo podpredseda Štátnej právnej rady ako predseda; b) predseda alebo podpredseda Najvyššej rady pre výber civilného personálu (ASEP); c) bývalý predseda alebo podpredseda Komisie na ochranu hospodárskej súťaže vymenovaný na základe žrebovania; d) člen TSS HEI špecializujúci sa na právo hospodárskej súťaže, nominovaný ministrom pre rozvoj a e) člen TSS HEI špecializujúci sa na ekonomiku hospodárskej súťaže, nominovaný ministrom pre rozvoj. Disciplinárne konanie pred disciplinárnou radou začína Rada ministrov na návrh ministra pre rozvoj a investície vo vzťahu k jej predsedovi a členom. Disciplinárna rada sa skladá z dvoch (2) štátnych poradcov, jedného (1) sudcu Najvyššieho súdu a dvoch (2) aktívnych alebo emeritných vysokoškolských profesorov, ktorí sa špecializujú na právo hospodárskej súťaže, obchodné, trestné alebo verejné právo alebo ekonomiu, a ich funkčné obdobie je päť rokov. **ES:** ministerstvo hospodárstva a konkurencieschopnosti navrhuje 10 členov rady CNMC, vrátane jej predsedu a podpredsedu, ktorých vymenúva vláda. Parlament môže vetovať

vymenovanie navrhovaných kandidátov absolútnou väčšinou (50 % + 1). Vláda navrhuje odvolanie a odvoláva členov rady. **FR:** prezident republiky vymenúva všetkých štyroch podpredsedov rady (stálych členov), ako aj 12 dočasných členov a 2 odborných členov, ktorí zasadaajú, keď vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže rozhoduje o otázkach týkajúcich sa regulovaných právnických profesií. Rada vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže navrhuje odvolanie člena rady a odvoláva ho prezident republiky. **HR:** vláda navrhuje a parlament vymenúva členov vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Vláda navrhuje odvolanie a parlament odvoláva členov vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. **IT:** predsedovia parlamentu a senátu vymenúvajú predsedu a členov rady orgánu. O konečnom rozhodnutí o odvolaní z funkcie rozhodujú predsedovia parlamentu, hneď ako nadobudne rozhodnutie sudcu o uplatnení doplnkového trestu v podobe zbavenia verejnej funkcie právoplatnosť. **CY:** navrhuje minister energetiky, obchodu a priemyslu, vymenúva vláda (Rada ministrov). Odvolanie navrhuje a odvoláva vláda (Rada ministrov). **LV:** ministerstvo hospodárstva navrhuje predsedu Rady na ochranu hospodárskej súťaže a štyroch členov rady, ktorých menuje kabinet ministrov. Ministerstvo hospodárstva navrhuje ich odvolanie, výbor zriadený kabinetom ministrov ich odvoláva. **LT:** predseda vlády navrhuje členov rozhodovacieho orgánu litovskej Rady na ochranu hospodárskej súťaže, prezident ich vymenúva. Predseda vlády navrhuje odvolanie členov rozhodovacieho orgánu litovskej Rady na ochranu hospodárskej súťaže, prezident ich odvoláva. **LU:** koná sa verejné výberové konanie, do ktorého sa možno prihlásiť, vymenúva predseda Úradu na ochranu hospodárskej súťaže. Vláda navrhuje odvolanie, odvoláva hlava štátu (veľkovojevoda). **HU:** predseda maďarského Úradu na ochranu hospodárskej súťaže navrhuje a maďarský prezident vymenúva členov Rady na ochranu hospodárskej súťaže, ktorá funguje ako samostatné rozhodovacie fórum v rámci maďarského Úradu na ochranu hospodárskej súťaže. Predseda maďarského Úradu na ochranu hospodárskej súťaže navrhuje odvolanie a maďarský prezident odvoláva členov Rady na ochranu hospodárskej súťaže. **MT:** koná sa verejné výberové konanie, do ktorého sa možno prihlásiť. Rada guvernérov maltského Úradu pre hospodársku súťaž a záležitosti spotrebiteľov vymenúva generálneho riaditeľa Úradu na ochranu hospodárskej súťaže (vnútroštátny správny orgán na ochranu hospodárskej súťaže) na základe konzultácie s ministrom zodpovedným za záležitosti týkajúce sa hospodárskej súťaže. Generálneho riaditeľa odvoláva Rada guvernérov maltského Úradu pre hospodársku súťaž a záležitosti spotrebiteľov. **NL:** výberová komisia, ktorá sa skladá z člena rady vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže (ACM), riaditeľa politického riaditeľstva zodpovedného za vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže na ministerstve, riaditeľa vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, na požiadanie „externého člena“ a konzultanta holandskej vyššej štátnej správy (ABD), navrhuje predsedu a ďalších dvoch členov rady vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže ministromi hospodárstva, ktorý ich následne navrhuje ďalej. Vymenúva ich Rada ministrov. Ministerstvo hospodárskych vecí navrhuje odvolanie a odvoláva členov. **AT:** vláda navrhuje generálneho riaditeľa Spolkového úradu na ochranu hospodárskej súťaže, ktorého vymenúva prezident. Vláda navrhuje odvolanie generálneho riaditeľa Spolkového úradu na ochranu hospodárskej súťaže, ktorého odvoláva prezident. **PL:** predseda vlády navrhuje a vymenúva členov vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Predseda vlády navrhuje odvolanie a odvoláva členov vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. **PT:** ministerstvo hospodárstva navrhuje členov rozhodovacieho orgánu vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, parlament vydáva odôvodnené stanovisko a vláda ich vymenúva. Parlament alebo Rada ministrov navrhuje odvolanie, odvoláva Rada ministrov. **RO:** koná sa verejné výberové konanie, do ktorého sa možno prihlásiť, na deväť členov pléna Rady na ochranu hospodárskej súťaže. Stále výbory poslaneckej snemovne a senátu a právne a hospodárske výbory komôr navrhujú kandidátov, poslanecká snemovňa a senát volia a vymenúvajú členov. Odvolávanie členov sa uskutoční *de jure*, keď Najvyšší súd rozhodne o porušení. **SI:** vláda a ministerstvo hospodárstva navrhujú členov vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže a parlament ich volí. Vláda navrhuje odvolanie, parlament ich odvoláva. **SK:** rozhodovanie Protimonopolného úradu sa uskutočňuje na dvoch stupňoch, na úrade a v Rade Protimonopolného úradu. Na prvom stupni prijíma rozhodnutia príslušne oddelenie úradu. Na druhom stupni Rada Protimonopolného úradu SR (ďalej len „rada“) rozhoduje o odvolaniach a preskúmava rozhodnutia úradu. Graf odráža situáciu Rady Protimonopolného úradu. Predseda úradu navrhuje členov Rady Protimonopolného úradu, ktorú tvorí sám predseda úradu a šesť členov rady. Vymenúva ich vláda. Predseda úradu navrhuje odvolanie, odvoláva vláda. Predsedu rady vymenúva a odvoláva prezident republiky. **FI:** ministerstvo hospodárstva a zamestnanosti navrhuje generálneho riaditeľa, ako aj vedúceho oddelenia hospodárskej súťaže Úradu na ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov, ktorých vymenúva vláda. Riaditeľov odvoláva vláda. **SE:** vláda navrhuje a vymenúva generálneho riaditeľa vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Vláda navrhuje jeho odvolanie a odvoláva ho Disciplinárna vládna rada pre vyšších štátnych úradníkov.

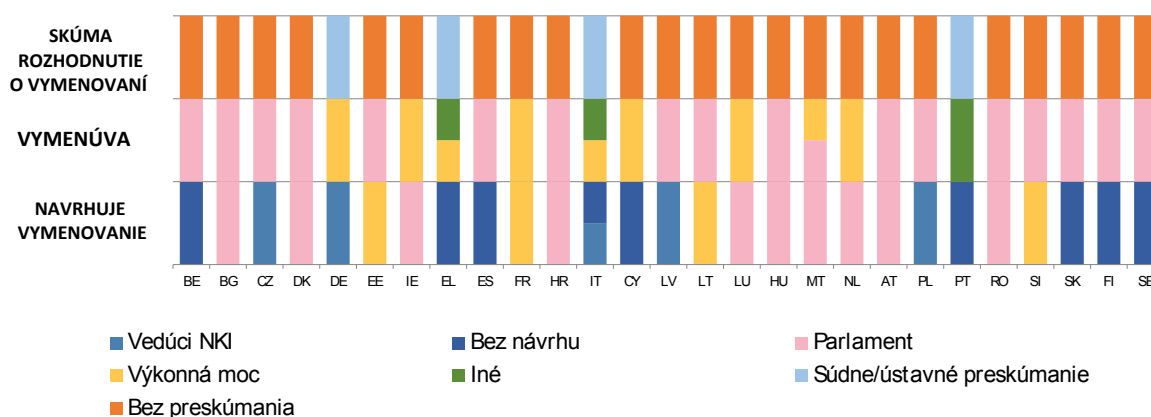
Najvyššie kontrolné inštitúcie sú verejné inštitúcie dohľadu, ktoré kontrolujú využívanie verejných prostriedkov. Ich hlavnou úlohou je skúmať, či sú verejné prostriedky vynakladané hospodárne, efektívne a účinne v súlade s platnými pravidlami a predpismi. Účinná kontrola pomáha pri budovaní integrity verejných financií a boji proti korupcii. Vedie k odhaľovaniu

nezákonného používania finančných prostriedkov a korupcie a pomáha postaviť páchatel'ov pred súd. Najvyššie kontrolné inštitúcie sú takisto súčasťou vnútroštátnych systémov kontrol a udržiavania rovnováhy pri ochrane právneho štátu. Spolupráca medzi najvyššími kontrolnými inštitúciami EÚ a Európskym dvorom audítorov prebieha hlavne v rámci kontaktného výboru (¹³⁸).

Organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií sa v celej EÚ líši a neexistuje jednotný model pre všetky členské štáty. Najvyššie kontrolné inštitúcie možno rozdeliť na dve kategórie: orgány so súdnou právomocou (¹³⁹) a bez súdnej právomoci. Najvyššie kontrolné inštitúcie môže viesť jedna osoba (¹⁴⁰) alebo ich môže riadiť kolektívny orgán (¹⁴¹). Najvyššie kontrolné inštitúcie musia byť nezávislé z hľadiska prevádzky a finančne autonómne. V medzinárodných normách týkajúcich sa nezávislosti najvyšších kontrolných inštitúcií sa stanovuje, že predseda najvyššej kontrolnej inštitúcie a členovia kolektívnych inštitúcií musia byť menovaní, opätovne menovaní alebo odvolaní prostredníctvom procesu, ktorý zaručuje nezávislosť od výkonnej moci (¹⁴²).

Na obrázkoch 63 a 64 sú znázornené orgány, ktoré sa podieľajú na vymenúvaní a odvolávaní predsedu najvyššej kontrolnej inštitúcie alebo jej členov, v závislosti od toho, či je najvyššia kontrolná inštitúcia jednočlenným alebo kolektívnym orgánom.

Obrázok č. .: Najvyššie kontrolné inštitúcie: vymenúvanie (*) (zdroj: Európska komisia s kontaktným výborom najvyšších kontrolných inštitúcií)

(*) **BE:** kolektívny orgán – členovia Dvora audítorov sú sudcovia. Do Dvora audítorov ich volí poslanecká snemovňa. **BG:** kolektívny orgán – podpredsedov a členov kontrolného úradu volí parlament na návrh predsedu kontrolného úradu. Predsedu volí parlament. **CZ:** kolektívny orgán – poslanecká snemovňa volí 15 členov na základe návrhu predsedu najvyššej kontrolnej inštitúcie. Predsedu a podpredsedu vymenúva prezident republiky na základe návrhu poslaneckej snemovne. **DK:** generálneho audítora vymenúva predseda dánskeho parlamentu na základe odporúčania parlamentného výboru pre verejné účty a po schválení parlamentným výborom pre rokovací poriadok. **DE:** členov najvyššej kontrolnej inštitúcie vymenúva prezident Spolkovej republiky Nemecko na základe návrhu predsedu najvyššej kontrolnej inštitúcie. Predsedu volia dve parlamentné komory na základe návrhu spolkovej vlády a vymenúva ho prezident Spolkovej republiky Nemecko. **EE:** návrh: prezident republiky

¹³⁸ Štruktúra kontaktného výboru pozostáva zo samotného kontaktného výboru, ktorý tvoria vedúci predstavitelia najvyšších kontrolných inštitúcií EÚ a Európskeho dvora audítorov, styční úradníci, ktorí zabezpečujú aktívnu sieť odborných kontaktov v celej Európe, ako aj pracovné skupiny, siete a pracovné skupiny zamerané na konkrétne témy auditu.

¹³⁹ BE, FR, EL, IT, PT, ES.

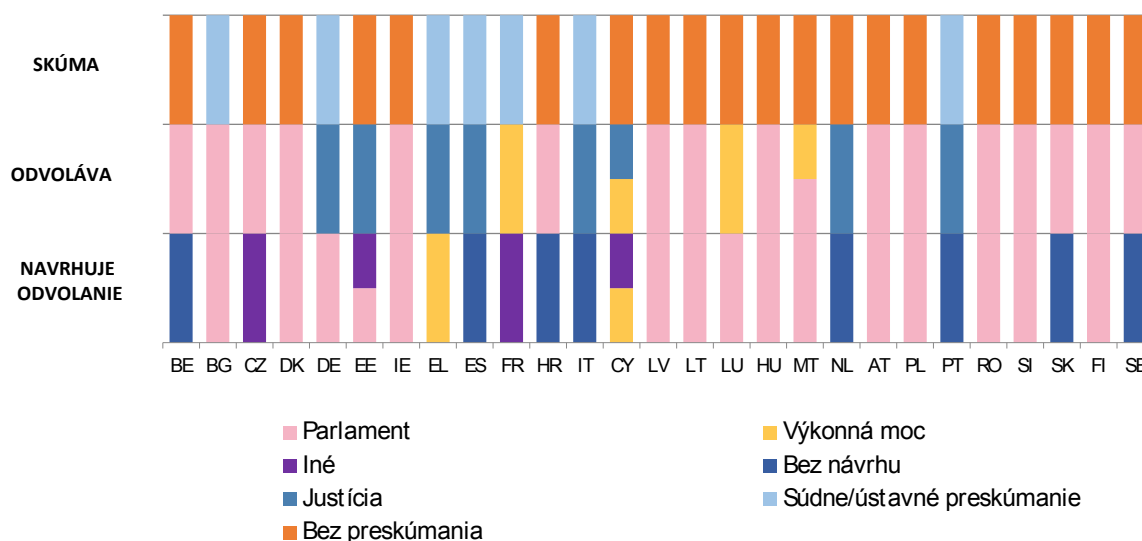
¹⁴⁰ AT, HR, CY, DK, EE, FI, HU, IRE, LT, MT, SK, SE.

¹⁴¹ BE, BG, CZ, FR, DE, EL, LV, LU, NL, PL, PT, RO, SI, ES.

¹⁴² INTOSAI (2019), Mexická deklarácia o nezávislosti najvyšších kontrolných inštitúcií, zásada č. 2.

(v EE sa prezident republiky nepovažuje za súčasť výkonnej moci), rozhodnutie: parlament; **IE**: kontrolóra a generálneho audítora vymenúva írsky prezident na základe nominácie parlamentu. **EL**: kolektívny orgán – Dvorom audítorov je Najvyšší finančný súd. Jeho členmi sú sudcovia menovaní prezidentským dekrétom na základe rozhodnutia Najvyššej súdnej rady. Jeho predseda a podpredsedovia sú menovaní prezidentským dekrétom na návrh Rady ministrov na základe nezáväzných stanovísk parlamentu a pléna dvora. Rozhodnutia o vymenovaní predsedu/podpredsedov nepodliehajú preskúmaniu. **ES**: kolektívny orgán – členmi dvora sú sudcovia, ktorých vymenúva španielsky parlament (šiestich kongres a šiestich senát). Predsedu Dvora audítorov vymenúva španielsky kráľ spomedzi členov dvora na základe návrhu pléna dvora. **FR**: kolektívny orgán – prvý predseda a predsedovia komôr sú sudcovia vymenovaní dekrétom prezidenta republiky, ktorý vydáva Rada ministrov. **HR**: generálneho audítora vymenúva parlament na základe návrhu výboru zodpovedného za výber a vymenúvanie, spolu so stanoviskom výboru zodpovedného za financie a štátny rozpočet. **IT**: kolektívny orgán. Dvor audítorov má ústredný úrad a regionálne úrady. Jeho členmi sú sudcovia, ktorí sú najímaní prostredníctvom verejného výberového konania. Vláda má právomoc vymenovať kvótu sudcov Dvora audítorov po konzultácii s predsedom Dvora audítorov. Predseda dvora je menovaný dekrétom prezidenta republiky na návrh Rady ministrov (ktorá musí konzultovať s Radou predsedníctva Dvora audítorov). **CY**: prezident republiky vymenúva generálneho audítora a zastupujúceho generálneho audítora. Na vymenovaní sa nepodieľa žiadny iný orgán. **LV**: kolektívny orgán. Členov najvyššej kontrolnej inštitúcie vymenúva parlament na základe odporúčania generálneho audítora. Generálneho audítora vymenúva parlament. **LT**: návrh: prezident republiky; menovanie: parlament; **LU**: kolektívny orgán, predsedu a členov najvyššej kontrolnej inštitúcie vymenúva veľkovevoda na návrh parlamentu, ktorý pripraví zoznam kandidátov. **HU**: predseda Štátneho kontrolného úradu je volený dvojtretinovou väčšinou poslancov Národného zhromaždenia na návrh parlamentného stáleho výboru, ktorý sa zaoberá otázkami týkajúcimi sa kontrolného úradu. **MT**: generálny audítor je úradník poslaneckej snemovne a je menovaný rozhodnutím prezidenta republiky na základe uznesenia poslaneckej snemovne (dvojtretinovou väčšinou). Prezident nemá v tejto súvislosti žiadnu právomoc. **NL**: kolektívny orgán. Členovia Dvora audítorov sú menovaní kráľovským dekrétom zo zoznamu troch osôb, ktorý zostavuje dolná komora parlamentu. Jeho predsedu vymenúva spomedzi jeho členov hlava štátu, ktorá koná na odporúčanie vlády. **AT**: predsedu rakúskeho Dvora audítorov volí dvojtretinová väčšina parlamentu na návrh jeho hlavného výboru. **PL**: kolektívny orgán. Členov vymenúva predseda poľského Sejmu (dolnej komory parlamentu) na žiadosť predsedu najvyššej kontrolnej inštitúcie. Predsedu vymenúva poľský Sejm po odsúhlasení v senáte na základe návrhu predsedu Sejmu alebo skupiny aspoň 35 jeho poslancov. **PT**: kolektívny orgán. Členmi Dvora audítorov sú sudcovia prijatí prostredníctvom verejného výberového konania. Predsedu vymenúva prezident republiky na návrh vlády. **RO**: kolektívny orgán. Členov a predsedu Dvora audítorov navrhuje a vymenúva zákonodarný orgán. **SI**: kolektívny orgán. Jeho členmi sú predseda a dvaja podpredsedovia, ktorých vymenúva parlament (absolútnou väčšinou hlasov) na návrh prezidenta republiky. **SK**: vedúceho najvyššej kontrolnej inštitúcie volí parlament. **FI**: generálneho audítora volí parlament. **SE**: generálneho audítora a zastupujúceho generálneho audítora volí a vymenúva parlament.

Obrázok č. .: Najvyššie kontrolné inštitúcie: odvolávanie (*) (zdroj: Európska komisia s kontaktným výborom najvyšších kontrolných inštitúcií)

(*) **CZ:** členov najvyššej kontrolnej inštitúcie môže odvolať poslanecká snemovňa na základe rozhodnutia disciplinárnej komory najvyššej kontrolnej inštitúcie, ktorá navrhne odvolanie. Predsedu a podpredsedu najvyššej kontrolnej inštitúcie odvoláva prezident republiky na základe návrhu poslaneckej snemovne. **DK:** generálny auditor je odvolaný z funkcie na základe rozhodnutia predsedu parlamentu po podaní sťažnosti výboru pre verejné účty a po konzultácii s podpredsedami. **DE:** neexistuje žiadny osobitný postup odvolávania; vzhľadom na nemožnosť opätovného zvolenia sú vedúci najvyššej kontrolnej inštitúcie odvolaní na konci svojho 12-ročného funkčného obdobia. Členovia najvyššej kontrolnej inštitúcie však môžu podliehať disciplinárnym konaniam, ktoré v určitých prípadoch môžu viesť k odvolaniu. Tieto konania prebiehajú pred špecializovaným senátom Spolkového najvyššieho súdu („Dienstgericht des Bundes“). Návrh na takéto konanie by predložil predseda jednej z komôr parlamentu. **EE:** generálny auditor môže byť odvolaný rozhodnutím Najvyššieho súdu na žiadosť ministra spravodlivosti so súhlasom väčšiny parlamentu. **IE:** generálny auditor môže byť odvolaný z funkcie rozhodnutím prezidenta iba na základe uznesení prijatých oboma komorami parlamentu, ktoré požadujú jeho odvolanie. **EL:** členovia sú sudcovia. Návrh na odvolanie/začatie disciplinárneho konania: minister spravodlivosti; rozhodnutie o odvolaní: Najvyššia disciplinárna rada. **ES:** členovia Dvora auditorov môžu byť odvolaní len v prípade závažného porušenia svojich povinností na základe súdneho konania. **FR:** menovací orgán rozhoduje o odvolaní na základe odporúčania Najvyššej rady Dvora auditorov v jej disciplinárnom zložení. **HR:** rozhodnutie o odvolaní prijíma chorvátsky parlament.

IT: sudcov Dvora auditorov možno odvolať iba na základe disciplinárneho alebo trestného konania pred Súdnou radou Dvora auditorov. Predseda dvora nemôže byť odvolaný zo svojej funkcie a opúšťa ju z dôvodu dobrovoľného odstúpenia alebo odchodu do dôchodku z dôvodu vekového obmedzenia. **CY:** generálny auditor môže byť odvolaný z funkcie len v prípade závažného porušenia povinností na základe rozsudku Najvyššieho ústavného súdu. Žiadosť o odvolanie môže podať prezident republiky a generálny prokurátor. Prezident formálne vydáva rozhodnutie o odvolaní generálneho audítora, ale je viazaný rozsudkom. **LV:** generálny auditor a členovia Rady Štátneho kontrolného úradu môžu byť odvolaní z funkcie parlamentom iba na základe rozsudku súdu v trestnej veci. **LT:** právomoc prepustiť a odvolať generálneho audítora má parlament. Dôvody prepustenia a odvolania sa vyčerpávajúcym spôsobom uvádzajú v právnych predpisoch. **LU:** odvolanie prostredníctvom dekrétu veľkovevodu na návrh parlamentu s predchádzajúcim stanoviskom najvyššej kontrolnej inštitúcie. **HU:** predsedu štátneho kontrolného úradu možno odvolať z funkcie rozhodnutím parlamentu. Postup iniciuje príslušný parlamentný výbor. **MT:** odvolanie z dôvodu preukázanej neschopnosti plniť úlohy vyplývajúce z funkcie alebo preukázaného nevhodného správania. Návrh: poslanecká snemovňa (dvojtretinová väčšina). Rozhodnutie: prezident republiky formálne vydá rozhodnutie, ale je viazaný stanoviskom parlamentu. **NL:** členov najvyššej kontrolnej inštitúcie môže odvolať alebo suspendovať Najvyšší súd. **AT:** rozhodnutie o odvolaní si vyžaduje dvojtretinovú väčšinu v Národnej rade. **PL:** návrh na odvolanie môže predložiť predseda poľského Sejmu alebo skupina najmenej 35 poslancov poľského Sejmu (dolnej komory parlamentu); rozhodnutie o odvolaní prijíma poľský Sejm a senát, ktorý musí súhlasiť s odvolaním poľským Sejmom. **PT:** členov najvyššej kontrolnej inštitúcie nie je možné odvolať, s výnimkou disciplinárných konaní, ktoré sa konajú v najvyššej kontrolnej inštitúcii. Stály výbor, ktorému predsedá predseda a ktorý tvoria podpredseda a sudca z každej komory zvolení kolegami, je

zodpovedný za výkon disciplinárnej právomoci s možnosťou odvolať sa na všeobecné plénum. Vedúceho najvyššej kontrolnej inštitúcie môže odvolať hlava štátu na návrh vlády. V praxi však táto možnosť nebola nikdy využitá. **RO**: členov najvyššej kontrolnej inštitúcie môže odvolať iba parlament na návrh stálych výborov pre rozpočet, financie a banky oboch komôr parlamentu. **SI**: odvolanie predsedu alebo podpredsedov najvyššej kontrolnej inštitúcie môže navrhnúť minimálne 15 poslancov parlamentu. Konečné rozhodnutie prijíma parlament. **SK**: parlament môže odvolať predsedu/podpredsedov za podmienok stanovených v právnych predpisoch. **FI**: parlament rozhoduje o odvolaní na návrh komisie parlamentného úradu (predseda, dvaja podpredsedovia a štyria ďalší poslanci parlamentu). **SE**: parlament môže generálneho audítora odvolať z funkcie len v prípade, ak generálny audítor už nespĺňa požiadavky, ktoré sa vzťahujú na túto funkciu, alebo ak sa generálny audítor dopustil závažného zanedbania povinností (tri štvrtiny hlasujúcich a viac ako polovica členov Riksdagu).

3.2. Zhrnutie ukazovateľov relevantných pre jednotný trh

Okrem súdov, prokuratúr a iných justičných orgánov sa v porovnávacom prehľade v oblasti justície za rok 2025 po prvýkrát uvádzajú charakteristiky viacerých ďalších verejných orgánov, ktoré majú za úlohu uplatňovať právo EÚ v konkrétnych oblastiach, ako je boj proti korupcii, verejné obstarávanie a hospodárska súťaž.

Na obrázkoch 59 a 60 je znázornené, ako spoločnosti vnímajú nezávislosť prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže.

V porovnávacom prehľade v oblasti justície za rok 2025 sa ďalej uvádzajú charakteristicky nezávislých orgánov, ktoré sú relevantné pre fungovanie jednotného trhu. Na obrázku 61 je znázornený spôsob vymenúvania a odvolávania členov a/alebo vedúcich prvostupňových orgánov zodpovedných za preskúmanie verejného obstarávania, na obrázku 62 je znázornený rovnaký postup pre vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže a na obrázkoch 63 a 64 sú znázornené orgány, ktoré sa podieľajú na vymenúvaní a odvolávaní vedúceho najvyšších kontrolných inštitúcií alebo ich členov, v závislosti od toho, či ide o jednočlenný alebo kolektívny orgán.

4. ZÁVER

Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2025 poskytuje detailný pohľad na efektívnosť justičných systémov v členských štátoch. Ukazovatele predstavujú neustále úsilie o zlepšenie efektívnosti, kvality a nezávislosti justičných systémov. Okrem toho poukazujú na určité štrukturálne aspekty ďalších verejných orgánov poverených uplatňovaním práva EÚ. Ďalej však pretrvávajú výzvy, pokiaľ ide o zabezpečenie plnej dôvery občanov v právne systémy všetkých členských štátov. Informácie uvedené v tomto porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície prispievajú k monitorovaniu v rámci európskeho cyklu preskúmania stavu právneho štátu a využívajú sa pri vypracúvaní výročnej správy Komisie o právnom štáte.